

KONGL. MAJ:TS OCH RIKETS KAMMARRÄTTS

UNDERDÅNIGA UTLÅTANDE

ÖFVER

DET AF SÄRSKILDA KOMITERADE DEN 2 NOVEMBER 1894 AFGIFNA
BETÄNKANDE MED FÖRSLAG TILL FÖRORDNING
ANGÅENDE INKOMSTBEVILLNING.

STOCKHOLM,
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG,
1895.

TILL KONUNGEN.

Genom nådig remiss den 2 sistlidne november har Eders Kongl. Maj:t anbefalt kammarrätten att efter öfverståthållareembetets och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i rikets samtliga län hörande skyndsamt

afgifva underdånigt utlåtande öfver det af särskilda komiterade samma dag afgifna betänkande med förslag till förordning angående inkomstbevillning.

Sedan kammarrätten i anledning häraf genom skrivelser den 13 i nämnda månad anmodat öfverståthållarembetet och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen att till kammarrätten inkomma med yttranden öfver betänkandet, hafva sådana yttranden hit inkommit under loppet af sistlidne december, januari och februari månader; och får kammarrätten, med öfverlemnande af dessa yttranden samt återställande af remisshandlingarna, i ärendet underdånigst anföra följande.

De allmänna grunderna för och den statsfinansiella innebörden af förslaget till bevillningsförordning.

De synpunkter, som vid den nu verkställda revisionen af bevillningsförordningen för komiterade framstått såsom väsentligen bestämmande, hafva, efter hvad komiterade angifvit, varit att, då ett starkare anlitan- de af den direkta beskattningen för statsbehofvens täckande skulle blifva en nödvändig följd af 1892 års urtima riksdags beslut, söka åstadkomma en ökad effektivitet af bevillningsförordningens bestämmelser samt åvägbringa en mera likformig tillämpning af förordningen och särskildt göra beskattningen för vissa inkomstarter verksammare än hittills.

För vinnande af dessa ändamål hafva komiterade föreslagit hufvudsakligen följande, mera principiella förändringar i den nu gällande förordningen angående bevillning af fast egendom samt af inkomst:

1:o) borttagande af den nuvarande fastighetsbevillningen och dess ersättande i allmänhet med bevillning för inkomst af fast egendom, hvilken inkomst skulle beräknas för jordbruksfastighet till 6 procent och för annan fastighet till 5 procent af fastighetens taxeringsvärde, dock med rätt till afdrag för ränta å in-tecknad gäld intill högst 40 procent af den beräknade inkomstens belopp;

2:o) införande såsom regel af ren inkomstbevillning för afkastning af skog utöfver husbehofvet samt öfverhufvud för sådan afkastning af jordbruksfastighet, som vunnes derigenom, att fastigheten användes för annat ändamål än jordbruk; till följd hvaraf föreslagits, att vid bestämmande af taxeringsvärde å jordbruksfastighet hänsyn icke skulle tagas till tillgång å fiske utöfver husbehof eller till den afkastning, som erhölles derigenom, att någon del af fastigheten användes för annat ändamål än jordbruk, ej heller till tillgång å växande skog utöfver husbehof, med undantag för skogsområde, som innehades af staten, i afscende å hvilket icke blott skogsmarkens utan äfven växande skogens värde skulle inbegripas i taxeringsvärdet;

3:o) utsträckning i öfrigt af inkomstbevillningen äfven till sådana slag af inkomst, som icke kunna hänföras under hvad den nuvarande

bevillningsförordningen benämner inkomst af kapital och arbete, i det att det föreslagits, att vid inkomsttaxeringen skulle tagas till utgångspunkt »skattskyldigs samtliga bruttointäkter, vare sig de bestå i penningar eller naturaförmåner eller eljest äro i penningevärde bestämbara, med undantag allenast af hvad som erhålles genom arf, testamente, hemgift, lif- eller olycksfallsförsäkring eller i gåfva, såvidt den består af fast egendom»;

4:o införande af skyldighet för landsting, hushållningssällskap, kommuner och andra menigheter att erlægga bevillning för inkomst af kapital samt borttagande af den nu för hypoteksbanker, hypoteksföreningar, sparbanker samt ränte- och kapitalförsäkringsanstalter gällande frihet från inkomstbevillning;

5:o förhöjning i bevillningen för inkomst af kapital, hvarmed förstås ränta å obligationer och å utlånade penningar, sålunda att för bevillningens påförande sådan ränteinkomst skulle förhöjas med hälften af dess verkliga belopp;

6:o beskattning af aktiebolags och enskild sedelutgifvande banks inkomst icke blott, såsom för närvarande, genom att bolaget och banken påföres bevillning för inkomsten utan äfven derigenom att vederbörande delegare skulle blifva underkastad bevillning för sin utdelning från bolaget eller banken;

7:o medgifvande af afdrag vid inkomsttaxeringen för ränta å skuld icke blott vid taxering för inkomst af kapital och af rörelse utan äfven, såsom under 1:o) nämnts, vid taxering för inkomst af fast egendom för ränta å in-tecknad gäld äfvensom vid taxering för annan inkomst än af fastighet, kapital eller näring med högst 20 procent af inkomstens belopp;

8:o utvidgning af den nu medgifna rätten till bevillningsfrihet och lindring i bevillningen, så att, bland annat, dylik lindring skulle gälla för inkomst till och med 2,200 kronor och hithörande förmåner äfven, ehuru med viss inskränkning, få åtnjutas vid bevillning för inkomst af fastighet; samt

9:o införande af en vidsträcktare förpligtelse än den nuvarande för skattskyldig att till ledning vid taxeringen lemna uppgifter om sin inkomst (obligatorisk sjelfdeklaration).

Det af komiterade på dessa hufvudgrunder uppgjorda förslaget till bevillningsförordning skulle emellertid, enligt komiterades egna beräkningar, icke komma att lemna statsverket någon ökad inkomst för statsbehovens täckande utan tvärtom medföra en minskning i inkomster, hvilken beräknad å 1893 års bevillning utgör omkring 14,000 kronor.

Minskningen skulle komma att till hufvudsakligaste delen uppstå å beivllningen för fastighet och utgöra, beräknad å 1893 års beivllning, för jordbruksfastighet 31,31 procent eller 423,300 kronor samt för annan fastighet 34,10 procent eller 277,600 kronor, under det å andra sidan skulle beredas ökning i beivllningen för inkomst, hvilken ökning, tillämpad å 1893 års inkomstbeivllning, skulle hufvudsakligen bestå af följande belopp nämligen: 9,18 procent eller 285,100 kronor genom sjelfdeklaration beträffande annat slags inkomst än inkomst af fastighet och af kapital, 5,37 procent eller 166,800 kronor genom sjelfdeklaration angående och förhöjd beivllning för inkomst af kapital, 8,29 procent eller 257,500 kronor genom beskattning af aktieegare och lotteegare i bank för utdelning från bolagen och bankerna samt 3,75 procent eller 116,400 kronor genom de förändrade grunderna för beskattning af skogs afkastning.

Vid dessa beräkningar må emellertid erinras, att de äro ytterst osäkra, då de, såsom naturligt är, måst byggas å flere helt och hållet godtyckliga antaganden, men att minskningen i beivllning låter sig med långt större sannolikhet beräknas än ökningen, enär den senare skulle blifva helt och hållet beroende af verkningarna af nya och hittills hos oss opröfvade stadganden.

Det torde till och med kunna ifrågasättas, om icke den af komiterade antagna minskningen i beivllning för fastighet är för ringa. Komiterade hafva nemligen, ehuru, enligt hvad de sjelfva uppgifvit, inteckningsstatistiken utvisar att fast egendom å landet är i medeltal intecknad till 40 procent och fast egendom i stad till 55 procent af taxeringsvärdet, likväl upptagit afdraget för ränta å intecknad fastighetsgäld, hvilket afdrag skulle vara medgifvet intill högst 40 procent af fastighetsinkomsten, med allenast hälften af beräknade räntan å samtliga intecknade skuldbelopp.

Hvad den beräknade minskningen i beivllningen särskildt för jordbruksfastighet angår, må dessutom beaktas, att komiterade dervid icke medtagit det belopp, som bortfaller derigenom att i taxeringsvärdet för sådan fastighet värdet af växande skog utöfver husbehovet icke längre skulle inbegripas, hvarigenom detta taxeringsvärde antages komma att i sin helhet nedgå med 194,000,000 kronor, motsvarande en beivllning, enligt nuvarande bestämmelser, af 116,400 kronor. Minskningen i beivllningen för jordbruksfastighet skulle därför böra ökas med omkring 8 procent och således i det hela belöpa sig till ungefär 39,31 procent. Härvid får emellertid icke förbises, att komiterade beräknat, att genom de föreslagna förändrade bestämmelserna rörande beskattning af inkomst af skog skulle erhållas en beivllningssunma af 232,800 kronor eller ett

belopp, som med 116,400 kronor öfverstege nämnda minskning. Bevillningssumman för inkomst genom skogs afkastning torde emellertid vara långt vanskligare än någon annan att på förhand beräkna.

Frånser man bevillningen för inkomst af skog, skulle bevillningen för inkomst af jordbruksfastighet, om 1893 års taxeringsvärden å dylik fastighet läggas till grund för beräkningarne, efter komiterades förslag komma att uppgå till allenast omkring 800,000 kronor för år. Detta skulle sålunda blifva det hufvudsakliga direkta skattebelopp, hvarmed den »i vårt lands näringslif så framstående» egentliga jordbruksnäringen skulle, efter det grundskatternas afskrifning fullbordats, komma att bidra till statsbehofvens täckande.

Från statsfinansiell synpunkt sedt är således det nu föreliggande förslagens innebörd en mycket betydande lindring i bevillningen för afkomst af fastighet och en motsvarande ökning i bevillning för inkomst från andra källor än fast egendom isynnerhet för inkomst af utlånta penningar och obligationer samt af aktiebolags och sedelutgifvande bankers verksamhet.

I hvad mån de principer, som för förslaget ligga till grund, må anses tillfredsställande, torde framgå utaf följande närmare granskning af desamma.

Angående den nuvarande fastighetsbevillningen hafva komiterade anført, att densamma vore en afkastningsskatt, som utginge oberoende af, huruvida fastighetsegaren erhöle större eller mindre inkomst eller icke någon inkomst alls af sin fastighet, men att den direkta skatten till staten borde anordnas »på grundvalen af den personliga skatteförmågan, hvilken väsentligast bestämdes af den skattskyldiges behållna inkomst och hans på denna inkomst hänvisade behof», och att en allmän inkomstskatt därför vore det slutliga målet för reformerandet af den direkta skatten till staten, hvarvid afkastningsskatter borde erhålla plats allenast såsom komplement till den allmänna inkomstskatten.

I den omständighet att gällande bevillningsförordning från inkomstskatten undantagit inkomst af fast egendom låge en hufvudsaklig orsak till den ojämnhet, hvarmed allmänna bevillningen drabbade de skattdragande och i betraktande af de afsteg från en rättvis och jemlik beskattning, som den nuvarande fastighetsbevillningen medförde, vore dess ersättande »medelst inkomstbevillningens utsträckande i mer eller mindre

*Fastighets-
bevillnings-
utbytande mot
bevillning för
inkomst af fast
egendom.*

fullkomlig grad äfven till inkomst af fast egendom» ett oafvisligt vilkor för vinnande af det mål, som med revisionen af bevillningsförordningen åsyftades.

Svårigheten att åstadkomma en tillfredsställande taxering af inkomst af fast egendom och det bestående sambandet mellan bevillningen och den kommunala beskattningen hade emellertid föranlett komiterade att icke för närvarande föreslå fastighetsbevillningens utbytande mot en ren inkomstskatt utan en medelväg, »som utan att helt och hållet bryta med det bestående dock möjliggjorde ett närmande till den rena inkomstskatten».

Detta mål hafva komiterade ansett kunna vinnas hufvudsakligen genom följande bestämmelser:

att i allmänhet fast egendom likasom hittills och enligt väsentligen samma grunder som för närvarande uppskattas till sitt verkliga värde, dock att i jordbruksfastighets taxeringsvärde ej skulle i regel inbegripas förmånen af skog utöfver husbehof, fiske och annat, hvarom ofvan nämnts;

att inkomsten af jordbruksfastighet, inkomsten af det i jordbruksrörelsen nedlagda kapital och arbete häri inbegripen, beräknas till 6 procent af fastighetens taxeringsvärde samt inkomsten af annan fastighet till 5 procent af taxeringsvärdet;

att från den sålunda bestämda inkomsten afdrag vid taxeringen må ega rum för ränta å penningebelopp, som är i fastigheten intecknad och utgöres af ogulden skuld, dock icke för mera än 40 procent af inkomstens belopp;

att bevillningen erlägges efter en för hundra å den efter dessa grunder taxerade inkomstens belopp, men med rätt till frihet från eller lindring i bevillningen, enligt § 15 i förslaget, i de fall der skattskyldigs inkomst icke öfverstiger 2,200 kronor;

att i fråga om kommunalutskylder, utom landstingsskatt, dessa påföras efter hela den beräknade inkomsten af fastighet, så att förty dervid icke tages hänsyn till skuldränteafdrag eller medgifven frihet från eller lindring i bevillningen;

att inkomst genom afverkning af skog för annat ändamål än husbehof samt afkastning af fastighet, som i öfrigt vinnes genom fastighetens användning för annat ändamål än jordbruk, underkastas bevillning och följaktligen jemväl kommunala utskylder, på samma sätt som inkomst af näring eller »annan inkomst af varaktig eller tillfällig natur»,

och att bevillning för inkomst af jordbruksfastighet, deri inginge jemväl bevillning för inkomsten af det i jordbruksrörelsen nedlagda

kapital och arbete, åligger vederbörande egare, boställsinnehafvare eller åbo, men arrendator af dylik fastighet är fri från bevillning för inkomst af jordbruksrörelse, hvilket senare skulle gälla äfven arrendatorer af statens och andra egendomar, der egaren vore från bevillning frikallad.

Utom i fråga om beskattning af skogs afkastning och dermed jemnställd afkomst af fastighet, hvarom här nedan vidare särskildt för- mäles, innebär komiterades förslag angående beskattning af fast egen- dom, såsom lätt inses, icke i sak några andra afvikelser från hvad för närvarande i detta afseende gäller än att bevillningen benämnts bevill- ning för inkomst af fast egendom i stället för fastighetsbevillning och att vid »inkomstens» taxering medgifvits ett visst afdrag för skuldränta äfvensom vid bevillningens påförande lindring inom vissa gränser beviljats.

Frånsedt skuldräntefdraget och lindringen i bevillningen för smärre inkomstbelopp leder komiterades förslag till fastighetsbeskattning till samma resultat som för närvarande, då fastighetsbevillningen direkt utgår för jordbruksfastighet med 6 öre och för annan fastighet med 5 öre för hvarje fulla 100 kronor af fastighetens taxeringsvärde.

Allt skulle därför, såsom hittills, komma att bero deraf huru pass noggrannt och riktigt hvarje fastighets taxeringsvärde bestämmes. Blevde detta i hvarje särskildt fall upptaget sålunda, att det för jordbruksfastig- het motsvarade den verkliga inkomsten af jordbruket, kapitaliserad efter 6 procent, och för annan fastighet behållna afkastningen, kapitaliserad efter 5 procent, vore naturligtvis målet vunnet att med bevillningen träffa den af hvarje fastighet fallande inkomst, men till ett sådant resul- tat lära de af komiterade föreslagna bestämmelserna om fastighets- taxering, hvilka bestämmelser icke i något väsentligt afseende skilja sig från de nuvarande, icke komma att leda. Tvärtom lär man väl, äfven om det nu föreliggande förslaget antages, komma att taxera särskildt jordbruksfastigheter icke med hänsyn till hvad hvarje sådan fastighet på grund af intensivare eller extensivare brukningssätt, större eller mindre brukningskostnad, bättre eller sämre afsättningsförhållanden lemna i afkastning utan hufvudsakligen efter ett antaget medelvärde å mantal eller tunnland odlad jord i orten, och en dylik summarisk uppskattning torde så mycket hellre komma att följas som de allmänna fastighets- taxeringarna, efter komiterades förslag, skulle komma att ega rum allenast hvar femte år. Det ligger ock i naturen af en fastighetstaxering, att vid densamma hänsyn icke toges till den inkomst, hvarje särskild egen- dom för hvarje år lemna. Skulle så ske, kunde man uppenbarligen i stället anlita den direkta inkomstkatten för beskattning jemväl af in- komst från fast egendom.

Mot denna skatts tillämpning å dylik inkomst har man väl hos oss mycket lifligt framhållit dels obenägenheten för en dylik skatteform särskildt hos de jordbruksidkande fastighetsegarne dels ock den större svårighet, som skulle finnas att upptaxera inkomst af fast egendom, fastighetsegarens förmån af bostad och andra naturaförmåner derunder inbegripna, i jemförelse med annan inkomst.

Vid obenägenheten hos en viss klass skattskyldige för en skatteforms allmänna tillämpning, om en sådan obenägenhet verkligen finnes, torde emellertid lagstiftaren icke böra fästa det afseende att han för den skull afstår från införandet af en sådan skatt, derest den befinnes leda till större jemlikhet och rättvisa i beskattningen. Svårigheten att taxera behållna afkomsten af fast egendom, torde icke heller vara af den betydighet, man å många håll antager.

Hvad inkomst af annan fastighet än jordbruksfastighet beträffar, så består den ju i regel uti behållen hyresafkastning, för hvars beräkning mera lätt tillgängliga och allmänt kända faktorer finnas än för många andra slag af inkomst. Hvad åter angår inkomst af jordbruksfastighet torde äfven denna utan större svårighet kunna uppskattas, om man i de fall, der man ej kan bygga på ordentligt förda räkenskaper, tager till utgångspunkt den skörd egendomen lemnar, antalet der födda kreatur, summan af de å egendomen för år utgjorda dagsverken med mera dylikt, om hvilket allt uppgifter säkerligen kunna utan allt för stor möda lemnas.

Det har ock visat sig, att man å flere håll i utlandet kunnat underkasta fastighetsegare skatt för deras verkliga inkomst.

Då, såsom förut nämnts, komiterades förslag, efter deras egna beräkningar att döma, skulle komma att medföra en så afsevärd minskning i jemförelse med hvad den nuvarande fastighetsbevillningen lemnar i statsinkomst, att sämre finansielt resultat knappast vore att befara ens för den första tiden efter införandet af en ren inkomstskatt å förevarande område, lär icke heller från statsfinansiell synpunkt något egentligt hinder bort möta för en dylik skatt, hvilken enligt komiterades egen mening vore den enda, som motsvarade rättvisans fulla kraf.

Att, såsom komiterade antagit, komiterades förslag skulle innebära ett närmande till detta mål torde på goda grunder kunna betviflas. Tvärtom synes förslaget, om det godkännes, komma att fastläsa och i vissa afseenden skärpa de oegentligheter, som följa af den nuvarande fastighetstaxeringen. Den till 6 eller 5 procent af taxeringsvärdet beräknade fastighetsinkomsten skulle säkerligen i många fall, särskildt hvad angår jordbruksfastighet, komma att understiga den verkliga in-

komstens belopp. Att å den sålunda till för lågt belopp beräknade inkomsten medgifva afdrag intill 40 procent för ränta å skuld likasom lindring i bevillningen, hvilken lindring skulle kunna komma till och med den till godo som egde jordbruksfastighet af ända till 60,000 kronors taxeringsvärde eller annan fastighet af ända till 70,000 kronors dylikt värde, lärer icke vara egnadt att medföra rättvisa och jemlikhet i beskattning.

Afdrag för skuldränta och lindring i bevillning böra väl icke komma i fråga i andra fall än der man upptaxerat vederbörande skattskyldigs verkliga inkomst och icke, såsom här föreslagits, tillämpas å fingerade inkomstbelopp, men afdrag för skuldränta bör då, å andra sidan, icke heller underkastas någon godtycklig begränsning.

Då komiterade framhållit det obilliga uti att en skuldsatt fastighetsägare för närvarande kan få gälda lika hög bevillning som en icke gäldbunden, ligger nära till hands att erinra, hurusom komiterades förslag icke heller skulle medföra någon mera fullständig billighet i förevarande afseende, i det att t. ex. enligt förslaget en fastighetsägare, hvars räntor å gäld uppginge till 70 eller 80 procent af den taxerade inkomstens belopp, finge erlägga lika hög bevillning som den, hvars räntor belöpte sig till blott 40 procent af inkomsten.

Det torde ock utan vidare vara tydligt, att blott och bart ett medgifvande af afdrag för ränta å in-tecknad gäld till viss gräns samt af viss lindring i bevillningen icke kan i och för sig vara egnadt att vänja allmänheten vid tanken på en ren inkomstskatt i fråga om afkomst af fast egendom. Införandet af en sådan skulle säkerligen stöta på enahanda svårigheter vare sig de af komiterade nu föreslagna förändringarna derförut blifvit vidtagna eller icke. Men vid sådant förhållande vore det säkerligen långt ändamålsenligare att direkt öfvergå till en dylik skatteform.

Denna skulle dessutom knappast behöfva föranleda så invecklade bestämmelser för taxeringen och framför allt icke de ökade besvärligheter vid taxeringslängders förande, komiterades förslag är egnadt att medföra och hvilka flere länsstyrelser uti sina utlåtanden i frågan framhållit.

Uti hänsynen till sambandet mellan bevillningen och den kommunala beskattningen har man väl emellertid att söka hufvudskälet der-till, att komiterade icke, såsom de af dem omfattade och uttalade principer skulle fordrat, anslutit sig till en ren inkomstskatt i fråga om afkomst af fast egendom.

Komiterade hafva nämligen ansett, att »fastigheterna föranleda en mängd kommunala utgifter och tillgodogöra sig dem på ett mera varaktigt och följaktligen fullständigare sätt än andra beskattningsföremål, hvarförutom kommunens utgifter icke sällan genom deraf framkallad stegring i fastighetsvärdet bereda fastigheterna en särskild fördel» samt att »billighet och rättvisa därför fordra, att den fasta egendomen mer än andra beskattningsföremål drabbas af den kommunala skattebördan».

Komiterade hafva därför, såsom äfven förut nämnts, lemnat grunderna för den egentliga kommunalskatten för fast egendom, såvidt derom nu är fråga, i sak orubbade, i det att enligt komiterades förslag kommunalskatten skulle utgå efter den till 5 eller 6 procent af fastighetens taxeringsvärde uppskattade inkomsten utan hänsyn till vare sig eljest medgifvet afdrag för skuldränta eller beviljad lindring i bevillningen.

Häraf varder en följd, att den lindring i skattskyldighet, förslaget innebär för fastighetsegare och särskildt skuldsatta sådana, icke för den enskilde kan blifva särdeles stor. I många fall varder den säkerligen knappast nämnvärd.

Huruvida det af komiterade sålunda bibehållna nuvarande systemet för kommunalskatt af fast egendom verkligen uppfyller den fordran, komiterade uppställt eller att den fasta egendomen mer än andra beskattningsföremål skall drabbas af den kommunala skattebördan, kan för öfrigt vara tvifvel underkastadt. Sådant beror naturligtvis i regel deraf, huruvida taxeringsvärdet å fastighet varder bestämdt sålunda, att den derefter till 5 eller 6 procent beräknade inkomsten kommer att öfverstiga den verkliga, under det att öfriga beskattningsföremål uppskattas blott till sitt verkliga belopp eller derunder. I allmänhet kan det väl sägas, att taxeringsvärdena å fast egendom visst icke utvisa eller sannolikt komma att utvisa ett dylikt förhållande och att således icke fastighetsegarne i egentliga kommunalutskylder betala eller komma att betala proportionsvis mer än andra skattskyldiga, men väl leder systemet dertill, att den *skuldsatte* fastighetsegaren får erlægga relativt högre dylika skatter än den icke gäldbundne eller till just det missförhållande, som komiterade i fråga om bevillningen velat, om ej afskaffa, åtminstone i någon mån mildra, men hvilket lemnats orubbadt i fråga om kommunalutskylderna, der det har ojemförligt största betydelsen. Till en högre beskattning i kommunalt hänseende af fast egendom såsom sådan leder deremot i det stora hela icke ifrågavarande system.

Det kan emellertid sättas i fråga, om den af komiterade omfattade grundsatsen angående fastigheternas högre skattskyldighet specielt i kommunalt hänseende är fullt riktig. Hufvudskälet för en sådan högre skattepligt skulle väl vara, att de kommunala utgifterna mången gång bidraga att öka fastigheternas i kommunen värde, men, der så sker, erhåller ju detta sitt enda giltiga uttryck i ökad afkomst af fastigheten, hvaraf åter utan vidare följer ökad skattskyldighet, vare sig skatten är ordnad direkt å behållna afkomsten eller efter taxeringsvärdet, till hvars höjande en ökad afkastning leder. Dessutom kan erinras att kommunernas utgifter för skolväsende, polisväsende, sjukvård och fattigvård, hvilka äro deras hufvudsakliga utgifter, icke kunna sägas på »ett fullständigare sätt» komma fastigheterna till godo än andra beskattningsföremål och att, om ett sådant påstående kan göras i fråga om de utgifter, en kommun ikläder sig till kommunikationsväsendet i vidsträckt mening, detsamma i lika grad gäller om statens utgifter för enahanda ändamål. I sjelfva verket förhåller det sig ju så, att statens samt kommunernas verksamhet för samhällsändamålen ingripa i och komplettera hvarandra på nästan alla områden.

Auser man därför, såsom komiterade göra, att för fast egendom bör krävas relativt högre bidrag till kommunernas utgifter än för andra skatteobjekt, lär man med samma fog böra låta enahanda fordran gälla i fråga om bidragen till statens utgifter.

En dylik fordran skulle då i sjelfva verket stödja sig på det betraktelsesätt, som komiterade i annat sammanhang göra gällande om så kallad fonderad inkomsts större skatteförmåga än den icke fonderades. Till fonderad inkomst torde nämligen i främsta runnet böra hänföras afkastning af fastighet, detta så mycket hellre som, efter hvad all erfarenhet visar, fast egendom under längre tidsperioder och samhällets fortgående kulturutveckling betydligt stiger i värde, under det att värdet af penningekapital sjunker.

Vid bestämmandet af skattskyldigheten för fastighet såväl till stat som kommun torde därför det teoretiskt riktiga vara att lägga till grund den verkliga inkomstens belopp med behörig hänsyn till inkomstens art af fonderad. Detta senare kan, bland annat, ske genom en särskild skatt å förmögenhet, såväl lös som fast, en skatteform, hvars upptagande i vårt skattesystem länsstyrelsen i Elfsborgs län i sitt yttrande öfver förslaget förordat.

Anser man sig icke böra ifrågasätta öfvergången till en verklig inkomstskatt för afkomst af fast egendom, utan, såsom komiterades förslag inuebär, i sak bibehålla den nuvarande fastighetsbevollningen

torde det, såsom nämnts, icke vara befogadt att i afseende å densamma vidtaga de rubbningar, komiterade föreslagit.

Allra minst lärer det vara på sin plats att i vissa fall medgifva frihet från eller lindring i bevillning för fast egendom. Då den nuvarande bevillningsförordningen icke medgifvit dessa förmåner i fråga om fastighetsbevillningen, kan den sägas derigenom hafva i viss mån tagit hänsyn till fastighetsafkastningens natur af fonderad inkomst. Att på samma gång man, såsom komiterade föreslagit, skulle beskatta ränteinkomst en och en half gång så högt som annan inkomst på den grund att ränta vore att hänföra till fonderad inkomst, borttaga just det, hvarigenom fastighetsafkomstens enahanda natur i någon mån af skattelagstiftningen beaktats, kan icke vara befogadt. Det ligger ock i sakens natur att en dylik, af hänsynen till oundgängliga lefnadsbehof påkallad frihet eller lindring icke i allmänhet är lika trängande för fastighetsegaren, hvilken från sin fasta egendom ständigt har att påräkna mer eller mindre stora naturaförmåner, som för den mindre bemedlade icke fastighetsegande inkomsttagaren.

Då härtill kommer, såsom äfven ofvan antyds, dels att den föreslagna lindringen i bevillningen skulle kunna sträcka sig jemväl till egare af mycket betydande fastighet, dels att den lättnad i skattebörd, den skulle medföra, för den enskilde i allt fall ej varder särdeles stor, då lindringen icke, såsom vid annan inkomst, skulle utöfva någon som helst inverkan å den egentliga kommunala skattskyldigheten, synes förslaget i denna del så mycket mindre böra vinna afseende.

Större fog kunde man anse föreligga för förslaget att vid taxering för afkomst af fast egendom medgifva afdrag för ränta å den i egendomen intecknade oguldna penningegäld.

Då fordran på ett dylikt afdrag tillförene framstälts, har den beträffande jordbruksfastighet emellertid bemötts dermed att, då genom fastighetsbevillningen icke vore beskattad afkomsten af det kapital, som i jordbruksnäringen användes, nämnda afdrag icke heller vore på sin plats.

Det är ock gifvet att en hufvudsaklig oegentlighet i den nuvarande bevillningen för jordbruksfastighet kan sägas ligga i svårigheten att genom en efter taxingsvärdet utgående bevillning träffa afkomsten af det kapital och det arbete, som å fastigheten nedläggas. Å taxeringsvärdet, som i regel bestämmes efter köpeskillingen för den fasta egendomen, kan berörda kapital eller arbete icke i allmänhet utöfva något inflytande. Ju större rol båda eller endera spela i förhållande till sjelfva fastigheten och i öfrigt ju olikformigare jordbruksnäringen å

olika fastigheter bedrifves desto mera ökas hithörande svårigheter. Desamma skulle ock komma att kvarstå enligt komiterades förslag att beräkna inkomsten af jordbruksfastighet till 6 procent af det efter enahanda grunder som hittills bestämda taxeringsvärdet. Vid sådant förhållande och då hvarje garanti saknas för att icke den sålunda bestämda inkomsten i talrika fall varder oskäligt låg, synes afdrag för ränta å intecknad gäld icke heller böra medgifvas.

Der, såsom vid annan fastighet än jordbruksfastighet, afkomsten är af ett enda slag nämligen hyresförmån och taxeringsvärdet lätteligen kan med hänsyn till denna förmån bestämmas samt der således en efter detta värde beräknad inkomst jemförelsevis noga kan motsvara den verkliga, kunde ett afdrag af nu ifrågavarande slag deremot anses mera befogadt.

Då emellertid, såsom ofvan anförts, dylikt afdrag icke har sin egentliga plats annorstädes än der den verkliga inkomsten i hvarje särskildt fall varder uppskattad och ett dylikt afdrag blott för viss slags fastighet icke bör komma i fråga samt då slutligen den, som mot lån förvärfvar fast egendom, härvid i allmänhet tager nödig hänsyn till den med fastighetsförvärfvet följande skattskyldigheten, torde tillräckliga skäl saknas att ens i fråga om annan fastighet än jordbruksfastighet biträda det af komiterade framställda förslag.

Framför hvad komiterade beträffande bevillning för afkomst af fast egendom, såvidt derom nu är fråga, föreslagit, synes därför, på sätt äfven flere länsstyrelser uttalat, de nuvarande bestämmelserna böra föredragas. Den efter dessa utgående fastighetsbevillningen är ock en gammal invand skatteform, hvilken så mycket hellre bör lemnas i det hela orubbad som öfver densamma några egentliga klagomål knappast försports.

Af hvad ofvan anförts följer ock att komiterades förslag, i hvad det innebär att en hvar arrendator af jordbruksfastighet skulle vara fritagen från bevillning för inkomst af sin jordbruksrörelse, icke kan af kammarrätten tillstyrkas. Om ock beträffande arrendatorer af sådan jordbruksegendom, för hvilken bevillning erlägges, en dylik frihet kan anses påkallad deraf att vederbörande arrendator i regel är enligt sitt kontrakt pliktig svara för fastighetsbevillningen, saknas hvarje skäl att införa en dylik, nu ej existerande frihet för de fall, der fastighetsbevillning icke eger rum och der således arrendatorn icke kan vara dermed betungad. Så mycket mera opåkallad vore en dylik frihet för de arrendatorer, hvilka ingått sina arrendeaftal, då en dylik skattefrihet ännu ej förefans.

*Bevillning för
inkomst genom
afkastning af
skog med mera
dylikt.*

Då, såsom förut är anfördt, komiterade föreslagit inkomstbevillning för afkastning af skog utöfver husbehof, hafva komiterade i allt väsentligt upptagit det af 1891 års bevillningskomité i detta ämne afgifna förslag.

Enligt hvad sålunda föreslagits, skulle, der fråga icke är om staten tillhöriga skogsområden, i vederbörande fastighets taxeringsvärde inbegripas allenast skogsmarkens värde och värdet af växande skog till husbehof men icke skogens värde i öfrigt. Deremot skulle inkomst genom försäljning af skog eller skogseffekter från egen eller annans mark, genom virkesfångst från eget eller annans område för annat ändamål än husbehof samt genom virkesfångst från skogsområde, som blifvit af staten upplåtet till bergshandteringens understöd, till sågverk eller kanalbolag, beskattas såsom inkomst af handel eller näring. Förmånen af skogs användande till husbehof skulle deremot beskattas genom bevillning för inkomst af den fasta egendomen.

Vid taxering för inkomst af skogs afkastning skulle afdrag för omkostnader m. m. få ske efter enahanda grunder som vid taxering af inkomst af handel eller näring, så, bland annat, för köpeskilling för skogen.

Öfver hufvudprincipen i detta förslag har kammarrätten redan haft tillfälle att yttra sig uti dess den 12 maj 1892 afgifna utlåtande öfver ofvannämnda, 1891 års komitéförslag. I detta utlåtande afstyrktes, att denna princip komme till användning för beskattning af skogs afkastning, åtminstone såvida grunderna för då gällande bevillningsförordning i öfrigt lemnades oförändrade.

Genom den revision, bevillningsförordningen i nu föreliggande förslag i dess helhet undergått, skulle väl åtskilliga af de oegentligheter, som vidlåde 1891 års berörda förslag, varda afhulpna, men de hufvudsakligaste olägenheterna torde ändock komma att kvarstå, och det synes knappast vara antagligt, att med nu förevarande förslag skulle ernås en ändamålsenlig beskattning af inkomst genom skogsafverkning, vare sig enbart eller i samband med förädlingsrörelse. Då man icke i fråga om beskattning af inkomst af fast egendom öfver hufvud kunnat öfvergå till en fullständig och ren inkomstskatt, torde man icke heller kunna ansluta sig till en sådan i fråga om skogs afkastning.

Mot komiterades förslag kan först och främst anmärkas, såsom äfven förut i ämnet flere gånger framhållits, att ej så ringa svårigheter måste möta att afgöra, huru stor skogstillgång i hvarje fall bör hänföras till husbehof och hvad under ett sådant behof bör inbegripas.

Vidare må erinras, att, då komiterades förslag medgifver att vid beskattning för inkomst genom skogs afkastning afdrag får göras för

köpeskillingen för skogen, detta innebär ett mycket vidtgående medgifvande men ett medgifvande, som på samma gång varder synnerligen svårt att tillämpa, isynnerhet der skogen och den fastighet skogen tillhör förvärfvats sedan någon tid tillbaka. Den utväg, komiterade uti 4 § af förslaget till instruktion för taxeringsmyndigheterna anvisat för utrönande af skogens värde eller att jemföra kostnaden för förvärfvet af fastigheten med derå växande skog och det fastigheten åsatta taxeringsvärde, i hvilket senare, enligt komitéförslaget, växande skogens värde ej skulle ingå, torde icke vara lätt användbar, isynnerhet der efter fastighetsköpet afverkningar före den, som är i fråga, egt rum.

Vidare synes, om afdrag medgifves för köpeskilling för skog, motsvarande afdrag böra ske jemväl der någon genom arf eller eljest annorledes än genom förvärf, jemförligt med köp, åtkommit skog, men svårigheten att för sådana fall bestämma afdragets storlek varder gifvetvis mycket stor, att ej säga oöfvervinnelig. I komiterades förslag saknas ock hvarje antydning om grunden för ett dylikt afdrag.

Icke minst afsevärdt uti förevarande fråga är dessutom hvad åtskilliga länsstyrelser uti sina yttranden anført derom, att i de talrika fall, der egare af smärre hemman eller hemmansdelar till afsalu afverka skog från sina fastigheter, inkomsten deraf varder så ringa, att den på grund af bestämmelserna om frihet från bevillning för lägre inkomstbelopp icke kan komma att taxeras.

På detta sätt skulle, om af två närboende hemmansegare, hvilkas hemman enligt de nu föreslagna grunderna vore taxerade t. ex. till 5,000 kronor hvarterdera och hvilka i öfrigt vore i ekonomiskt afseende jemnställda, den ene å sitt hemman hade skogstillgång, så att han kunde sälja för 200 kronor ved årligen, men den andre helt och hållet saknade en sådan inkomstkälla, skattskyldigheten i båda fallen blifva lika och detta ej blott i fråga om bevillningen utan äfven beträffande kommunalskatten.

Genom att sålunda hvarken bevillning komme att erläggas för skogstillgången ej heller i talrika, vanligen förekommande fall för inkomsten af skogsafverkningen, skulle staten säkerligen gå miste om ej så obetydande skattebidrag. Från vägunderhåll in natura skulle vidare, då växande skog ej inginge i fastighetsvärdet, skogsegare befrias; och bidragsskyldighet till vägkassan skulle ej heller inträda i de många fall, der fastighetsegare genom mindre afverkningar beredde sig inkomst, som ej uppginge till 1,000 kronor.

Hvad den större sågverksindustrien och den för den samma bedrifna skogsafverkningen samt vederbörande kommuners skattebidrag

af denna industri angår, lärer icke heller komiterades förslag kunna anses ändamålsenligt.

Först och främst kan det anmärkas att, då vid taxeringen af inkomst af sådan industri afdrag för ränta å lånadt rörelsekapital skulle enligt förslaget vara medgifvet allenast, såvida inteckning icke meddelats uti industrien tillhörig fastighet, men, der fastigheterna bestode af skogsområden, i taxeringsvärdet skulle inbegripas endast sjelfva markens värde och allenast för 40 procent af den efter detta värde beräknade inkomsten afdrag för ränta å intecknad gäld finge ega rum, sågverksegare, som upptagit lån mot inteckning i sina skogsområden, komme att erhålla ett i jemförelse med andra fastighetsegare ytterst obetydligt afdrag för skuldränta.

Vidare må erinras, att medgifvande af afdrag vid taxeringen för köpeskillning för växande skog här kan få mera vidtgående följder än eljest, utom det att det blifver synnerligen svårt att tillämpa. Om t. ex. en enskild person öfverlemnar den af honom förut bedrifna sågverksrörelsen till ett bolag, i hvilket han och de, som förut jemte honom såsom förlagsmän varit intresserade i affären, ingå såsom delegare, skulle icke någon taxering för bolagets skogsafverkning ega rum förr, än den öfverenskomna köpeskillingen för vederbörande skogsområden vore genom afverkning till fullo amorterad.

Att afgöra när en sådan amortering i hvarje fall inträdt samt kontrollera huruvida och i hvad mån köpet skett för lånt rörelsekapital och i så fall dess räntefot, måste blifva hardt när omöjligt för taxeringsmyndigheterna. Dessa måste härvid blifva helt och hållet beroende af den skattskyldiges egna uppgifter. Huruvida denne åter skall vara i stånd att äfven med god vilja lemna sådana, beror af det sätt, hvar på hans bokföring är ordnad.

En ytterligare svårighet måste dessutom härvid uppstå, nämligen att afgöra hvad som är att anse såsom ett särskildt skogsområde. Enligt komitéförslaget skall hithörande inkomst taxeras i orten, der skogen är belägen, men det är icke bestämdt, i huru vidsträckt mening ordet skogsområde må fattas. Om det också må vara gifvet, att man derunder icke kan få hänföra t. ex. all ett sågverks skog inom taxeringsdistriktet, så kan dock ifrågasättas, om icke, der skogen utgör ett sammanhängande helt, ehuru bestående af flere hemman eller hemmansdelar, bestämmelserna om afdrag för köpeskillingen skola gälla hela detta skogsområde och således fulla köpeskillingen för detta, och, om det utvidgas, köpesumman för det inköpta området först afräknas, innan någon taxering bör komma i fråga.

Härjemte komma naturligtvis mycket stora svårigheter att vållas deraf, att först inkomsten af skogsafverkningen skall beskattas i orten, der denna drifves, efter ett antaget pris å virket och sedermera afdrag ske vid taxeringen af inkomsten af sågverksrörelsen för det deri använda virket efter dess «i afverkningsorten allmänt gällande pris». Några dylika »allmänna pris» torde först och främst knappast finnas, då prisen väl vexla efter virkets beskaffenhet och skogstraktens närmare eller aflägsnare läge till kommunikationsled, hvarförutom prisen tydligen äro olika år från år efter olika konjunkturer. Nu ske emellertid esomoftast afverkning och förädling under skilda år och inom helt olika taxeringsdistrikt för samma sågverks räkning. Det varder då nästan ogörligt för beskattningsnämnderna i den ort, der sågverket ligger, att vid dess taxering för inkomst erhålla kännedom om de pris, hvartill det förädlade virket å skilda afverkningsorter och måhända under skilda taxeringsperioder vid afverkningens beskattning upptagits. Hardt när omöjligt är det väl ock att kunna angifva det antal timmer, som från hvarje olika afverkningsdistrikt och afverkningsperiod ingått i hvarje års sågning.

Beräknas dessutom, såsom lätt kan ske, enär sådant ligger i de kommuners intressen, der afverkningen är gjord, värdet å det afverkade virket högt i orten, der det afverkats, kommer detta att hafva ett ofördelaktigt inflytande på taxeringen af sågverkets inkomst i den ort, der sågverket är beläget. Härigenom skulle de orter, der afverkning sker, komma att obehörigen gynnas på bekostnad af de kommuner, der sågverken ligga, och hvilka senare kommuner för den vid sågverken anställda befolkning hafva att vidkännas den största tungan i kommunalt afseende.

Det måste, såsom flere gånger förut i denna fråga framhållits, vara onaturligt och obilligt att sönderdela trävaruindustriens behållna inkomst i två fingerade delar, en som skulle uppstå redan af skogsafverkningen såsom sådan och en af sjelfva förädlingsrörelsen. Skogsafverkningen i och för sig lemna icke någon inkomst, utan förorsakar allenast utgifter. Huru vida och i så fall huru stor inkomst slutligen uppstår af rörelsen i dess helhet, det beror icke egentligen eller hufvudsakligen af afverkningen utan deraf, under hvilka förhållanden derefter skeende flottning, sågning och försäljning kan ega rum. Det enda fullt rationella sättet skulle därför vara, att inkomsten af en trävarurörelse beräknades, sådan den af affären i sin helhet blefve, och derefter fördelades å de orter, der skeppningarna egt rum, sågverken voro belägna och afverkningarna försiggått, efter viss lagstadgad proportion dem emellan.

Kan något sådant icke genomföras, särskildt måhända med hänsyn till svårigheten att uträkna den inkomst, som bör belöpa å en hvar kommun, der afverkning skett, så torde man å andra sidan böra lemna å sido tanken att genom särskild beskattning för inkomst af skogsafverkning se de så kallade skogskommunernas intressen till godo.

Det är uppenbarligen hänsynen till den kommunala beskattningen, som i denna fråga vållar den största svårigheten, men kommunernas intresse torde enligt komiterades förslag icke blifva behörigen beaktadt. Det kan nämligen antagas för visst, att, om vid bestämmande af taxeringsvärde å skogsområde allenast sjelfva skogsmarkens värde och icke växande skogens värde skall derunder inbegripas, taxeringsvärdet å skogsfastighet i allmänhet varder försvinnande litet och förty de kommunala skattebidrag, som härå komma att belöpa, blifva helt små. Huruvida en kommun härutöfver af skogstillgången inom densamma skulle hafva att påräkna några skattebidrag, det blefve, enligt komiterades förslag, beroende först och främst deraf, att afverkning af skog skedde inom kommunen och vidare, om den afverkade skogen vore inköpt, deraf att köpeskillingen för densamma vore genom föregående afverkning amorterad.

Det kunde således lätt inträffa, att en kommun under ett eller flere år, då stora afverkningar inom kommunen försiggingo, derigenom erhöle betydande bidrag till sina utgifter under dessa år, men sedermera, då skogsafverkningarna ginge fram å andra trakter, komme att lida en högst kännbar minskning i skatteobjekt. Det måste emellertid vara synnerligen olämpligt för den kommunala hushållningen, om skattskyldigheten till kommunen blifver betydligt vexlande i omfattning år från år.

Den lämpligaste anordningen i förevarande hänseende torde därför under nuvarande förhållanden vara att låta skogstillgången såsom hittills ingå i vederbörande fastighets taxeringsvärde. Komiterade hafva ock sjelfva erkänt riktigheten af en sådan tanke i fråga om staten tillhöriga skogsområden, ehuru väl den årliga inkomsten vid dem lättare än i andra fall skulle kunnat uppskattas och denna uppskattning läggas till grund för kommunal skattskyldighet.

Till stöd därför att man bör låta skogstillgången såsom hittills ingå i fastighetens taxeringsvärde kan ock anföras det praktiska skälet, att, efter hvad erfarenheten visar, man numera allmänare och bättre än tillföre vid fastighetstaxeringarne tager hänsyn till skogstillgången och att ett öfvergifvande af denna omsider beträdda väg därför nu så mycket mindre bör sättas i fråga. Utan synnerligt stor svårighet skulle

man därför, om för taxeringsmyndigheterna skarpare än hittills framhölles, att vid fastighetstaxeringarna äfven skogens värde skulle beaktas, inom kort ernå, att skogstillgången i vårt land, äfven i de trakter der så ännu ej skett, blefve behörigen taxerad.

Då komiterade såsom ett särskildt skäl för sitt förslag framhållit beskattningen af de ecklesiastika boställsskogarnes afkastning och att, enär denna senare endast delvis komme vederbörande boställshafvare till godo, beskattningen icke gerna kunde taga annan form än af en skatt å den verkliga tillgodonjutna inkomsten, kan härvid erinras att, då afkastningen af dessa skogar till bestämd qvotdel tillfaller boställshafvaren och till återstående qvotdel vederbörande offentliga inrättning, det mycket väl bör låta sig göra att påföra hvardera fastighetsbevilning för skogen efter en hvars anpart i afkastningen.

Det hufvudskäl, som anföres mot skogsvärdets inbegripande i fastighetsvärdet, är, att skogs afkastning icke skulle kunna jämföras med annan afkastning af fast egendom, ty under hela sin uppväxttid lemnade skogen icke någon egentlig inkomst, men derefter kunde skogstillgången i ett enda slag realiseras. En fastighetsbevilning, som noggrant skulle ansluta sig till skogens värde, måste därför blifva betydligt vexlande.

Vigten af dessa erinringar torde emellertid förringas dels deraf att taxeringsvärdet å skog, likasom å fast egendom öfverhufvud, allnast bör och i verkligheten äfven vanligen kommer att utgöra ett medeltalsvärde, motsvarande hvad skogen i medelafkastning kan gifva, dels ock deraf att skogen å hvarje särskild fastighet i regel består af olika årsbestånd och således företer en blandning af ungskog och äldre träd, af hvilka egaren årligen hemtar eller kan hemta en viss afkastning.

På grund af hvad sålunda anförts anser kammarrätten att, så länge taxeringsvärde åsättes jordbruksfastighet öfverhufvud, i detta värde jemväl bör inbegripas fastighetens skogstillgång och att genom en på taxeringsvärdet hvilande beskattning bäst tillgodoses såväl det allmännas rätt att erhålla skattebidrag af skogstillgången å smärre och medelstora fastigheter som äfven intresset hos de kommuner, der sågverks skogsområden ligga, att af dessa erhålla behöriga och jemnt påräkneliga skattebidrag.

Emellertid torde i fråga om fastighetsbevilning för skog den modifikation i nuvarande bestämmelser böra ske att, der afverkningsrätt till skog blifvit på något längre tid till annan upplåten, bevilning för det fastighetsvärde, som motsvarar upplåtelsen, påföres den som innehar afverkningsrätten, derest vederbörande fastighetsegare härom

lemnar behörig uppgift. Utan tvifvel har man att söka en anledning dertill att skogen hittills å många håll ej behörigen taxerats deri att man ansett det obilligt att höja dess taxeringsvärde, då den som finge härför utgöra höjd skatt, öfverlåtitt skogen å annan. Desto större skäl torde då finnas att vidtaga nu förordade ändring. Såsom förr antydts, borde ock vid ecklesiastika boställsskogar bevillningen för skogen fördelas mellan dem, som af skogen uppbyure afkastning.

Beträffande det afdrag, som vid sågverksindustriens inkomsttaxering bör ske med hänsyn till den skattskyldighet för skogstillgången, sågverksegaren genom den för skogen utgående fastighetsbevillning fått vidkännas, synes detta kunna bestämmas så att sågverksegaren, likasom hvarje annan industriidkare, tillåtes vid rörelsens beskattning göra afdrag för ett belopp, motsvarande den procent af de till förädlingsrörelsen hörande skogsområdenas taxeringsvärden, efter hvilken fastighetsbevillning af sågverksegaren erlägges.

Slutligen må i detta ämne framhållas att, der någon drifver afverkning såsom sjelfständig rörelse å område, för hvilket han ej är pliktig erlägga fastighetsbevillning, han bör vara underkastad inkomstbevillning för sin vinst af rörelsen.

Enligt komiterades förslag skulle i öfrigt vid bestämmande af taxeringsvärde å jordbruksfastighet hänsyn icke tagas vare sig till tillgång å fiske utöfver husbehof eller till den afkastning, som vinnes derigenom, att någon del af fastigheten användes för annat ändamål än jordbruk, utan inkomsten af fiske, som icke sker allenast till husbehof, taxeras såsom inkomst af näring samt äfven för annan nyss nämnd afkastning af fast egendom inkomsttaxering ega rum sålunda, att inkomsten uppskattades såsom inkomst af näring eller såsom »annan inkomst af varaktig eller tillfällig natur».

Lydelsen af 5 § 1 mom. i komiterades förslag gifver anledning till antagande att dessa stadganden äfven skulle vara tillämpliga å inkomst genom torftägt, som af en fastighetsegare idkades. Enligt komiterades motivering till § 10 i förslaget skulle sådant emellertid icke vara af komiterade afsedt utan att värdet af torfmosse skulle inbegripas i vederbörande jordbruksfastighets taxeringsvärde samt afkomsten af sådan mosse sålunda beskattas genom den för inkomsten af den fasta egendomen utgående bevillning.

Om värdet af torfmosse sålunda skulle, likasom, efter hvad ofvan anförts, skogstillgång inbegripas i fastighetsvärdet, synes äfven öfriga

förmåner, såsom af fiske, kalk- och stenbrott m. m., hvilka äro förenade med en fastighet, böra i dess taxeringsvärde inbegripas. Det måste nämligen leda till största enkelhet och reda att låta hvad som i juridiskt afseende är att anse såsom fast egendom äfven såsom sådan vid fastighetstaxering behandlas. Att deremot frånskilja vissa delar af en fastighet, hvilka icke finge vid taxeringsvärdets åsättande komma i betraktande, skulle säkerligen i praxis föranleda flere ojemnheter och svårlösta kollisionsfall. Ett dylikt frånskiljande är ock så mycket olägligare som fastighetskrediten i allmänhet grundas å medeltaxeringsvärdet och det därför är angeläget att föremålet för densamma så nära som möjligt sammanfaller med föremålet för fastighetstaxeringen.

Hvad angår fiske, som är i jordebok särskildt upptaget, torde i hvarje fall giltigt skäl saknas för komiterades förslag, enär dylikt fiske synes, lika väl som frälseränta, böra taxeras såsom fast egendom.

* * *

Då komiterades förslag, i hvad det rör beskattning för afkomst af fast egendom, sålunda icke kan af kammarrätten till antagande förordas, må ock här ytterligare framhållas att förslaget upphöjande till lag säkerligen skulle vålla ej obetydliga rubbningar i fråga om den kommunala skattskyldigheten framförallt å landet. Då förmånen af skog och åtskilliga andra förmåner, som för närvarande äro inbegripna i vederbörande jordbruksfastigheters taxeringsvärden, ej längre skulle vid fastighetstaxeringen beaktas, komme taxeringsvärdet att sjunka å fastigheter, der sådana förmåner funnes, under det att värdet å andra fastigheter blefve orubbadt. Kommunalskatten komme härigenom naturligtvis att drabba de senare tyngre än de förre och om någon ersättning härför skulle vinnas genom kommunalfyrk för inkomstbevilning blefve beroende deraf, huruvida inkomsttaxering för afkastning af ifrågasvarande förmåner kunde ske, hvilket säkerligen esomoftast ej blefve fallet. Äfven i fråga om väghållningsbesvärets utgörande skulle dessa förhållanden, såsom ofvan anförts, kunna komma att få en i många fall mycket oegentlig inverkan.

Enligt nu gällande bevillningsförordning är icke någon annan inkomst underkastad inkomstbevilning än den, som utgör inkomst af hvad förordningen kallar »kapital och arbete». Omfattningen af detta begrepp må väl vara omtvistad, men såsom allmän regel torde kunna uppställas att hvad som är kapitalförvärf eller tillökning af kapital

*Utvidgning
af inkomst-
begreppet.*

derunder icke får hänföras. Hvad en person erhåller genom arf, gåfva eller testamente, genom afyttring af egendom, som icke förvärfvats i syfte att med vinst försäljas, i kapital på grund af försäkring och dylikt torde sålunda icke för närvarande vara föremål för inkomstbevilning. I detta hänseende har man dock i praxis gjort undantag för lotterivinster, hvilka beskattas såsom inkomst, likasom i de fall der gåfva är hänförlig till »årligt understöd (gratifikation)» densamma i likhet med lifränta och undantagsförmån är underkastad inkomstbevilning.

Frånsedt inkomst genom afkastning af fast egendom hafva komiterade ansett att till inkomst i bevilningsförordningens mening borde hänföras vinst icke blott af regelbunden affärsverksamhet utan äfven af tillfälliga affärstransaktioner likasom lotteri- och konjunkturvinster, men icke värdeförhöjning i ännu icke realiserad egendom.

Vid inkomstens taxering skall enligt förslaget 3 § tagas till utgångspunkt den skattskyldiges samtliga bruttointäkter, »vare sig de bestå i penningar eller naturaförmåner eller eljest äro i penningevärde bestämbara». Undantagna från inkomstbeskattningen skulle vara allenast hvad som erhålles genom arf, testamente, hemgift, lif- och olycksfallsförsäkring samt i gåfva, såvidt den består af fast egendom.

Komiterades förslag innebär alltså att äfven kapitalförvärf skulle beskattas. Sålunda skulle gåfva af lös egendom, vinsten genom afyttring af fast egendom, som icke förvärfvats i spekulationssyfte, med flere liknande kapitalvinster underkastas beskattning. Komiterades förslag i denna del kan kammarrätten ej biträda.

Förslaget medgifver väl att vid beräkning af inkomst afdrag må i vissa fall ega rum för så kallade affärsförluster, men tillåter deremot icke, att vid beräkning af vinsten genom kapitalförvärf kapitalförluster få afdragas. Obilligheten häraf framgår af följande exempel. En person säljer under samma beskattningsperiod två fastigheter, som han egt och brukat under flera år samt därför ej får antagas hafva förvärfvat i spekulationssyfte. Han erhåller genom försäljning af den ena fastigheten en vinst af 10,000 kronor men tillskyndas genom den andras försäljning en förlust å samma belopp. Billigheten torde kräfva att i detta fall någon beskattning ej eger rum, men enligt komiterades förslag skulle personen kunna blifva beskattad för 10,000 kronor.

*Utvidgning af
den subjektiva
skattskyldig-
heten.*

Jemte utsträckning af hvad man kallar den objektiva skattskyldigheten innehåller förslaget en utvidgning af den subjektiva skattepligten, hufvudsakligen bestående deri, att landsting, hushållningssällskap, kom-

muner och andra menigheter skulle blifva skattskyldiga för inkomst af kapital samt allmänna hypoteksbanken, hypotekskassan för Sveriges städer, hypoteksföreningar, jernkontoret, sparbanker äfvensom ränte- och kapitalförsäkringsanstalter underkastas bevillning för all sin inkomst.

Hvad angår den föreslagna skyldigheten för landsting, kommuner och menigheter att utgöra bevillning för inkomst af kapital har densamma motiverats hufvudsakligen med en hänvisning till den inkomst, vissa kommuner åtnjuta från så kallade skogsmedelsfonder. Den synes då också skäligen böra begränsas till dessa särskilda fall.

Att deremot göra t. ex. en kommun skattskyldig för afkastningen af fonder, hvilka donerats för allmänna ändamål såsom till skolor, fattigvård eller dylikt, kan icke vara billigt, än mindre att pålägga densamma bevillning för afkastningen af tillfälligtvis sparade skattemedel, af nödhjulsfonder och andra sådana kapital, hvarförutom må erinras att, om man, såsom väl borde ske, skulle medgifva afdrag för ränta å lånadt kapital, någon bevillning, åtminstone från de större kommunerna i vårt land, i hvarje fall icke komme att erhållas.

Hvad ofvannämnda kredit- och försäkringsanstalter angår hafva komiterade särskildt framhållit, att den nettoinkomst sparbankerna draga af sin rörelse för närvarande är ganska stor och för år 1891 utgjorde omkring 1,500,000 kronor.

Häraf kan man väl sluta, att sparbanksväsendet i vårt land numera nått den utveckling, att sparbankerna icke äro i behof af den skattefrihet, lagstiftningen hittills åt dem inrymt och att deras rörelse verkligen lemna beskattningsbar inkomst till så afsevärdt belopp, att den skäligen bör underkastas bevillning, men detsamma gäller säkerligen icke öfriga hithörande inrättningar och föreningar, som hittills varit från bevillning för inkomst fria. Enligt sin bestämmelse afse de i regel att bereda sina delegare fördelarne vare sig af billiga lån eller billig försäkring, och någon beskattningsbar inkomst torde icke i verkligheten kunna sägas vid dem förekomma. Giltiga skäl synas därför saknas att betaga dem deras hittills gällande frihet från inkomstbevillning.

Det har i ett af de utaf länsstyrelserna i ämnet afgifna yttrandena hemställt, att sparbank icke måtte underkastas bevillning för inkomst lörr än bankens reservfond uppnått i lag stadgad minimibelopp. Som emellertid detta är beroende af insättningarnas storlek, torde en dylik begränsning knappast vara ändamålsenlig, utan en hvar sparbank böra underkastas den nu ifrågasatta skattskyldigheten, men den föreslagna utsträckningen af skattepligten stanna härvid samt vid införandet af skyldighet för kommun, som eger så kallad skogsmedelsfond, att skatta

för inkomsten häraf, för hvilket senare fall jemväl torde böra bestämmas, att den kommun, som eger fonden, skall vara taxeringsorten.

*Proportionell
eller progressiv
skatt samt
högre skattefot
för kapital-
inkomst.*

Enligt den nuvarande bevillningsförordningen utgår bevillningen med lika procenttal å all beskattningsbar inkomst. Skatten är sålunda proportionell, och detsamma gäller om tilläggsbevillningen, der sådan eger rum, samt om de i förhållande till allmänna bevillningen utgående kommunala skatterna.

Efter komiterades förslag skulle bevillningen fortfarande i regel hafva formen af en proportionell skatt och komiterade hafva i sin motivering uttalat, att man tillsvidare borde inskränka användningen inom vårt skattesystem af den progressiva skatteprincipen till den nyligen under stämpelafgiftens form införda arfsskatten, i synnerhet som principens praktiska värde i ett land med så begränsadt antal större förmögenheter som vårt med allt skäl kunde ifrågasättas, hvartill komme, att den nya arfsskatten och den förhöjda eller nya stämpelbeskattningen i öfrigt, som blifvit gällande med 1895 års ingång, komme hufvudsakligen att drabba de förmögnare samhällsklasserna.

Då den nya arfsskatten gjordes progressiv, så att skatten för större arfs- eller testamentslott skall utgå efter högre procenttal än för mindre dylik lott, motiverades detta hufvudsakligen med en hänvisning till den grundsats, som inom skattelagstiftningen framträdde med ett allt starkare kraf på erkännande eller att skatten borde lämpas efter skatteförmågan. Det är emellertid gifvet att det egentligen är vid inkomstskatten, man kan tala om en persons skatteförmåga, och att det derfor är vid denna skatt, man hufvudsakligen och i främsta rummet kan fordra tillämpning af den progressiva skatteprincipen, om densamma öfverhufvud anses berättigad.

Der denna princip i utländska inkomstskattelagar kommit till användning, har progressionen, såsom naturligt är, i första hand anknutits till inkomstens storlek så att för större inkomstbelopp stipulerats högre skattefot än för lägre inkomst. Endast undantagsvis har lagstiftaren ansett att olika arter af inkomst borde draga olika skattesatser. För det allmänna rättsmedvetandet måste det väl ock förefalla långt mera billigt att höja skattefoten för större inkomstbelopp än att höja den för visst slag af inkomst. Komiterade hafva emellertid föreslagit icke att göra skattesatsen högre för större inkomst, men väl att *inkomst af kapital* skulle skatta en och en half gång så mycket som annat slags inkomst.

Komiterade hafva härvid icke vikit undan för den betänklighet, som komiterade i de nya och förhöjda stämpelafgifterna funnit mot en allmän progressiv skatt, ehuru väl en sådan betänklighet synes framför allt hafva bort gälla i fråga om inkomst af kapital, som de nya stämpelafgifterna ju företrädesvis afse att drabba.

Enligt komiterades förslag skall den uppskattade inkomsten af kapital för bevillningens bestämmande och påförande förhöjas med hälften af inkomstens verkliga belopp.

Förslaget har motiverats med en hänvisning derpå, att den inkomst, som härflyter ur en redan samlad förmögenhet, medför högre skatteförmåga än den, som till större eller mindre del härflyter allenast ur inkomsttagarens personliga arbete. Vid den förra eller hvad man kallar den fonderade inkomsten behöfver inkomsttagaren icke alls eller åtminstone ej i samma utsträckning som vid ofonderad, med fästadt afseende å sjukdom, ålderdom eller andra orsaker till arbetsförmågans upphörande eller aftagande, afsätta någon del af inkomsten till framtida behof.

Då, såsom komiterade i annat sammanhang framhållit, inkomstskatten rätteligen bör hänföras till hvarje enskilds verkliga inkomstbelopp och hans på denna inkomst anvisade behof, bör visserligen jemväl inkomstens art af fonderad erhålla det afseende, som betingas deraf, att den, som har en dylik inkomst, icke behöfver göra de af-sättningar för händelse af arbetsförmågans upphörande eller aftagande, som andra inkomsttagare. Men denna synpunkt borde då hufvudsakligen och i främsta rummet ej föranleda annat, än att de, hvilkas inkomst icke är af fonderad natur, vid taxeringen erhålla behöriga afdrag för försäkringspremier för sjukdom och för invaliditet. Den borde jemväl kunna medföra, att lindring i bevillningen medgåfves icke alls eller blott i lägre grad för fonderad inkomst.

På ett annat sätt kunde man visserligen ock vid beskattningen beakta skilnaden mellan fonderad och ofonderad inkomst, nämligen, såsom äfven förut antydts, genom en särskild förmögenhetsskatt.

Om nu skattelagstiftningen fäster särskildt afseende vid den fonderade inkomsten, bör den tydligen för att befordra jemlikhet och rättvisa beakta hvarje slags dylik inkomst och, om den fonderade inkomstens högre skatteförmåga ligger i hvad komiterade framhållit och ofvan anförts, läser äfven viss inkomst af arbete vara dit hänförlig, nämligen den som erhålles af allmän eller enskild tjenst, der den enskilde är tillförsäkrad understöd vid sjukdom och pension vid invaliditet.

Men vidare är uppenbart, att all inkomst af förmögenhet, icke blott och bart den, som härflyter ur hvad den nuvarande bevillningslagstiftningen benämner kapital d. v. s. utlånta penningar och obligationer, bör hänföras till fonderad inkomst. Således bör dit, såsom förut erinrats, räknas jemväl behållen inkomst af fast egendom.

Komiterade hafva anført, att sistnämnda inkomsts egenskap af fonderad skulle vara behörigen beaktad derigenom att, efter de af komiterade föreslagna grunder för denna inkomsts beräkning, inkomsten skulle komma att beräknas till högre belopp än den verkliga. Detta torde dock i det hela vara mycket ovisst och i regel föga sannolikt, så mycket mindre som, hvad särskildt jordbruksfastighet angår, i den beräknade inkomsten deraf skulle ingå afkastningen ej blott af sjelfva fastigheten utan äfven af derå i kreatur och inventarier nedlagdt kapital samt af arbete.

Då komiterades förslag således icke kan anses innebära, att inkomst af fast egendom skulle bli högre beskattad än annan, utan tvärtom antagligt är, att i talrika fall denna inkomst skulle bli taxerad lägre än till verkliga beloppet, och då komiterade ej heller föreslagit högre beskattning för all slags fonderad inkomst i öfrigt och än mindre att den progressiva skatteformen skulle införas för högre inkomstbelopp, kan komiterades förslag att pålägga inkomst, som härflyter ur obligationer och utlånta penningar, en och en half gång så stor bevillning som annan inkomst, icke betecknas annat än såsom mycket oegentligt. Obilligheten häraf skärpes ytterligare genom det föreslagna sättet för den högre skattesatsens tillämpande, då detta icke skulle ske genom en högre bevillningsprocent för kapitalinkomst, utan sålunda att det uppskattade verkliga inkomstbeloppet ökades med hälften. Häraf följer nämligen att ej blott bevillning utan äfven tilläggsbevillning, der sådan förekommer, och de betydande kommunala skatterna skulle utgå i förhållande till den sålunda förhöjda inkomsten.

Om således i en kommun, der kommunalskatten utgår med fem gånger bevillningens belopp, en skattskyldig har 2,000 kronor i ränta af utlånta penningar skulle han i bevillning, tilläggsbevillning oafsedt, och kommunalskatt, enligt komiterades förslag, få utgöra 9 procent af sin inkomst, under det att den, som t. ex. hade 50,000 kronors inkomst af bankirrärelse, finge allenast utgöra 6 procent.

Inkomstens natur af kapitalinkomst synes enligt förslaget komma att utöfva inflytande ända derhän, att inkomstbelopp, som eljest skulle vara skattefritt, blir underkastadt bevillning och således äfven kommunala utskylder, så att den, som har 400 kronor i ränta å obligationer,

skall utgöra bevillning efter en till 600 kronor taxerad inkomst, under det att den, som har 400 kronor i lön, undgår bevillning och dermed äfven kommunalskatt. Likaså blir vid kapitalinkomst eljest medgifven lindring i bevillningen ej obetydligt förminskad.

Slutligen må i detta ämne icke förbises, att inkomst af obligationer och utlånta penningar icke alltid kan betraktas såsom fonderad eller i högre grad än annan säkert påräknelig inkomst. Sådant beror naturligtvis deraf huru säkra hithörande penningeplaceringar i de särskilda fallen kunna vara.

På grund af hvad sålunda anförts afstyrker kammarrätten förslaget, att ränteinkomst skulle påföras högre bevillning och dermed följande högre kommunalskatt än annat slags inkomst.

Skulle emellertid förslaget om högre skattefot för ränteinkomst gillas, torde det befinnas ofvisligt dels att bestämma, att den högre skattefoten icke må gälla i fråga om skattskyldig, hvars inkomst icke öfverstiger t. ex. 3,000 kronor, dels ock att förhöjningen icke må utöfva inflytande i fråga om kommunala utskylder i egentlig mening och än mindre beträffande vägs-katten.

Utom genom förhöjningen i bevillning för ränteinkomst hafva komiterade sökt ernå en förhöjd beskattning af det rörliga kapitalet derigenom, att delegare i aktiebolag och sedelutgifvande banker skulle underkastas särskild bevillning för sin utdelning från bolagen eller bankerna, jemte det att dessas nuvarande skattskyldighet lemnades oförändrad.

*Beskattning
af aktier.*

Till stöd härför har anförts, att enligt grunderna för den rena inkomstskatten borde all en persons inkomst beskattas i hans hand, att det nuvarande förhållandet vållade anmärkningsvärda olägenheter med afseende på den kommunala beskattningen, i det att välbergade eller till och med förmögna medlemmar af en kommun, hvilka hemtade all sin inkomst från aktiebolag, kunde alldeles undgå att bidra till utgifterna i den kommun, der de vore bosatta, och af hvars inrättningar de droge nytta, samt att, om också förslaget innebure en formel dubbelbeskattning, detta vore påkalladt af den föreslagna förhöjda beskattningen för ränteinkomst och af de särskilda förmåner, som lagstiftningen beredt hithörande associationer.

De sålunda anförda skälen för ifrågavarande dubbla beskattning torde dock knappast vara hållbara. För de förmåner, de sedelutgifvande bankerna åtnjuta i sin sedelutgifningsrätt, äro de underkastade sär-

skild bevillningsafgift, och den förmån, som tillkommer aktiebolagen derutinnan, att aktieegarnes ansvarighet mot tredje man är begränsad, bör väl icke kunna föranleda till en efter bolagens inkomst utgående högre skatt till stat och kommun.

Om det ock må vara riktigt, såsom komiterade anfört, att en rationel inkomstskatt fordrar, att all inkomst beskattas i den enskilda personens hand, så leder detta naturligen derhän, att delegarne i bolaget, och icke bolaget böra beskattas, men kan icke föranleda till en beskattning af bådadera. Ur synpunkten af lämpligheten att upptaga skatten är det emellertid långt ändamålsenligare att lägga skattskyldigheten å vederbörande bolag.

Ville man för öfrigt se allenast på statens skatteintresse, vore i förevarande hänseende tillräckligt att införa högre bevillning eller tilläggsbevillning för sedelutgifvande banker och aktiebolag, på sätt jemväl föreslås i en reservation vid komiterades förslag.

Hvad angår kommunernas intresse att erhålla skattebidrag af der bosatta personer, så gäller den af komiterade derom framställda anmärkning icke allenast aktieegare, utan äfven t. ex. den, hvars inkomst utgöres af afkastning af fastigheter, belägna inom annan kommuns område än den, der personen är bosatt.

Skola emellertid kommunernas skatteintressen, särskildt hvad angår der bosatta aktieegare, tillgodoses genom deras beskattning för utdelning å aktier, borde vederbörande bolag vid sin beskattning få göra visst afdrag med hänsyn till denna delegarnes beskattning. Så är ock i Preussen aktiebolag medgifvet att vid beskattningen afdraga $3\frac{1}{2}$ procent å inbetalda aktiekapitalet, på grund deraf att de enskilda aktieegarne beskattas för sin utdelning. Detta sammanhänger väl i viss mån dermed att i Preussen inkomstskatten är progressiv. Denna skatteform drabbar nemligen, såsom lätt inuses, i högre grad än andra skattskyldiga sådana mera kapitalstarka associationer som aktiebolag, hvilka ju i allmänhet röra sig med större inkomstbelopp.

Att åter, der bevillningen är proportionel, fördela densamma mellan vederbörande bank eller bolag, å ena, och delegarne, å andra sidan, skulle medföra en viss fara därför att statens skattebidrag från dessa associationer minskades, när det vore osäkert, om man med skatten kunde träffa de särskilda delegarne, isynnerhet om dessa voro utländingar.

Hänsynen härtill och då komiterade uppenbarligen velat tillgodose såväl statens som kommunernas skatteintresse, men icke velat upptaga den progressiva skatteprincipen, har tydligen föranledt förslaget att

låta såväl bank och aktiebolag fullt skatta för sin inkomst som delegarne för dem tillkommande utdelning.

Om äfven i många fall såsom grund för en sådan delegarnes särskilda beskattning kan anföras, att den beskattning, vederbörande bolag eller bank får vidkännas, icke i verkligheten blifver på något sätt känbar för den enskilde delegaren, torde dock i åtskilliga fall, der bolaget innehafves af en enda person eller blott ett fåtal personer, såsom vid de i dagligt tal så kallade familjebolagen, bolagets beskattning mycket eftertryckligt träffa de enskilde delegarne och en dubbel bevillning i sådana fall vara ytterst obillig.

Detta skärpes naturligtvis af den omständigheten, som härvidlag allraminst må lemnas ur sigte, eller att med den dubbla bevillningen för aktiebolags och banks utdelade vinst äfven följer en fördubblad kommunalbeskattning, åtminstone för inländske delegare. Utländske aktieegare komme väl deremot, såvida de ej äro här i riket mantals-skrifna, att undgå kommunala utskylder. Ökningen i beskattning kan på detta sätt komma att utgöra 5, 6 eller högre procent af utdelningens belopp och således skatten i sin helhet, tilläggsbevillning oberoende, uppgå till 10, 12 eller högre procenttal af utdelade vinsten.

Denna beskattning kan till sina följder blifva så mycket betänkligare i de fall, der ett aktiebolag drifver enahanda affär som ett annat bolag samt konkurrerar med detta, hvilket senare har fördelen af allenast hälften så dryg beskattning.

Derest man trots de betänkligheter, som nu anförts, vill särskildt beskatta den utdelning, enskild delegare erhåller från sedelutgifvande bank eller från aktiebolag, torde emellertid den fordran böra få göra sig gällande, att det medgifves den enskilde delegaren att vid beskattningen göra afdrag för ränta å skuld på honom tillhöriga bankklotter och aktier. Enligt kommitterades förslag skulle sådant afdrag kunna komma att ske allenast med 20 procent af utdelningens belopp. Då ingalunda är sällsynt att aktier inköpas för lånta penningar, innebär begränsningen i skuldränteaftdrag en synnerlig obillighet mot de aktieegare, hvilka mot lån förskaffat sig sina aktier.

En dylik obillighet undvekes, om utdelning å aktier, bankklotter inbegripna, beskattades efter samma grunder som inkomst af penningkapital, hvilket ock, för så vidt utdelning å aktier skulle böra särskildt taxeras, vore det naturligaste. Från en dylik anordning torde kommitterade hafva afhållits allenast af den föreslagna högre bevillningen för ränteinkomst, men, om förslaget i denna del icke vinner afseende, för-

faller detta skäl mot att sammanföra inkomst af aktier med den likartade inkomsten af obligationer och af utlånta penningar.

*Skuldräntes-
afdrag.*

Såsom komiterade framhållit bör en rationel inkomstskatt anordnas på grundvalen af den personliga skatteförmågan med hänsyn således till den skattskyldiges behållna inkomst och hans på denna inkomst hänvisade behof. Det är gifvet, att härvid afdrag bör ega rum för all skattskyldigs ränta för skuld. Sådant är ock förhållandet i flere utländska inkomstskattelagar samt var hos oss föreslaget af förberedande skattejemkningskomitén beträffande all inkomst, som underkastades inkomstbevällning.

Den nuvarande bevillningsförordningen medger afdrag för ränta å skuld allenast vid inkomst af kapital, för ränta å upplånadt sådant, och vid inkomst af arbete, för ränta å lånt rörelsekapital.

Komiterades förslag innebär härutöfver dels att, såsom förut nämnts, afdrag vid taxering för inkomst af fast egendom skall få ske till högst 40 procent af inkomstens belopp för ränta å oguldet, i fastigheten intecknad penningelån dels ock att vid »annan inkomst af varaktig eller tillfällig natur» afdrag för ränta å skuld, på grund af hvilken afdrag eljest icke vore medgifvet, må ske med högst 20 procent af inkomstens belopp.

I sammanhang härmed är föreslaget, att vid beräkningen af inkomst af kapital må afdragas ränta för allenast sådant lånt kapital, till säkerhet hvarför inteckning i skattskyldig tillhörig fastighet ej är gällande, samt att vid taxering för inkomst af handel eller näring ränta å lånt rörelsekapital må afdragas allenast, såvidt till säkerhet för lånet inteckning icke är gällande i skattskyldigs fastighet och afdrag ej skett vid den skattskyldiges taxering för kapitalinkomst, dock att undantag gjorts i fråga om inkomst af jernvägsdrift, vid hvars beskattning afdrag medgifvits äfven för ränta å skuld, som är i jernvägen intecknad.

Den nuvarande bevillningsförordningens ståndpunkt i förevarande hänseende kan förklaras deraf, att densamma icke stadgar någon rationel inkomstskatt utan i flere fall blott en afkastningsskatt, som söker träffa inkomsten vid sjelfva källan för densamma. Komiterades förslag till beskattning af afkomst af fast egendom innebär icke heller, såsom ofvan erinrats, någon inkomstskatt för dylik afkomst utan bibehåller den gamla afkastningsskatten fastän under namn af inkomstbevällning. Vid sådant förhållande och då i öfrigt det vid fast egen-

doms beskattning medgifna skuldränteaftdraget saknar all större betydelse, då det icke skulle få sträcka sin verkan till de egentliga kommunalskatterna, bör, såsom förut framhållits, ett dylikt aftdrag icke komma i fråga.

Det har väl uti ett af de i ämnet afgifna yttrandena hemstälts, att, då aftdrag för skuld vid fastighetstaxering icke lämpligen kunde eller borde komma i fråga, aftdrag för skuld icke heller skulle medgifvas vid taxering för inkomst annat än för inkomst af kapital och af penningarörelse. Detta förslag torde emellertid icke böra vinna afseende.

Den, som drifver handel eller näring, är mestadels nödsakad att härför upptaga lån. Utgifterna för dessa lån äro fullt jemförliga med andra omkostnader för rörelsens drifvande och utgöra likasom dessa nödvändiga förutsättningar för att inkomst öfver hufvud skall erhållas. Äfven om man i öfrigt icke kan, om grunderna för den nuvarande bevillningsförordningen lemnas orubbade, genomföra fordran på aftdrag för ränta å skuld, synes det därför vara oafvisligt, att denna fordran får göra sig gällande, då fråga är om att beskatta inkomst af handel eller näring. I sjelfva verket torde den dervid rättvisligen böra vinna större afseende än enligt komiterades förslag skulle blifva fallet.

Enligt detsamma är det allenast i fråga om inkomst af jernvägsdrift, som aftdrag för lånt kapital får ske, vare sig lånet är att hänföra till anläggnings- eller rörelsekapital. Vid annan rörelse eller näring medgifver förslaget aftdrag allenast för ränta å lånt rörelsekapital och under vilkor att kapitalet ej är in-tecknadt i skattskyldigs fastighet. Så som den nuvarande bevillningsförordningen tillämpas synes man ock vara benägen att i alla fall, der en näringsidkare upptagit lån mot säkerhet af in-teckning i sin fasta egendom, anse lånet icke utgöra rörelsekapital utan anläggningskapital och därför ränteaftdrag icke böra medgifvas.

Hela denna åtskilnad mellan anläggnings- och rörelsekapital, hvilken man i fråga om jernvägsdrift måst öfvergifva, är jemväl i fråga om annan industriel rörelse, såsom tillförene i detta ämne flere gånger anförts, fullkomligt ohållbar samt ledande till orättvisa och ojemnhet i beskattningen.

Vid taxering för inkomst af handel eller näring torde för den skull aftdrag böra medgifvas för ränta å allt lånt, i rörelsen nedlagdt kapital.

Den af komiterade föreslagna begränsningen i fråga om ränteaftdrag vid taxering af kapitalinkomst torde icke heller kunna anses behörig. I praktiskt hänseende skulle den väl få blott ringa betydelse,

men då vid beskattning af kapitalinkomst naturligtvis endast den skattskyldiges behållna kapital bör vara föremål för beskattning, bör all ränta å lånad kapital, utan afseende derå, om det är in-tecknad i den skattskyldiges fastighet, afdragas från räntan å den skattskyldiges egna kapital.

Beträffande det skuldränteaftdrag, komiterade föreslaget skola medgifvas vid inkomst, som i förslaget benämnas »annan inkomst af varaktig eller tillfällig natur», anföra komiterade, att löntagaren, läkaren, advokaten o. s. v. beskattas nu för hela den inkomst, han i sådan egen-skap uppbär, huru stort aftdrag han än i verkligheten kan få vidkännas för ränta å skuld, som han åsamkat sig för sin utbildning, men att sådant vore stridande mot rättvisans kraf och inkonseqvent, om man härmed jemförde kapitalistens och näringsidkarens rätt till aftdrag för ränteskuld.

Någon dylik inkonseqvens behöfver dock icke nödvändigtvis vara för handen. Kapitalistens rätt till ränteaftdrag ligger i sakens natur och sammanhänger dermed, att skattekällan ju är allenast det behållna egna kapitalet, efter aftdrag för skuld. Näringsidkaren åter får icke heller något aftdrag för ränta å lån, som han upptagit för sin utbildning utan allenast för ränta å sådana lån, som han för sin rörelses drifvande upptagit, om äfven i praxis denna skilnad esomoftast icke kan genomföras.

Rättvisan af ett aftdrag för skuldränta i det afseende, hvarom här är fråga, kan väl i och för sig icke förnekas, men aftdraget borde då erhålla en mera generel omfattning och gälla alla skattskyldige samt ej heller gerna underkastas någon mer eller mindre godtycklig begränsning.

Då man icke kunnat föreslå något dylikt och då hithörande stad-gande skulle komma att föranleda aftdrag ej blott för lån, som skett för vederbörandes utbildning för sitt kall utan äfven för lån, som för helt andra och för den skattskyldiges verksamhet främmande ändamål upptagits, lär dess införande icke vara tillrådligt.

Stadgandet skulle ock, särskildt med hänsyn dertill, att inkomst af aktier blefve hänförlig till förevarande slags inkomst, komma att föranleda den ojämnheten att för ränta å lån för dylika, den som jemte sin aktieinkomst hade annan hit hänförlig inkomst, komme att åtnjuta större aftdragsförmån än den, som hade lika stor inkomst af aktier som den förre, men saknade annan inkomst.

På grund af hvad sålunda anförts hemställes, att aftdrag för ränta å skuld må medgifvas allenast vid taxering för kapitalinkomst, såsom

hittills för all ränta å gäld, samt vid handel och näring för ränta å lånt, i handeln eller näringen nedlagdt kapital.

På sätt komiterade betonat bör vid inkomstskatten tagas hänsyn icke allenast till skattskyldigs behållna inkomst utan äfven i viss mån till storleken af hans på denna inkomst hänvisade lefnadsbehof. Gifvet är, att äfven de nödvändiga lefnadsbehofven måste för olika samhällsmedlemmar ställa sig betydligt olika med hänsyn till deras skilda lefnadsförhållanden, isynnerhet den mer eller mindre talrika familj de hafva att försörja.

*Förändrade
bestämmelser
angående
frihet från
och lindring
i bevillning.*

Då nu i ett samhälle, hvilket erkänner den allmänna fattigvårdspligten, det icke kan vara rimligt, att samhället skall lägga någon mera afsevärd direkt skatt å dem, hvilka nätt och jemnt kunna försörja sig och de sina, hvarigenom ju följden allenast blefve, att den allmänna fattigvården skulle nödgas i större eller mindre mån understödja dem, har man allmänt erkänt nödvändigheten att från den direkta inkomstskatten undantaga vissa lägre inkomstbelopp.

Längre skulle man knappast följdriktigt gå vid en proportionel skatt. Då man härutöfver vid en dylik skatt medgifvit lindring för vissa lägre inkomstbelopp, kan detta sägas innebära ett erkännande åt den progressiva skatteprincipen.

Komiterades förslag innehåller vissa ändringar i de nu gällande föreskrifterna om frihet från och lindring i bevillning, först och främst deruti, att äfven för inkomst af fast egendom hithörande bestämmelser, såsom förut antydts, skulle, ehuru med vissa modifikationer, blifva gällande. Frihet från bevillning för dylik inkomst skulle ega rum, der inkomsten taxerades till lägre belopp än 25 kronor. För inkomst till belopp af 25 kronor och derutöfver till och med 2,200 kronor skulle lindring ega rum såsom vid annan inkomst, dock så, att bevillning för inkomst af fast egendom alltid skulle utgöras för minst 60 procent af taxerade inkomstens belopp.

Vid annan inkomst än af fast egendom skulle bevillningsfrihet inträda, så vida den skattskyldiges årsinkomster icke öfverstege 500 kronor och denna bevillningsfrihet skulle icke allenast, såsom nu, vara medgifven i den skattskyldiges mantalsskrifningsort utan gälla äfven i fråga om andra orter, der sådan skattskyldig kunde åtnjuta inkomst. Härjemte skulle lindring i bevillningen ega rum efter de i förslagets 15 § angifna grunder för inkomstbelopp till och med 2,200 kronor.

Å ort, der bostadskostnaden vore hög, skulle beloppen för frihet från och lindring i bevillningen kunna ökas med 200 kronor äfvensom i enskilda fall på grund af ömmande omständigheter med likaledes 200 kronor, dock att ökningen på båda dessa grunder icke finge öfverstiga tillsammans 300 kronor.

Ofvan är anfördt, hurusom medgifvande af frihet från och lindring i bevillningen icke gerna kan stämma öfverens med fastighetsbevillningens bibehållna natur af afkastningsskatt, och att de medgifna förmånerna blifva af föga betydelse, då de icke, såsom vid inkomst af annat slag än fastighetsinkomst, komma att utöfva något inflytande vid kommunalskatten. Här må dessutom särskildt framhållas, hurusom ifrågavarande medgifvanden nödvändigöra ett sammanförande i samma taxeringslängd af all skattskyldigs i mantalsskrifningsorten egande inkomst, äfven den af fast egendom, jemte anteckning om skattskyldigs inkomst å andra orter, hvaraf allt följa sådana vidlyftigheter och ökade besvär vid taxeringslängdernas förande, hvilka måste öka betänkligheterna emot hithörande förslag.

Till belysning af hvart detta förslag leder må ock här framhållas hvad länsstyrelsen i Elfsborgs län anförder om, att enligt komiterades förslag skuldfri egare af jordbruksfastighet till taxeringsvärde af 5,000 kronor, hvilken måste antagas ega inventarier till värde af 1,250 kronor, finge erlägga bevillning för sin fastighet och afkomsten af derå nedlagdt eget arbete med allenast 1 krona 80 öre, under det att en lös arbetare med 700 kronors årlig arbetsförtjenst kunde få sig påfordrad bevillning med 2 kronor, samt att skuldfri egare af jordbruksfastighet, taxerad till 36,000 kronor, der inventarierna måste anses uppgå till värde af i medeltal 9,000 kronor, finge vid sin beskattning åtnjuta bevillningsfritt afdrag.

Än mindre än vid jordbruksfastighet torde hithörande förmåner vara påkallade vid bevillning för annan fastighet.

Det kunde väl synas, som om fastigheter, hvilka icke taxerades högre än t. ex. till 500 kronor, borde, der egaren eljest icke vore underkastad bevillning, från sådan fritagas, på sätt länsstyrelsen i Vestmanlands län jemväl föreslagit, men dels utgör bevillningen i dylika fall så obetydliga belopp, uppgående blott till ett eller annat tiotal ören, dels vill man ju icke afstå från att påfordra, att äfven sådana fastigheter skola deltaga i den kommunala skattebördan och dels skulle slutligen en dylik bestämmelse, om gränsen sattes så lågt som nämnts, och högre torde den ej kunna bestämmas, sannolikt blott föranleda, att fastigheterna taxerades till belopp, öfverstigande den för bevillnings-

frihet satta gränsen, så att tillräckliga skäl torde saknas att utsträcka bevillningsfriheten för fastighet längre än som följer af den i förslaget bibehållna nuvarande bestämmelsen derom, att der fastighetsvärde ej uppgår till 100 kronor skall det införas endast i den för anteckningar afsedda kolumn i taxeringslängden.

Af nu och här ofvan anförda skäl torde komiterades förslag att vid beskattningen för fast egendom tillämpa de till inkomstskatten hörande regler om frihet från och lindring i bevillningen icke böra vinna afseende.

Beträffande förslaget i hvad det afser annan inkomst än af fast egendom har utaf länsstyrelserna i Blekinge och i Vestmanlands län anmärkts, att frihet från bevillning borde medgifvas för inkomst som understege 600 kronor. Då emellertid förhållandena i vårt vidsträckta land äro så betydligt olika och då i åtskilliga orter en inkomst under detta belopp kan medföra skatteförmåga, synas tillräckliga skäl icke finnas att förhöja det allmänna och ovilkorliga existensminimum, utan härvid böra förblifva vid det nu gällande af 500 kronor, detta så mycket hellre som det ju står vederbörande taxeringsmyndigheter öppet att å orter, der detta minimum är för lågt, höja detsamma. Det bör icke heller förbises, att genom förhöjning af det bevillningsfria inkomstbeloppet den kommunala skattskyldigheten kan uti mycket små kommuner blifva i ganska hög grad förändrad.

Hvarken uti den nuvarande bevillningsförordningen eller i komiterades förslag är betydelse tillagd den omständigheten, att skattskyldig har anhöriga att försörja annat än så tillvida, att bland de ömmande omständigheter, på grund af hvilka taxeringsmyndigheterna må medgifva ökning i bevillningsfritt belopp eller i afdraget från bevillning, särskildt omförmälts tillvaron af talrik familj. Berörda omständighet synes emellertid böra tillmätas en större och allmännare betydelse, då det dels är uppenbart, att en skattskyldig, som har att underhålla en mer eller mindre talrik familj, icke rättvisligen bör åläggas lika stor skatt som en person med samma inkomst, men som endast har sig sjelf att försörja, dels ock det icke må förbises, att den skattskyldige, som bildat familj och på grund deraf har lätt tillgängliga utmättningsbara tillgångar, icke undgår att verkligen betala sina skatter, under det att skattskyldige i annan ställning ofta kunna undandraga sig att erlägga påford skatt. Uti flere nyare utländska skattelagar har man ock medgifvit i lag fastställda, ofta mycket betydliga afdrag för en hvar af vissa angifna anhöriga, som skattskyldig är pliktig underhålla.

Ett dylikt stadgande torde vara väl på sin plats jemväl i vår

bevillningsförordning, och det torde åtminstone böra gälla i fråga om skattskyldigs barn under 14 år, som han har att underhålla och uppfostra. Afdraget för hvarje sådant barn synes, i nära öfverensstämmelse med hvad som skett i den preussiska inkomstskattelagen, böra sättas till 50 kronor. Det bör ock tillgodokomma åtminstone en hvar skattskyldig, hvilkens sammanräknade årsinkomster icke öfverstiger 3,000 kronor.

Införes ett dylikt, af billighet och rättvisa påkalladt afdrag, lär man emellertid icke kunna gifva hithörande lindringar i öfrigt den omfattning, komiterade föreslagit. Sådant lär då icke heller vara i allmänhet af behovet påkalladt.

Man synes då tvärtom kunna med fullt fog stanna vid de nuvarande bestämmelserna, enligt hvilka, der årsinkomsterna uppgå till 500 men icke till 1,200 kronor, 450 kronor äro fria från bevillning och der de uppgå till 1,200 kronor, men icke till 1,800 kronor, 300 kronor äro bevillningsfria. Rätten att öka dessa afdrag torde då ock böra, såsom för närvarande, begränsas, så att ökningen inalles icke må öfverstiga 200 kronor, och om, af skäl komiterade anført, särskild gräns bör sättas för afdraget på grund af hög bostadskostnad och särskild för afdraget på grund af ömmande omständigheter, bland hvilka, under nu gjord förutsättning, icke »talrik familj» skulle upptagas, torde afdraget för hvardera kategorien böra bestämmas till 100 kronor.

Vid komiterades förslag i förevarande hänseende må i öfrigt anmärkas: att det för skattskyldige med årsinkomster från 1,000 till 1,200 kronor samt från 1,600 till 1,800 kronor medför en minskning i den nu lagstadgade allmänna afdragsrätten med respektive 50 och 100 kronor, och att det fakultativa afdraget, som nu är bestämdt att utgå för ort med hög bostadskostnad, synes böra i stället bestämmas att gälla ort, der lefnadskostnaderna i allmänhet äro höga.

Obligatorisk
sjelfdeklaration.

Med rätta anföra komiterade, hurusom det för åstadkommande af en jemlik beskattning icke är tillfyllest, att de lagstadgade grunderna för skatten äro fotade på rättvisa, utan att man äfven måste sörja för att dessa grunder blifva behörigen följda och tillämpade eller med andra ord därför att skattskyldigs inkomst varder tillbörligen taxerad.

För närvarande är detta nästan helt och hållet beroende af taxeringsmyndigheternas egen kännedom om skattskyldigs ekonomiska ställning. I vissa fall skola dock upplysningar till ledning vid taxeringen lemnas af verk och myndigheter samt enskilda arbetsgifvare,

men endast beträffande verk eller bolag, som har Kongl. Maj:ts oktroj eller stadfästelse å sin bolagsordning, är föreskrivet, att uppgift om bolagets eller verkets egen årsvinst skall meddelas. Agent för utländskt försäkringsbolag är dessutom en viss uppgiftspligt ålagd. Andra skattskyldige äro deremot ej pligtiga att lemna uppgifter till ledning för sin taxering, såvida icke anfordran eller anmaning derom af vederbörande bevillningsberednings ordförande framställes.

Då denna senare utväg endast undantagsvis anlitas, saknas, enligt komiterades mening, för närvarande i allmänhet tillräckligt faktiskt underlag för taxeringen, och deraf förorsakas den öfverklagade bristen på jemlikhet i beskattningen. Inkomst af tjenst och dylikt, hvarom tillförlitliga uppgifter erhöles, taxerades till fulla beloppet, under det att annan inkomst, särskildt kapitalisternas samt de större handels- och industriidkarnes, ofta nog till betydlig del undginge taxering. Att undanrödja denna brist samt åstadkomma en verkligt rättvis och jemlik beskattning anse komiterade icke möjligt på annan väg än genom fullständigt införande af *obligatorisk själfdeklaration*.

Komiterade hafva därför föreslagit, att i regel de skattskyldige skola utan särskild anmaning vara pligtige att på heder och samvete lemna uppgifter till ledning vid sin taxering. Så skola fastighetsegare vara skyldiga gifva uppgifter om sin fastighets beskaffenhet, arrendefgift och hyra därför; verk eller bolag, som äro af Kongl. Maj:ts oktrojerade eller fått sin bolagsordning af Kongl. Maj:t stadfäst eller stå under offentlig kontroll, vara pligtige lemna specifika uppgifter om sin inkomst samt till taxeringsmyndigheterna aflemna styrelse- och revisionsberättelser, äfvensom andra skattskyldige, hvilka nästföregående år uppskattats för eller åtnjutit en sammanlagd inkomst af minst 1,500 kronor från andra inkomstkällor än fast egendom eller ock uppskattats för eller åtnjutit minst 1,000 kronors inkomst af kapital, hafva att utan vidare anmaning likaledes lemna specifika uppgifter om sin inkomst. Den, som vill njuta afdrag för skuldränta från annan inkomst än sådan, som taxeras såsom inkomst af handel eller näring, skall vidare för hvarje år, han vill erhålla dylikt afdrag, meddela upplysning om fordringsegarens namn, skuldsummans storlek samt räntefoten. Skattskyldig, som icke är pliktig lemna uppgifter på grund af lagens bud, är skyldig att efter anfordran från bevillningsberedningens ordförande eller kronans ombud hos taxeringsnämnd eller hos pröfningsnämnd meddela för taxeringen erforderlig upplysning, hvarjemte skattskyldig, som i lagen är förpligtad lemna och lemnat uppgift, kan i enahanda ordning affordras ytterligare upplysningar för taxeringen.

Påföljden för underlåtenhet att lemna i lag stadgade uppgifter eller att inkomma med särskildt infordrade uppgifter eller upplysningar är förlust af rätt att fullfölja talan i fråga om taxeringsvärdet å den fastighet eller beloppet af den inkomst, som uppgiften eller upplysningen skolat afse. Försummar den, som enligt lag är pliktig lemna uppgift om sin inkomst, utan att giltig ursäkt för försummelsen kan visas, att lemna sådan uppgift och underlåter han härjemte, oaktadt erhållen särskild anmaning, att med dylik uppgift inkomma, skall det belopp, hvartill hans i orten beskattningsbara inkomst af andra inkomst-källor än fastighet eljest bort för bevillningen upptagas, förhöjas med en fjerdedel. Detsamma skall gälla nyssnämnd skattskyldig, som icke ställer sig till efterrättelse anmaning att fullständiga lemnade uppgifter.

Har i afgifven uppgift eller upplysning vederligen oriktigt meddelande lemnats och inkomst derigenom undandragits från taxering, skall, då kännedom härom erhålles, den skattskyldige särskildt taxeras för dubbla beloppet af den inkomst, hvarför han sålunda undgått bevillning.

Mot det sålunda föreslagna deklarationstvånget hafva flere af länsstyrelserna uttalat mer eller mindre starka betänkligheter.

Komiterade hafva icke heller förbisett, att sådana, delvis af mycket vägande art, finnas mot ett dylikt tvång, men ansett desamma böra gifva vika framförallt på den grund att »den rena inkomstskatten måste för att verka rättvist förbudas med obligatorisk sjelfdeklaration».

Nu innebär emellertid komiterades förslag, icke alls hvad fast egendom beträffar, och icke heller fullständigt uti andra afseenden, någon ren inkomstskatt. Hurvida vid sådant förhållande ett så fullständigt deklarationstvång som det af komiterade föreslagna bör komma till stånd, bör tydligen afgöras med hänsyn till de praktiska förhållandenas kraf.

Det nuvarande sättet för taxering af skattskyldigs inkomst torde kunna sägas i hufvudsak kännetecknas deraf, att de af och bland de skattskyldige valde taxeringsmännen skola efter sin allmänna kännedom och i vissa fall med ledning af speciela, uti särskilda hänseenden meddelade uppgifter taxera skattskyldigs inkomst till hvad den i medeltal och efter ett mera yttre bedömande af den skatteälla, hvarom i hvarje särskildt fall är fråga, kan anses utgöra. Det är med hänsyn härtill och då naturligtvis en dylik uppskattning kan blifva bättre och mera allsidigt gjord, ju flere med de skattskyldiges allmänna förhållanden förtrogna personer deri taga del, som man skapat hela denna rad af instanser, hvilken utgöres af bevillningsberedningar, taxeringsnämnder och pröfningsnämnder. Detta allmänna förhållande kullkastas uppenbarligen

icke deraf, att i särskilda fall, der sådant utan olägenhet kan ske, uppgifter skola lemnas om det verkligt åtnjutna inkomstbeloppet och taxeringen derå grundas.

Det är tydligen en helt annan än ofvan angifna karaktär taxeringen erhåller, der man inför ett vidsträckt deklarationstvång. Der behöfves icke någon uppskattning i nu vanlig mening, allenast ett kontrollerande och möjligen fullständigande af skattskyldiges uppgifter, så att dessa må blifva fullt korrekta och sålunda angifva den verkliga inkomstens belopp, hvilket man här vill så att säga på öret upptaga. Det är således hufvudsakligen för en dylik kontroll, man vid obligatorisk sjelfdeklaration har att sörja och det är företrädesvis med hänsyn härtill, taxeringsmyndigheten bör inrättas.

Framförallt erfordras icke så många och talrikt sammansatta taxeringsmyndigheter som den nuvarande bevillningsförordningen för ett helt annat taxeringssystem stadgar. En dylik talrik sammansättning medför tvärtom betänkliga vådor isynnerhet för den deklarationsskyldige näringsidkaren. Det kan nämligen isynnerhet för denne men äfven för andra skattskyldige vara af största vikt, att de uppgifter, som för beskattningen lemnas, icke blifva allmännare kända, likasom att de icke i konkurrenssyfte missbrukas. I trots af hvad i lag stadgas om taxeringsmännens tystnadspligt, varder uppenbarligen faran för att uppgifter icke hemlighållas allt större, ju flere personer om dem fått kännedom.

En första fordran för ett allmännare deklarationstvångs införande bör derfor vara att på behörigt och tillräckligt sätt sörjes för, att den vid taxeringsförrättningarna erforderliga sekretessen iakttages, samt vidare att sammansättningen af de myndigheter, som ombesörja dessa förrättningar, medför garanti för den skattskyldiges opartiska och hänsynsfulla behandling.

Detta allt har man ock i utländska skattelagar noga beaktat, särskildt derigenom att opartiske statstjenstemän och statsmyndigheter erhållit ett väsentligt inflytande på taxeringsförrättningarna.

Komiterades förslag deremot torde icke kunna anses uti förevarande hänseende tillfredsställande. Komiterade hafva nämligen bibehållit hela den nu befintliga, till ett helt annat system hörande anordningen af taxeringsmyndigheterna oförändrad; och de af komiterade föreslagna bestämmelserna skulle till och med kunna föranleda en ökning i det redan nu å många håll särdeles stora antalet ledamöter i taxeringsnämnden. Denna skulle kunna komma att bestå, efter hvad uppgifvet är, af ända till 80 ledamöter.

Det är själfklart, att i sådana fall föreskriften om hemlighållandet af lemnade uppgifter icke är mycket värd likasom faran därför att, om ingående detaljuppgifter fordrats och lemnats, dessa kunna på ett mycket närgånget och för den skattskyldige i flera afseenden skadligt sätt missbrukas icke varder ringa.

Enligt komiterades förslag bifver den skattskyldige på nåd och onåd utlemnad åt taxeringsmyndigheterna och i synnerhet åt bevillningsberedningens ordförande, utan att dock denne senare synes komma att vara underkastad embetsmannans ansvar.

Hvarken äro så många och så talrikt sammansatta taxeringsmyndigheter som de nuvarande behöfliga, om obligatorisk själfdeklaration hos oss såsom allmän regel införes, ej heller kan man underlåta att för sådant fall fordra, att till skydd för de skattskyldige och till bevarande framförallt af erforderlig hemlighet beträffande lemnade mer eller mindre grannliga uppgifter, myndigheternas antal och medlemsantalet i dem minskas, samt att den nu i gällande tryckfrihetsförordning medgifna friheten för en hvar att hos komitéer och beredningar erhålla tillgång till alla handlingar måtte med afseende å skattskyldiges deklorationer inskränkas.

Då komiterade icke föreslaget erforderliga förändringar i nu nämnda hänseenden och då dessutom, såsom vid detaljgranskningen af förslaget påvisas, bestämmelserna om själfdeklaration i flere afseenden lemna rum för anmärkningar, synes förslaget i denna del icke vara förtjent af godkännande.

I detta sammanhang må emellertid vid det af komiterade föreslagna deklarationstvånget ytterligare erinras, att, då komiterade sökt mildra det anstötliga som detta tvång innebär, då det hvilar på den eljest öfvergifna principen om skyldighet att vittna mot sig själf, derigenom att formuläret för deklorationen så affattats, att skattskyldig icke skulle tvingas att uppgifva sin verkliga inkomst, utan blott att ej uppgifva *lägre* inkomst än den han verkligen haft, detta innebär först och främst ett uttryckligt erkännande af hvad, som icke torde stå i öfverensstämmelse med nuvarande bevillningsförordning, eller att en person må på sätt och vis köpa sig till kommunala och politiska rättigheter, som han eljest ej skulle ega, och vidare att, då uppgifterna om inkomsten icke få så uppställas, att de angifva blott och bart en naken slutsumma, utan skola i detalj angifva bruttoinkomst, omkostnader m. m., den, som sålunda af intresse för sin kredit vill angifva sin beskattningsbara inkomst högre än den verkliga, har att så kombinera hithörande siffror för hvarje i deklationsformuläret angifven post, att

önskad slutresultat vinnes, men att det kan ifrågasättas, om sådant låter förena sig dermed, att uppgifterna skola afgifvas på »heder och samvete».

Det är isynnerhet för affärsmannen, som för sin affär är beroende af andras kredit, af vigt att hans ställning icke genom taxeringen och hvad dermed står i samband skadas och det är gifvet, att en taxering, som bygges på egna uppgifter, kan få långt större betydelse vid bedömandet af hans ekonomiska ställning än en taxering, som utan dylika uppgifter eger rum. Om nu taxeringen ansluter sig till affärens ställning för hvarje särskildt år och således vexlar med dessa, kan, der den skattskyldige icke vill begagna sig af utvägen att i skattekundskriften upptaga högre inkomster än de verkliga, vexlingarna bli stora nog och äfven rubba tilliten till hans affär. Detta skulle undvikas, om man här, såsom enligt den preussiska skattelagen är fallet, låte taxeringen ske efter medeltalet för de tre senaste årens inkomst. Man skulle på detta sätt erhålla hvad som nuvarande sättet för taxeringarne väl esomoftast för med sig eller en medeltalstaxering, som för både den enskilde och samhället medför flere beaktansvärda fördelar.

Hvad slutligen sjelfva principen för deklarationstvånget angår torde, oaktadt allt hvad deremot kan invändas, det icke kunna förnekas, att denna principens tillämpning bör föranleda, att en hvar bliver beskattad i enlighet med hvad skattelagen stadgar, och att, då följderna deraf, att en del skattskyldige undgår behörig skatt, varder, att skattebördan drabbar andra så mycket tyngre, lagstiftningen har giltig anledning att ansluta sig till en dylik princip, derest ett tillfredsställande taxeringsresultat i annat fall icke kan ernås, men principen måste då vinna tillämpning under sådana förutsättningar och garantier, som förebygga missbruk och onödiga olägenheter.

I sjelfva verket ligger hufvudsakliga vigten derpå, under hvilka förhållanden och i hvilken form principen kommer till tillämpning. Att det af komiterade uppgjorda förslaget icke kan anses antagligt, är ofvan framhållet, på samma gång det erinrats att, om nämnda princip såsom allmän regel hos oss införes, organisationen af taxeringsförrättningarna bör undergå en deremot svarande förändring.

Principens allmänna införande förutsätter ock naturligen dels att taxeringsförrättningarna för närvarande lemna så otillfredsställande resultat att en ändring är af behovet påkallad, dels ock att denna icke lämpligare låter sig på annat sätt genomföras.

Det torde icke kunna förnekas, att i många fall taxeringen af de

skattskyldigas inkomster för närvarande utfaller mycket ojemnt och otillfredsställande, men likaså känt är, att, der vederbörande bevillningsberednings ordförande och kronans ombud ega tillräcklig sakkunskap samt egna sina krafter och sitt intresse åt hithörande förrättningar, desamma i det hela utfalla ganska väl.

Det har särskildt af länsstyrelsen i Vestmanlands län föreslagits, att man i stället för att införa ett mera allmänt deklarationstvång skulle söka skaffa taxeringsmyndigheterna på annan väg ett bättre och säkrare material för taxeringen än som för närvarande står dem till buds. I sådant syfte och då det isynnerhet vore inkomst af kapital, som undginge taxering, borde det, i analogi med hvad komiterade föreslagit angående gode mäns för tillsyn öfver förmynderskap och förmyndarekamrars skyldighet att lemna uppgifter om omyndigas kapitaltillgångar, åläggas bankinrättningarne att meddela uppgifter om personers upplupna räntegodtgörelser för i bankerna insatta penningar.

Det torde dock kunna sättas i fråga, om en dylik skyldighet kan bankerna åläggas och huruvida det icke i hvarje fall är obilligt att förorsaka dem härmed förenade kostnader och besvär, men utan tvifvel skulle ett dylikt stadgande i flere fall verka till ernående af det åsyftade ändamålet eller att lemna taxeringsmyndigheterna en kännedom, som de eljest skulle sakna om skattskyldigs kapitaltillgång. Någon fullständig sådan skulle dock ej vinnas och fara vore dessutom att, der den skattskyldige hade skulder, någon hänsyn till ett sådant förhållande ej alls komme att vid taxeringen tagas.

En utväg, som ej heller må lemnas oanmärkt, vore att, derest man ville bibehålla den nuvarande organisationen af taxeringsmyndigheterna och således låta den allmänna ofvan utvecklade principen för taxeringsförrättningarna qvarstå, man skulle lemna den enskilde valet öppet mellan denna princip och den nya att sjelf uppgifva sin inkomst sålunda att, derest han icke ville deklarerera eller med andra ord lemna erforderliga uppgifter om sin verkliga behållna årsinkomst, han finge åtnöjas med hvad beskattningsnämnderna bestämde. Öfver pröfningsnämndens beslut skulle han således då ej få föra talan, utan skulle den uppskattning, de af de skattskyldige valde förtroendemännen verkstälde, blifva mot honom gällande. Då i allt fall tre instanser stode den skattskyldige till buds och han alltid skulle ega att i förment oriktig taxering söka rättelse hos pröfningsnämnden, kunde med ett dylikt system skattskyldigs berättigade intresse väl icke anses i det hela tillbakasatt.

Ville skattskyldig emellertid ej finna sig dervid, att beskattningsnämnderna efter sin kännedom om förhållandena bestämde hans taxe-

ring, utan föredroge han framför en sådan eventualitet att lemna behöriga uppgifter om sina årsinkomster och att få sin taxering derefter noggrant bestämd, skulle detta stå honom öppet och sådan skattskyldig då ock ega att, derest han funne skäl till klagan öfver präfningsnämndens beslut, föra talan hos högre myndighet.

Genom ett dylikt indirekt tvång till sjelfdeklaration och om man på samma gång sörjde för, att taxeringsmyndigheterna från håll, der sådant utan olägenhet kunde ske, erhöles upplysningar och uppgifter för taxeringen, skulle säkerligen i flertalet fall, derest i öfrigt vederbörande tjenstemän hos dessa myndigheter vore sitt uppdrag vuxne, en taxering ernås, som i det hela ej skulle lemna rum för svårare anmärkingar.

En annan utväg vore att, med bibehållande af de nuvarande beskattningsnämnderna, hvilka särskildt för fastighetstaxeringarna kunna anses erforderliga, införa en obligatorisk sjelfdeklaration af mera begränsad omfattning och i mindre skarp form än komiterades förslag innebär. Detta kunde ske genom att stadga uppgiftsskyldighet angående egen inkomst för sådana skattskyldiga, som enligt lag äro pligtiga att föra handelsböcker, samt dem, hvilka åtnjuta inkomst af kapital, allt under förutsättning att de under föregående år varit för inkomst af visst, i lag bestämdt belopp taxerade. Uppgiftsskyldighet skulle på enahanda sätt tilläfventyrs kunna stadgas äfven beträffande inkomst af tjänst eller särskildt uppdrag, pension och lifränta samt möjligen jemväl i fråga om inkomst af läkare- och sakförareverksamhet. Uppgiftsskyldigheten skulle på detta sätt inskränkas till de fall, der den vore lätt att fullgöra.

Uppgiften skulle härjemte icke nödvändigtvis behöfva omfatta mer än en summarisk uppgift å vederbörande skattskyldiges respektive inkomst. Det skulle emellertid stå den skattskyldige öppet att lemna detaljerade uppgifter. För sådana fall borde lämpliga formulär dem tillhandahållas; och då dylika detaljerade uppgifter naturligtvis skulle tilläggas långt större beviskraft vid uppkommande tvister i taxeringsmål, skulle sannolikt härigenom efter hand ernås att dessa formulär allt allmänare anlitas.

Annau straffpåföljd för underlåtenhet att lemna uppgifter i de fall, der uppgiftsskyldighet vore föreskrifven borde icke behöfva stadgas än förlust af besvär rätt och tilläfventyrs böter.

På grund af hvad sålunda anförts afstyrker kammarrätten, att komiterades förslag i hvad det afser beskattning af fastighet, afkastning af skog derunder inbegripen, samt beskattning af ränte- eller kapitalinkomst äfvensom af inkomst af aktier och banklotter lägges till grund för ny bevillningsförordning samt hemställer, att komiterades förslag i öfriga nu behandlade principiella delar icke utan de väsendtliga modifikationer och förändringar, hvilka ofvan antydts, måtte vinna afseende.

*Detaljmär-
ningar vid
förslaget till
bevillnings-
förordning.*

Då kammarrätten härefter öfvergår till en granskning af detaljbestämmelserna i förslaget till bevillningsförordning och instruktion för taxeringsmyndigheterna, må till en början framhållas, hurusom uti ett af de i ämnet afgifna yttrandena erinrats, att lagförslagets bestämmelser blifvit särdeles invecklade och härigenom skulle blifva svåra att tillämpa.

Denna anmärkning torde i flere hänseenden vara befogad och den torde böra förtjena så mycket större afseende som bevillningsförordningen skall hufvudsakligen och i första hand tillämpas af personer, som sakna juridisk bildning. Såväl på grund häraf som äfven med hänsyn till den vikt, en dylik förordning och dess behöriga tillämpning eger för alla samhällets medlemmar, är synnerligen angeläget att förordningens stadganden varda så enkla, klara och lättfattliga som möjligt; och lemna jemväl den nuvarande bevillningsförordningen i detta afseende åtskilligt öfrigt att önska.

Detaljgranskningen af förslaget har gifvit anledning framställa följande erinringar.

1 §.

Om aktieegare skall beskattas för sin utdelning från bolaget och utlänning lika med inländske medborgare blifva härför skattskyldig, torde bestämmelser äfven böra träffas, som göra ett sådant lagbud i fråga om utländska aktieegare effektivt, t. ex. genom att stadga det bevillningen för utländska aktieegares utdelning skall uppbäras hos vederbörande bolag.

Uti §:ens sista stycke torde böra tilläggas »stiftelse», detta jemväl för att ernå öfverensstämmelse med 2 § 2 mom. och 26 § 2:o b).

Såsom länsstyrelsen i Malmöhus län erinrat, varder af de i denna

§ föreslagna bestämmelserna en följd, måhända i vidsträcktare mån än enligt den nuvarande bevillningsförordningen, att vederbörande bolag, förening m. m. dylikt skall för bolagets eller föreningens inkomst taxeras och icke vederbörande delegare, hvar efter sin anpart. Häraf för- anledes åter dels att lindring i bevillningen icke får ega rum uti åtskil- liga fall, der sådan eljest skulle vara medgifven, dels att politisk rösträtt m. m. icke kan på grund af ifrågavarande skattskyldighet tillkomma delegarne.

Det vore uppenbarligen önskligt om dessa obilligheter kunde i vissa fall undvikas och måhända kunde sådant ske genom att beträffande vissa af lithörande associationer bestämma, att icke associationen utan de enskilde delegarne skulle beskattas eller genom att stadga, att en dylik taxering af de särskilde delegarne skulle ega rum, der yrkande härom af dessa framställes.

2 §.

1 mom. Stadgandet om statens fritagande från inkomstbevillning synes rättare hafva sin plats i slutet af 1 §, enär detta stadgande icke kan anses utgöra någon undantagsbestämmelse från hvad i 1 § om skatt- skyldighet föreskrifves, då detta senare ju icke kan hafva afseende å staten.

I öfrigt torde hithörande bestämmelse böra gifvas ungefär följande förändrade affattning:

Inkomstbevillning utgöres icke af staten, ej heller för annan staten tillhörig fast egendom än den, som i 8 § omförmäles.

2 mom. Såsom förut erinrats, synas tillräckliga skäl saknas att borttaga den allmänna hypoteksbanken, allmänna hypotekskassan för Sveriges städer och hypoteksföreningar, jernkontoret samt ränte- och kapitalförsäkringsanstalter nu förunnade friheten från bevillning för inkomst.

Oklart torde vara, i hvad mån det här och å andra ställen begag- nade uttrycket »inkomst, som härflyter af fast egendom», innebär mera än den i förslaget för en hufvudart af inkomst använda termen »inkomst af fast egendom», särskildt om under det förra uttrycket bör inbegripas jemväl skogs afkastning. Stadgandet i momentets sista mening synes angifva att så ej bör vara fallet. För denna händelse och då kyrkor, akademier etc. böra i hvarje fall utgöra bevillning för inkomst af skogs afkastning, likasom sådan skall utgå för inkomst af ecklesiastika boställs- skogar, bör stadgandet omredigeras.

Enahanda gäller motsvarande bestämmelse i 3 mom. och 4 mom. c.

Olämpligt torde dessutom vara att i väsentligen olika mening i förordningen använda två så lika termer som »inkomst af fast egendom» och »inkomst, som härflyter af fast egendom».

3 mom. Af skäl, som ofvan anförts, synas kommun och andra menigheter icke böra göras skattskyldiga för inkomst af kapital vidare än att skattepligt åläggas kommun för inkomst af skogsmedelsfond.

4 mom. Då skattskyldighet för utdelning å aktier är i förslaget upptagen, kommer genom att, såsom här föreslagits, nuvarande stadgandet om skattefrihet för medlem af konungaätten lemnas oförändradt, skattskyldighet för dylik utdelning att inträda för medlemmar af konungaätten, hvilket åter icke läser stå väl tillsammans med den bemälda personerna i öfrigt medgifna skattefriheten.

3 §.

I hvad denna § åsyftar en utvidgning af nuvarande bevillningslagstiftnings inkomstbegrepp kan kammarrätten, såsom ofvan anförts, ej biträda densamma. Bestämmelsen om hvad, som skall såsom inkomst anses, torde i öfrigt vara ganska svärbegriplig och äfven kunna blifva vilseledande, då dels det är oklart hvad som innefattas under uttrycket »eljest äro i penningevärde bestämbara» dels i §:n icke är på något sätt antydt att med inkomst här menas allenast hvad man kallar bruttoinkomsten och icke den inkomst, som i hvarje fall skall taxeras. Beträffande inkomst af fast egendom och af kapital har stadgandet icke heller, enligt förslaget, någon egentlig tillämpning.

Från förslagets egen synpunkt må dessutom erinras, att det synes kunna ifrågasättas om icke för undvikande af tvetydighet äfven hvad som erhålles i morgongåfva och i giftorätt borde nämnas bland undantagen från inkomstbevillning.

Härjemte må framhållas, att enligt förslaget en påfallande olikhet eger rum vid beskattning för lifränta och för kapital, som utfaller på grund af försäkring. Den, som förvärfvar sig en lifränta, får utgöra bevillning för densamma, under det att den, som försäkrar sig om ett kapital på en gång, undgår bevillning för detta. Mest rationelt synes vara att medgifva afdrag, åtminstone inom vissa gränser, för försäkringspremier samt i stället underkasta de på grund af kapital- olycksfalls- och lifränteförsäkring utfallande belopp bevillning.

4 §.

Stadgandena i denna och i 7 § om hvilken fast egendom taxerings-

värde skall åsättas och å hvilken dylikt värde ej skall sättas samt derom att endast i förra fallet bevillning för »inkomst af fast egendom» skall utgöras, under det att i senare fallet bevillning skall erläggas såsom för inkomst af näring eller för »inkomst af varaktig eller tillfällig natur», torde knappast vara så klart affattade som nödigt är. Utaf afgifna yttranden framgår ock att särskildt bestämmelsen i 4 § 1 mom. c) missuppfattats.

Större tydlighet skulle tvifvelsutän ernås, om stadgandena angående taxeringsvärdes åsättande eller icke åsättande å fast egendom sammanfördes och i sammanhang dermed bestämdes att, der taxeringsvärde blifvit satt, inkomsten skulle taxeras till viss procent af detta värde samt i andra fall såsom inkomst af näring eller såsom »annan tillfällig eller varaktig inkomst».

I bevillningsförordningen borde på samma gång angifvas hvad som enligt densamma vore att såsom fast egendom anse. Detta borde i det hela vara detsamma som enligt allmän lag. Då nämligen inteckningskrediten ofta är beroende af taxeringsvärdet, bör föremålet för inteckning och taxering sammanfalla. Vidare undvekes på detta sätt obilligheten att vid fabriksfastighets taxering inbegripa värdet af maskiner m. m., som enligt allmän lag är lös egendom, och hvarigenom en fabriksidkare, äfven om affären går med förlust, blir pliktig erlægga bevillning för det ofta betydande kapital, som ligger i maskiner och dylikt.

Detta kunde ernås genom ett stadgande af ungefär följande lydelse:

Såsom fast egendom enligt denna förordning anses hvad som enligt allmän lag är att till sådan egendom hänföra samt i hvarje fall byggnad å annans mark.

1 mom. Såsom förut anförts bör å fiske, som är i jordebok särskildt upptaget, taxeringsvärde sättas.

Äfven om nuvarande uppställningen af förevarande moment bibehålles, torde i hvarje fall vara nödigt att, för undvikande af tvetydighet, i c) inskjuta ordet »dels» framför en hvar af de tre grupper af fast egendom, som der uppräknas.

Då enligt c) taxeringsvärde skulle komma att åsättas all jordbruksfastighet, som innehafves af staten, men sådant enligt förslaget synes vara obehöfligt för andra fall än der kommunalskatt eller vägunderhåll skall för fastigheten utgöras och således kronan tillhöriga öfverloppsmarker, oafvittrade marker samt äldre kronoparker m. m. icke böra taxeras, torde undantag för dessa fall böra ega rum.

2 mom. Då vid jordbruksfastighet, enligt förslaget, skall taxeras jordegendomen »jemte derå uppförda byggnader», synes undantag böra

ske endast för byggnader, som ej äro afsedda för jordbruk, men icke, på sätt föreslagits, jemväl för »större eller dyrbarare boningshus», utan till sådana likaväl som till andra bostadsbyggnader tagas hänsyn vid fastighetens taxering och dessa härvid få utöfva det inflytande, som vederbör. Att särskildt taxera nämnda boningshus såsom annan fastighet än jordbruksfastighet, varder, såsom flere länsstyrelser uti sina yttranden erinrat, oegentligt samt ledande till godtycklighet och i många fall till obilligheter.

3 mom. Enligt stadgandena i detta mom. skulle, bland annat, till »annan fastighet» räknas lägenhet, som hufvudsakligen användes för annat ändamål än jordbruk eller skogsbörd. Då enligt förslaget handels-trädgårdsrörelse icke är till jordbruk hänförligt, skulle lägenhet, som i dess helhet användes till handelsträdgård, icke taxeras såsom jordbruksfastighet, hvilket dock synes oegentligt.

Bestämmelserna i sista punkten, i hvad de afse »större eller dyrbarare boningshus», hvilka bestämmelser i öfrigt äro synnerligen sväfvande, torde af skäl, som vid 2 mom. anförts, böra utgå.

5 §.

1 mom. Uti andra stycket bör efter orden: »än jordbruk», för fullständighetens skull tilläggas orden: »eller skogsbörd».

3 mom. Stadgandena om tiden när fastighetstaxering skall ske synas icke lämpligen böra sammanföras med bestämmelserna om sättet för taxeringsvärdes bestämmande. Ändamålsenligare torde vara att låta de förra stadgandena bilda en fristående § och möjligen sammanföra bestämmelserna i öfrigt uti 5:e och 6:e §§ till en §.

6 §.

Denna § torde ändamålsenligast uppställas så att deri först angifves hvad som skall såsom en fastighet för sig taxeras och derefter i hvilka fall särskilda taxeringsvärden skola sättas å en fastighets olika delar.

Det torde ock böra på något sätt antydast att uttrycket »skogsområde» här har olika omfattning, när fråga är om statens skogar, då det omfattar både mark och växande skog, samt när det afser en menighets skog, då det blott omfattar skogsmarken.

7 §.

2 mom. Af detta lagrum och förslaget i öfrigt följer, att en kommun skulle blifva skattskyldig för kommunen tillhörig allmän plats inom

annan kommuns område efter det taxeringsvärde, som kunde åsättas sådan plats. Detta torde knappast vara fullt billigt.

I hvarje fall synas giltiga skäl saknas för att, såsom förslaget gör, bestämma helt olika grunder för taxeringen allt efter som en kommun tillhörig allmän plats, tomt eller byggnad ligger utom eller inom kommunens område. Äfven i senare fallet synes det egentligaste vara att taxeringsvärde åsättes vederbörande fastigheter. I synnerhet skulle ett annat förfarande vålla svårighet och oegentligheter i fråga om hus och tomter, som en kommun för gaturegleringar eller dylikt förvärfvar, för att inom längre eller kortare tid åfyttra.

Uttrycket »barmhertighetsinrättningar» i a) torde, på sätt öfverståthållareembetet anmärkt, böra, för att ernå öfverensstämmelse med 2 § 2 mom., förändras till »sjuk- och fattigvårdsinrättningar samt andra fromma stiftelser».

I öfrigt erinras om hvad vid 4 § anförts uti vissa hithörande delar.

10 §.

Bland i a) omförmälda rörelser synas äfven böra nämnas »varn-rörelse» samt »apoteksrörelse». Uttrycket »kalk- och stenbrott samt annat dermed jemförligt arbete» synes böra omredigeras och uttrycket »handelsträdgårdsrörelse» förtydligas.

Tillägget i a) »såvida för dess utöfning användes rörelsekapital och aflönadt biträde», torde, då rörelsekapital väl alltid måste i en eller annan form för ett handtverks eller en närings drifvande användas, samt då man bör söka ernå öfverensstämmelse med jemförligt stadgande i näringsfrihetsförordningen, böra utbytas mot: »som idkas med biträde af annan än hustru och hemmavarande barn», såvida något tillägg öfverhufvud är behöfligt, hvilket synes kunna ifrågasättas.

Då en hvar förening är enligt förslaget skattepliktig, blifva äfven mejeriföreningar för sin rörelse skattskyldiga. Utgör föreningen allenast en sammanslutning af jordbrukare i en viss trakt för förädling af deras jordbruks produkter, synes emellertid tvekan kunna uppstå, med hänsyn till det i a) befintliga stadgandet om taxering för mejerihandtering allenast i den mån, den icke afser tillgodogörandet af eget jordbruks produkter, huruvida sådan förening är skattskyldig. I hvarje fall torde erfordras att närmare bestämmelser angående omfånget af dess och de särskilda jordegarnes skattepligt gifvas.

Slutorden i b) »äfvensom virkesfångst» etc. torde vara obehöfliga, såvidt de ej skola utmärka att i dessa fall äfven virkesfångst till husbehof skall taxeras, för hvilken händelse ordet »all» synes böra inskjutas framför virkesfångst.

11 §.

Gränsen mellan »handaslöjd», hvarom i denna § stadgas, och handverk, som inbegripes under 10 §, torde i många fall icke kunna med säkerhet dragas. Någon ledning i detta afseende lemna icke heller förslaget. För rätt till afdrag och för frågan om taxeringsort är emellertid af synnerlig vikt, om verksamheten hänföres till ena eller andra slaget.

Stadgandet i b) angående afkomst af de der närmare omförmälda hemman och lägenheter torde icke böra inskränkas allenast till de fall, der afkomsten från en till annan församling öfverflyttats. Hithörande stadgande läser i öfrigt böra omredigeras så att orden: »samt annan med allmän eller enskild tjänst förenad förmån», hvilka ord ej utmärka exempel, utgå.

Af stadgandet i c) följer, att dubbeltaxering af inkomst kommer att ega rum, i det att den, som erhåller understöd, blir skattskyldig för hvad han får, under det att afdrag för lemnadt understöd icke vid understödsgifvarens inkomsttaxering är medgifvet. Då hit äro hänförliga äfven tillfälliga understöd — jemväl sådana som bestå i naturaförmåner — synes, för att ej för stora obilligheter skola uppstå, böra undantagas, utom hvad i b) redan sägs, jemväl allt understöd, åtminstone intill en viss storlek, hvilket lemnas af föräldrar till barn eller af barn till föräldrar.

Vid taxering för kyrkotionde borde afdrag få göras för kostnader för kyrkounderhåll.

12 §.

1 mom. I denna § samt 10 § i förslaget till instruktion hafva komiterade föreslagit den förändring i nuvarande bevillningslagstiftning, att, utom hvad angår inkomst af fast egendom samt af fast lön och pension, icke det löpande utan det nästföregående årets inkomst skulle beskattas.

Denna princip leder särskildt vid öfvergången från det nuvarande systemet till obilligheter. För den, hvilkens beskattning börjat enligt

äldre och nuvarande lagstiftning och som följaktligen fått utgöra bevillning för sin inkomst första året den åtnjutits, skulle den nya principens tillämpning leda till en dubbelbeskattning, hvilken särskildt skulle tungt drabba kapitalet i anledning af den föreslagna högre skattefoten för denna inkomstkälla.

Taxering året efter det, då inkomsten uppburits, medför dessutom i de fall, der inkomstkällan upphört, en ej obetydlig olägenhet för den, som skall gälda bevillningen och dermed förenade skatter, på samma gång den innebär en viss risk för det allmänna i fråga om skattens utbekommande. Denna olägenhet och risk varder så mycket större, som skatterna uppbäras först året efter det taxering skett och således andra året sedan inkomsten åtnjutits.

På dessa och andra, af i ärendet hörda vederbörande anförda skäl anser kammarrätten förslaget i denna del icke vara antagligt. Enligt kammarrättens uppfattning böra de nuvarande bestämmelserna bibehållas, dock med en obetydlig modifikation, derest obligatorisk sjelfdeklaration införes. Redan enligt nu gällande bevillningsförordning § 10 mom. 2 c) kunna i vissa fall inkomster, som ej härflyta från någon varaktig inkomstkälla utan äro af tillfällig natur, taxeras året efter deras uppkomst. Det är uppenbart att, om dessa inkomster skola kunna göras till föremål för deklaration, det måste stadgas såsom regel att de beskattas året efter det desamma tillflutit den skattskyldige. Undantagsvis för detta fall skulle det kunna bestämmas, att de inkomster af ifrågasvarande beskaffenhet, som tillfalla en person under det år, då han aflider, befrias från beskattning.

Öfvergången till stadgande om efterbeskattning af tillfälliga inkomster skulle ej vålla någon olägenhet, då densamma kunde regleras genom bestämmelse derom, att så beskaffad inkomst, hvilken redan under året näst före lagens trädande i kraft blifvit föremål för beskattning, ej ånyo finge beskattas. Den med bibehållandet af de nuvarande bestämmelserna förenade olägenheten att taxeringsmyndigheterna skulle nödgas att utan deklaration uppskatta inkomsten första året densamma åtnjöttes samt då inkomsten ej åtnjutits hela föregående året torde vid jemförelse med olägenheterna af komiterades förslag ej väga särdeles tungt.

Hvad angår förslaget i formelt hänseende så torde stadgandena i instruktionens 10 § böra i stället införas i förordningens 12 §.

I öfrigt torde de af komiterade föreslagna stadgandena påfordra närmare bestämmelser än de i förslaget gifna rörande taxeringsort i de fall, då en rörelse flyttas från en ort till en annan, samt om hvem

som är uppgiftsskyldig för afliden skattskyldig, för bolag, som upphört, etc.

2 mom. Afdrag för återförsäkringspremier torde böra vara medgifvet och därför tilläggas orden: efter behörigt afdrag för återförsäkringspremier.

13 §.

1 mom. Då det synes vara af mera vigt att på ett ställe sammanföra stadgandena om huru inkomst af fast egendom och om huru inkomst af kapital skall taxeras än att i en § angifva alla de afdrag, som vid inkomsttaxeringen må ske, torde bestämmelsen i a) böra föras till § 7 mom. 1 och stadgandet i b) till § 9.

I fråga om hvilka afdrag för räuteskuld böra medgifvas hänvisas till hvad vid granskningen af lagförslagets principer anförts.

Om afdrag för in-tecknad gäld medgifves vid taxering för »inkomst af fast egendom» synes afdraget äfven böra gälla för värdet af in-tecknade undantagsförmåner, som af fastighetsegaren utgifvas.

Det här medgifna afdraget för inköp af »varor och råämnen» förutsätter naturligen att in-neliggende dylika vid räkenskapsårets slut upptagas såsom tillgång, men detta framgår icke tydligen af före-varande § eller af det föreslagna deklara-tionsformuläret.

Bestämmelser torde äfven böra gifvas om rätt till afdrag för af-skrifning å värdet af inventarier på grund af deras minskning i värde, äfven der sådan minskning ej föranledts af slitning, samt om rätt till afdrag för fartygs slitning och värde-minskning i öfrigt vid taxering för inkomst af skeppsrederi. Likaså vore det billigt att afdrag för värde-minskning i fabriksbyggnad eller verkstad vore medgifven vid taxering för inkomst af den rörelse, för hvilken byggnaden användes.

I fråga om afdrag för förluster torde böra stadgas, dels att förlusten skall hafva uppstått under räkenskapsåret, dels att i fråga om skattskyldig, som för handelsböcker, afdrag för förlust å fordringar är medgifvet endast i den mån, förlusten upptagits i vederbörande skatt-skyldiges böcker.

Då alla så kallade dietpenningar vid sjökommendering torde böra anses anvisade till bestridande af de med kommenderingen förenade särskilda kostnader, synes afdrag böra medgifvas ej blott, såsom här föreslagits, för förhöjning i dem utan för samtliga dietpenningar.

Hvad angår afdrag för kostnaden för tjeusteresor synes väl dylikt

afdrag rätteligen böra ega rum för sjelfva resekostnaden vid alla dylika resor, för hvilka ersättning ej är särskildt anvisad, men om lagstiftningen icke vill ansluta sig till denna grundsats, synas skäl saknas för att, på sätt i förslaget skett, inrymma rätt till sådant afdrag specielt för vissa tjänsteresor af fögderitjenstemäu.

Då för sådana handverkare och arbetare, hvilkas inkomst skall taxeras såsom »annan inkomst af varaktig eller tillfällig natur», afdrag för inköp af råämnen, för underhåll af verktyg m. m. torde vara lika väl på sin plats som der inkomsten taxeras såsom inkomst af näring, men förslaget icke synes medgifva dylika afdrag i förra fallen, torde sådant medgifvande böra stadgas.

14 §.

1 mom. Uttrycket i slutet af andra stycket: »der sysslan är ledig» torde böra förändras till: i den kommun, derifrån inkomsten utgår.

2 mom. »Farled» torde här likasom i förslaget i öfrigt böra jemnställas med »farväg», så att början af mom. kommer att lyda: För inkomst af kanal, jernväg, annan farväg eller farled.

Då beträffande inkomst af flottled meningen synes vara att bestämma, att inkomsten från hvarje distrikt skall i distriktet beskattas, men detta icke läser otvetydigt framgå af föreskriften att inkomsten skall taxeras, der den för hvarje distrikt upptages, bör stadgandet omredigeras så att meningen klarare framstår.

4 mom. Enär utländsk försäkringsgifvare, som drifver rörelse här i riket, skall härstädes hafva en syssloman, synes taxeringsorten, jemväl för närmare öfverensstämmelse med hvad angående inländsk försäkringsgifvare stadgas, böra bestämmas till den ort, der sysslomannen är bosatt.

5 mom. Föreskriften att för fartyg, som ej har svensk hufvudredare och ej hemort i Sverige, taxering skall ega rum, der fartyget har sin hufvudstation här i riket, hänvisar direkt derpå att för främmande fartyg, som anlöpa svensk hamn, inkomsttaxering kan ega rum. Då en sådan emellertid i allmänhet icke torde låta sig verkställas och då det i hvarje fall läser strida mot internationela regler och förhållanden vid sjöfartsnäringen, böra orden »eller sin hufvudstation här i riket» utgå. I sammanhang härmed torde regeln i detta mom. lämpligen kunna förenklas derhän, att taxeringsorten städse varder fartygets hemort.

6 mom. Andra och tredje stycket i detta mom. torde böra sammanföras och andra punkten i det nya stycket inledas ungefär sålunda: Drifver annan än enskild skattskyldig handeln eller näringen på dylikt sätt, skall taxeringen ega rum, der styrelsen eller etc.

Stadgandet i senare delen af föreslagna fjerde stycket föranleder en väsentlig förändring i fråga om den kommunala skattskyldigheten i städer med flera församlingar såsom t. ex. Stockholm, derigenom att den nu för handel gällande undantagsbestämmelsen utsträcks till hvarje näring. Med afsende å den rubbning, som en sådan utsträckning skulle vålla beträffande skattebidragen till de olika församlingarnas skol- och kyrkoväsende, torde förändringen icke vara tillrådig.

15 §.

Angående stadgandena i denna § är utförligen nämndt vid behandlingen af lagförslagets principer och åberopas hvad der anförts.

Mot affattningen af första stycket har i länsstyrelsernas yttranden anmärkts, dels att stadgad förhöjning efter ordalagen komme att inträda allenast, om jemte inkomst af kapital funnes annan inkomst, uuder det att meningen tydligen är att förhöjning skall ske jemväl om skattskyldig eger endast inkomst af kapital, dels ock att ordalagen skulle kunna tydas derhän att bevillning skulle erläggas allenast för inkomstsumma, som uppkomme efter förhöjning af kapitalinkomst, men icke i andra fall. Stycket torde med hänsyn härtill böra undergå omarbetning.

Då ovisst kan vara, huruvida det i 14 § af förslaget till instruktion för taxeringsmyndigheterna intagna stadgande att vid tillämpningen af förevarande § skall tagas hänsyn jemväl till skattskyldigs inkomst, för hvilken han ej personligen taxeras, bör tillämpas äfven beträffande den inkomst, arrendator af jordbruksfastighet af sitt arrende uppbär, men till dylik inkomst rättvisligen bör tagas hänsyn vid fråga om frihet från eller lindring i bevillningen, torde en uttrycklig föreskrift härom och om grunden för att härvid beräkna sådan inkomsts storlek vara af nöden.

17 §.

Deklarationstvång synes böra bestämmas allenast med afseende å

skattskyldigs här i riket beskattningsbara inkomst. Då vidare samma gräns torde böra sättas för deklarationsskyldighetens inträdande, oberoende af inkomstens art, och då nämnda skyldighet för att så fullständigt som möjligt ernå det med dess införande afsedda ändamål, bör gifvas så stor omfattning som utan olägenhet kan ske, hemställes att, om deklarationstvång införes, en hvar, som nästföregående år uppskattats för eller åtnjutit minst 1,000 kronor sammanlagd, här i riket beskattningsbar annan inkomst än inkomst af fast egendom, måtte blifva pliktig lemna uppgift till ledning vid sin taxering.

18 §.

1 mom. Då en jordbruksfastighets innehåll »i fullgod jord af olika egoslag enligt ordentlig gradering» icke torde kunna vara känd annorledes än efter tillgång till skifteshandlingarna, hvilka åter icke i allmänhet utan besvär äro för vederbörande jordegare tillgängliga, samt då vidare uppgifterna härom, bygda på skifteshandlingarne, icke kunna lända till någon egentlig ledning vare sig olika skifteslag mellan eller i de talrika fall, der skiftet är af äldre datum och jordförbättringar samt uppodlingar sedan dess egt rum, synas hithörande uppgifter icke böra af egare till jordbruksfastighet fordras. En uppgift, som lättare skulle kunna lemnas och måhända vara till större gagn, vore om antalet å fastigheten vinterfödda kreatur.

2 mom. För större fullständighets och tydlighets skull böra slutorden i detta mom. förändras att lyda: jemte hyresvärdet för hyresfritt upplåtna och för af egaren sjelf begagnade samt andra ej uthyrda lägenheter.

Af förslaget till blankettformulär framgår, att meningen är att samma blankett skulle kunna af flere fastighetsegare användas. Då emellertid detta försvårar öfversigten och granskningen af de lemnade uppgifterna, kan ifrågasättas, om icke en särskild blankett borde för hvarje fastighet aflemnas. Det härigenom ökade besväret, som i öfrigt skulle återkomma blott hvart femte år, kan ej vara nämnvärdt.

19 §.

1 mom. Vid en skyldighet att lemna detaljerade uppgifter kan ej vara tillfyllest att i fråga om inkomst af handel och näring angifva

endast årets bruttoinkomst. Balansen af inneliggande varor m. m. vid årets början och slut bör äfven uppgifvas.

Skyldighet att uppgifva fastighet, som skattskyldig å annan ort innehafver, torde böra stadgas allenast i fråga om fastighet, för hvilken vederbörande är pliktig erlägga skatt.

Hvad föreslagna blankettformuläret till uppgifter och uppgiftsskyldigheten i öfrigt angår, må erinras, att det torde vara ändamålsenligt att införa särskilda formulär för handel och näring, å ena sidan, samt för annan hithörande inkomst, å andra sidan. För den senare kunde formulären blifva helt enkla.

Hufvudsakliga svårigheten ligger deremot i att på ett tillfredsställande sätt anordna uppgifterna för handels- och näringsidkare och det föreslagna formuläret torde icke i denna del vara fullt ändamålsenligt.

Den föreslagna anordningen torde i synnerhet för den större näringsidkaren ställa sig mycket besvärlig utan att dock egentligen öka möjligheten för beskattningsnämnderna att kontrollera uppgifternas riktighet.

Såväl beqvämast för den enskilde som mest betryggande från taxeringssynpunkt torde vara att låta uppgifterna så nära som möjligt ansluta sig till de af den skattskyldige förda handelsböcker, der sådana finnas. I dessa fall borde således skattskyldig allenast hafva att uppgifva resultatet af sitt vinst- och förlustkonto, sin utgående och ingående balans, bruttoinkomsten samt de afdrag, som skett, innan vinsten utförts. Skulle för kontroll öfver uppgifternas riktighet eller för upplysningar i andra hänseenden ytterligare uppgifter behövas, kunde specifika sådana sedermera infordras.

Komme i öfrigt taxeringen, såsom ofvan föreslagits, att grunda sig på medeltalet af t. ex. tre års resultat af affärsrörelsen, vore en sådan anordning säkerligen både för den enskilde och det allmänna till gagn.

För näringsidkare, som icke förde eller vore pliktig att föra handelsbok, kunde uppgifterna likaledes behöfva afse blott bruttoinkomst, in- och utgående balans, storleken af yrkade afdrag samt nettovinst.

3 mom. Den här medgifna friheten att lemna muntliga uppgifter varder, såsom lätt inses, synnerligen besvärlig för bevillningsberedningens ordförande samt hinderlig för taxeringsförrättningarna. Värdet af dylika muntliga uppgifter torde dessutom blifva helt ringa. Om ifrågavarande förmån icke kan helt och hållet borttagas, bör den åtminstone icke få gälla för den, som är pliktig att föra handelsböcker.

Angående uppgiftspligt för den af utländsk försäkringsgivare här i riket drifna rörelse, hvarom förmäles i förslaget 26 § 2:o d), torde äfven böra stadgas i denna §, så mycket hellre som eljest straffpåföljderna för försummelse att meddela uppgifter icke skulle blifva å sådana fall tillämpliga.

20 §.

Enligt denna § skulle bevillningsberednings ordförande och kronans ombud hos beskattningsnämnd kunna affordra skattskyldig ungefär hvilka upplysningar som helst angående hans ekonomiska ställning. Någon garanti torde emellertid böra införas mot onödiga trakasserier.

Det är i öfrigt lemnadt oafgjordt hvem som i tvistiga fall skall afgöra, huruvida en upplysning är erforderlig eller icke samt huruvida den skattskyldige må kunna lemna den eller icke.

21 §.

Uppgift allenast om fordringsegarens namn torde icke alltid vara tillräcklig. Måhända vore det för ernående af fullständiga upplysningar lämpligast att stadgandet löde: uppgift om fordringsegaren, skuldsummans storlek samt räntefoten.

23 §.

Det torde böra tydliggen utmärkas att förmyndare och god man är uppgiftsskyldig allenast för medel, som han har i sin förvaltning.

25 §.

Om den här för en hvar skattskyldig stadgade uppgiftspligt gäller i viss mån detsamma som vid 20 § sagts.

26 §.

Angående de i 2:o a) föreskrifna uppgifter från brandförsäkringsinrättningar torde böra uttryckligen bestämmas, att de skola meddelas särskildt för hvarje fastighet.

I enlighet med hvad vid 13 § d) anmärkts bör »dietpenningar» utgå ur 2:o b).

Den i 2:o d) omförmälda uppgift skulle, om föreslagna tillägget till § 12 godkännes, böra omfatta jemväl upplysning om utbetalda återförsäkringspremier.

I 2:o f) synes böra tilläggas i fråga om i 17 § e) omförmäld skattskyldig: eller som är pliktig föra handelsböcker.

Angående arbetsgifvares uppgiftsskyldighet för hos honom anstälde personer har förslaget borttagit hvad för närvarande gäller derom, att en hvar enskild arbetsgifvare är pliktig att på anfordran lemna uppgift om dessa personers aflöning och andra förmåner, såvida icke en dylik skyldighet skulle kunna anses följa af bestämmelsen i 25 §. Då detta senare emellertid icke alls är tydligt och då ofvannämnda förpligtelse så mycket hellre fortfarande bör gälla som uppgiftsskyldigheten i öfrigt så väsentligen skärpts, bör en tilläggsbestämmelse i detta syfte göras.

29 §.

Det bör stadgas att här afsedd, af ofullständig uppgift föranledd anmaning skall innehålla upplysning, i hvilket afseende uppgiften ansetts ofullständig.

Ersättning bör vara tillerkänd myndighet, som verkställer anmaningen, men det bör ej åläggas den skattskyldige att bestrida sådan.

Härjemte må, såsom vid 20 §, erinras, att garantier mot missbruk, isynnerhet från bevillningsberedningsordförandenas sida, hvilka ej äro underkastade tjenstemannaansvar, helt och hållet saknas.

31 §.

Det torde böra uttryckligen stadgas, att det är vederbörande beskattningsnämnd, som eger besluta om tillämpningen af den i andra stycket bestämda straffpåföljd, samt att ursäkt för underlåtenhet skall hos vederbörande nämnd visas, hvarefter denna afgör om ursäkten är giltig eller icke.

Den här stadgade straffpåföljden synes, oegentligt nog, kunna komma att medföra ökade politiska och kommunala rättigheter för den försumlige.

Om förmyndare eller god man underlåtit lemna uppgifter, lär straffpåföljd icke böra inträda för den omyndiga eller frånvarande, hvar till emellertid nu föreslagna stadgandet skulle kunna föranleda.

34 §.

Att genom förevarande lagrum icke kan anses tillräckligt sörjdt för aflemnade uppgifters erforderliga hemlighållande är ofvan anmärkt.

35 §.

1 mom. Det måste möta synnerliga svårigheter för beskattningsnämnd att afgöra, huruvida lemnad uppgift varit vederligen oriktig eller icke.

I afseende å här stadgade straffpåföljd kan göras enahanda anmärkningar, som vid straffpåföljden enligt 31 §. Här må ock erinras om den oegentlighet, som skulle komma att inträda derigenom, att t. ex. den, som undandrog en kapitalinkomst af 2,000 kronor från taxering, finge sig ålagd en eftertaxering för 6,000 kronor, under det att den, som från taxering undandragit enahanda belopp i annat slags inkomst, skulle eftertaxeras för blott 4,000 kronor. Förseelsen vore väl dock ej större i förra fallet än i det senare. För tillämpning af straffpåföljden torde i hvarje fall böra fordras, att sådant beslutes med minst $\frac{2}{3}$ af afgifna röster.

2 mom. Det sistnämnda torde böra gälla jemväl i fråga om hvad i detta mom. stadgas, så mycket hellre som derigenom någon garanti kan vinnas deremot, att blotta förmodanden eller lösa uppgifter tagas för tillfyllestgörande utredningar.

3 mom. Den här stadgade tiden af 5 år synes lämpligen kunna till öfverensstämmelse med hvad som gäller om tiden för förmånsrätt för kronoutskylder inskränkas till 3.

Att såsom här föreslagits låta straffpåföljden af dubbel eftertaxering inträda för dödsbo på grund deraf att den affidne förmenats hafva gjort sig skyldig till förseelse, som i 1 mom. sägs, lär icke vara förenligt med rättvisans kraf, fränset den omständigheten att utredning, huruvida förseelse egt rum eller icke, svårligen kan ske i fråga om affiden person.

Då dessutom, derest den skattskyldige affidit, tillförlitlig utredning knappast lär kunna vinnas ens för tillämpning af stadgandet i mom. 2 och det i hvarje fall icke är billigt samt förenadt med stora svårigheter att ålägga sterbhusdelegare eftertaxering för inkomst, hvarför affiden person bort taxeras, hemställes att alla bestämmelser om här afsedd eftertaxering för dödsbo måtte utgå samt momentet inskränkas att lyda:

Taxering på grund af denna § skall ske inom 3 år efter det, då inkomsten rätteligen bort taxeras, samt må icke ega rum om den skattskyldige afidit.

36 §.

Giltigt skäl synes saknas att borttaga nu stadgadt medgifvande för länsstyrelse att förordna om delning af större kommun å landet uti flere beredningsdistrikt.

38 §.

Orden i första punkten »inom hvarje stad eller kommun» torde böra utbytas mot: inom hvarje beredningsdistrikt.

40 §.

Bland skyldigheter, som åligga bevillningsberednings ordförande, torde äfven böra upptagas:

att utan lösen tillhandahålla skattskyldig, som sådant påfordrar, diariibevis öfver lemnade uppgifter och att hos sig jemlikt 34 § under 5 år förvara och derefter förstöra vid nämnda § omförmälda handlingar.

Uti f) bör, i enlighet med hvad vid 1 § anmärkts, tilläggas »stiftelse».

Så kallad fribrefsrätt synes böra tillerkännas bevillningsberednings ordförande.

41 §.

Då lämpligt torde vara att bevillningsberedningen äfven erhåller kännedom om skälen till de af nästföregående årets taxeringsnämnd beslutade ändringar i bevillningsberedningens förslag, böra äfven de i 59 § omförmälda protokollsutdrag tillställas beredningens ordförande samt för sådant ändamål slutet af andra stycket förändras att lyda: som äfven de i 59 och 71 §§ omförmälda utdrag af protokollen hos det årets vederbörande taxeringsnämnd och pröfningsnämnd.

Det i tredje stycket föreskrifna öfverförande till den s. k. inkomstlängden af hvarje fastighetsegare varder, såsom flere länsstyrelser i sina yttranden framhållit, synnerligen besvärligt och i många fall onödigt. Ett dylikt öfverförande, hvilket påkallas af förslaget angående lindring i bevillningen jemväl för inkomst af fast egendom, torde emellertid kunna

inskränkas till de fall, der fastighetsegare utom inkomst af fast egendom har annan taxerad inkomst. För alla öfriga fall borde vara tillräckligt att använda den s. k. fastighetslängden, hvilken dock då borde uppställas efter ett med hänsyn härtill omarbetadt formulär.

Det föreslagna stadgandet i sista stycket torde förutsätta att äfven i vederbörande mantalslängd motsvarande åtskilnad göres, och torde föreskrift härom vara erforderlig.

I öfrigt må här framhållas önskvärdheten af ett uttryckligt stadgande derom att den, som för året är mantalsskrifven såsom skattskyldig innehafvare eller egare af en fastighet, jemväl skall taxeras samt utgöra det årets bevillning för inkomsten af fastigheten.

43 §.

I enlighet med hvad vid 41 § anförts böra slutorden i första punkten förändras till följande lydelse: taxeringslängder och protokollsutdrag.

I första raden af andra stycket böra, likasom skett i det första stycket, orden »behörigen summerade» inskjutas mellan orden »förslag» och »senast».

45 §.

Då uttrycket fögderitjensman ej torde vara till sin omfattning fullt klart och då i öfrigt häradskrifvare icke torde böra mot sin vilja förpligtas att vara bevillningsberednings ordförande, lär förutvarande lydelsen af hithörande stadgande böra bibehållas och således inledningsorden till §:n lyda: Magistratsperson, kronofogde eller länsman må.

47 §.

Då det kan vara af stor vikt att bevillningsberednings ordförande inväljes till ledamot i taxeringsnämnd, men detta skulle kunna motverkas deraf att han i så fall ej eger påräkna traktamentsersättning för sin inställelse hos nämnden, samt en dylik ersättning dessutom i hvarje fall kan vara på sin plats till bevillningsberednings ordförande, hvilken hufvudbestyret med taxeringen kommer att åligga, hemställes att §:ns början må gifvas följande förändrade lydelse:

Ordförande i bevillningsberedning skall jemväl inställa sig hos

taxeringsnämnden för samma ort samt eger, äfven om han är vald till ledamot af nämnden, åtnjuta traktamentsersättning under tiden för sin närvaro vid nämnden med sex kronor om dagen och kostnadsersättning etc.

Uti slutet af § lärers böra tilläggas: »eller, der sådan ej finnes, i andra klassens».

50 §.

För tydlighetens skull torde böra tilläggas i sista punkten, att valen skola ske efter den vid allmänna rådstugan eller val af stadsfullmäktige gällande röstgrund.

52 §.

För att ernå det här afsedda resultatet att i taxeringsnämnd alltid må sitta en af dem, som deltagit i årets bevillningsberedning, borde föreskrifvas att först skulle denna ledamot och sedan öfriga ledamöter i taxeringsnämnden utses.

59 §.

Här stadgade protokollsutdrag torde lämpligast böra utskrifvas för »beredningsdistrikt i stad» och ej för »församling i stad».

66 §.

I stället för en kortfattad redogörelse för yrkandena i anförda besvär torde vara nog att fordra ett »angifvande af de i besvären gjorda yrkandena».

68 §.

Då uppgiften för kronans ombud hos pröfningsnämnden bör vara icke allenast att iakttaga kronans rätt och bästa utan äfven att tillse att taxeringen sker å rätt ort och i öfrigt varder behörig, torde slutet af § böra förändras att lyda: hvartill han för iakttagande af kronans rätt och i öfrigt för en behörig taxering finner sig ega anledning.

69 §.

Enär det kan vara af vigt att äfven kronans ombud hos taxeringsnämnd i stad kan inkallas för här afsedda upplysningars meddelande, bör ordet »kronofogde» utbytas emot »kronans ombud hos taxeringsnämnd».

71 §.

Då erforderligt lärer vara att de af pröfningsnämnd beslutade rättelser och tillägg införas ej blott i pröfningsnämndens särskilda längd utan jemväl i de egentliga taxeringslängderna och garanti för att sådant behörigen sker icke torde på annat lämpligare sätt kunna vinnas än derigenom, att kronans ombud hos pröfningsnämnden, såsom för närvarande, ålägges att med sin underskrift å längderna vitsorda, att ändringarna införts, synes nuvarande föreskrifter härom böra bibehållas.

Stadgandet i 1 mom. 3:dje punkten »för hvarje församling i stad», torde i enlighet med hvad ofvan föreslagits, böra ändras till »för hvarje beredningsdistrikt i stad».

72 §.

Inledningen till denna § torde, till öfverensstämmelse med hvad i 69 § säges, böra ändras att lyda ungefär sålunda:

Å pröfningsnämndens sammanträdesort icke bosatte ledamöter i denna nämnd samt de kronans ombud hos taxeringsnämnd, härads-skrifvare och bevillningsberedningsordförande, som på Kongl. Maj:ts befallningshafvandes kallelse från annan ort för upplysningars meddelande före eller under pröfningsnämndens sammankomst sig infunnit etc.

Uti slutet af första stycket bör tilläggas: »eller, der sådan ej finnes, i andra klassens».

74 §.

1 mom. Då naturligtvis förklaring från kronans ombud ej skall

infordras, om denne sjelf anför besvären, torde andra stycket böra omredigeras, så att ordalydelsen ej häremot strider.

75 §.

Denna § afser att lemna mycket välbehöfliga stadganden för rättelse i obehörig taxering, der besvär icke kunna föras i vanlig ordning. Bestämmelserna motsvara sålunda på sätt och vis allmänna lagens föreskrifter om ändrings sökande, der någon frånvarande dömts ostämnd, samt andra fall, der meddelad dom utgör en nullitet. I praxis har lagskipningen i bevillningsmål redan nu, ehuru utan stöd af uttrycklig lag, måst tillgodose de enskildes berättigade kraf i hithörande fall.

Det här föreslagna stadgandet torde dock icke motsvara rättvisans fulla kraf. Först och främst innehåller lagrummet icke något derom att, derest s. k. dubbeltaxering egt rum, d. v. s. samma inkomst taxerats å mer än en ort, rättelse deri må sökas, hvilket nu dock i allmänhet torde anses följa af sig sjelft, men som, om förevarande lagbud antages, knappast kunde i alla fall medgifvas.

Vidare kan uttrycket »eljest skattskyldig», utom att det är tvetydigt, lätt komma att tolkas så att det på ett mycket obehörigt sätt begränsar den rätt, som bör den enskilde tillkomma. Om t. ex. någon i en kommun, der han ej är mantalsskrifven, men eger fast egendom och således är i viss mening skattskyldig, taxeras för inkomst, som han alls icke eger, och i den naturliga tro att han ej behöfver taga kännedom derom, huruvida han i denna kommun taxerats för inkomst eller icke, ej erhåller kunskap om taxeringen å sådan tid, att han kan anföras besvär hos pröfningsnämnden, skulle han kunna blifva skyldig att utgöra skatt på grund af sådan inkomsttaxering, oaktadt den vore helt och hållet obehörig.

Då det icke kan vara rättvist eller det allmänna värdigt att utkräfvat skatt, der sådan rätteligen icke bör utgå, och då man ej bör utöfver det rimligas gräns utsträcka den enskildes skyldighet att taga reda på de taxeringar, som honom åsättas, torde förevarande § böra gifvas en allmännare affattning och för ändamålet inledningsorden förändras att ungefärligen lyda:

Har skattskyldig blifvit för samma inkomst taxerad å mer än en ort eller har någon taxerats för inkomst å ort, der han icke varit för sådan hufvudart af inkomst som den, hvartill den taxerade hör, skattskyldig och ej heller mantalsskrifven, ege han att etc.

78 §.

Då enligt förslaget bevillningsberednings ordförandes åligganden skulle blifva mycket omfattande och tidsödande samt skälig ersättning bör honom för hans arbete beredas, men i de län, der bevillningen stiger till ringa belopp, sådant näppeligen skulle kunna ske, om ej bevillningsprocenten förhöjes jemväl för de första 100,000 kronorna af bevillningssumman, hemställes, att bevillningsprocenten för rikets län måtte bestämmas att utgå med 4 procent af de första 100,000 kronorna och 2 procent af derpå följande 100,000 kronor af bevillningssumman samt med 1 procent af det belopp, hvarmed nämnda summa öfverskjuter 200,000 kronor.

81 §.

1 mom. Här begränsas kammarrättens revisions anmärkningsrätt till de fall, der anmärkning för närvarande nästan uteslutande kommer i fråga. Tvekan kan dock uppstå om ej anmärkningsrätten enligt förslaget blifvit för snävt begränsad. Anmärkning borde t. ex. jemväl få ega rum, om beskattningsnämnderna underlåtit att iakttaga stadgad förhöjning vid taxeringen af kapitalinkomst, om oriktig person upptagits såsom skattskyldig för fast egendom etc.

2 mom. Här ifrågasatt rättelse bör, såsom nu är föreskrifvet, få ske först »efter vederbörandes hörande». Början af mom. synes i öfrigt lämpligen kunna något förändras till sin lydelse, så att det erhöles ungefär följande affattning:

Om kammarrätten vid pröfning af anförda besvär finner att taxering verkstälts å orätt ort eller underlåtit eller ej skett till behörigt belopp å rätt ort, eger kammarrätten, efter vederbörandes hörande, vidtaga erforderliga rättelser i taxeringen å ort som vederbör, dock etc.

Här torde jemväl böra inrymmas ett stadgande att, om någon af kammarrätten befrias från taxering för inkomst af fast egendom, af rörelse eller dylikt på den grund att annan person bort för inkomsten taxeras, kammarrätten eger öfverflytta taxeringen å denne.

85 §.

Såväl här föreslagna stadgande som det nu gällande är otydligt derutinnan huruvida, då afkortning sker och den inkomst, som blir

föremål för bevillning, härigenom nedgår till sådant belopp, att lindring i bevillningen bort åtnjutas, dylik lindring må vid afkortningen medgifvas. Då ett dyliktmedgifvande synes vara af billighet påkalladt, torde ett bestämdt stadgande derom böra här inflyta.

Att, såsom föreslagits, ur bevillningsförordningen helt och hållet utesluta en föreskrift, motsvarande det nuvarande stadgandet, att den för fast egendom utgående bevillning ej får afkortas torde icke hafva fullgiltiga skäl för sig. Särskildt lärer sådant icke stå väl tillsammans med den statsverket enligt 17 kap. handelsbalken tillkommande förmånsrätt för tre års inestående utskylder af fast egendom.

I denna § torde lämpligen böra hänvisas dertill att angående sättet för afkortning stadgas i uppbördsreglementet.

Förslaget till instruktion för taxeringsmyndigheterna.

Vid detta förslag må till en början erinras, att flere af de bestämmelser, som föreslagits att ingå i instruktionen, äro af materielt rättslig betydelse och lika viktiga som många af de i förslaget till bevillningsförordning inrymda, samt att hithörande lagstiftning skulle vinna i öfverskådlighet och koncision, om dylika bestämmelser intoges i förordningen, och instruktionen, derest en sådan anses erforderlig, allenast komme att innehålla anvisningar och exempel för förordningens tillämpning.

1 §.

Grunden för kapitaliseringen af hyres- eller arrendesumma för bestämmande af fastighets taxeringsvärde måste ytterst blifva beroende af huru bevillningen för fastighet sättes, men för de här föreslagna kapitaliseringsgrunderna bör fordras, att det blir *behållna* hyres- eller arrendesumman, således efter behöriga afdrag för onera och underhåll, som tages till utgångspunkt.

2 §.

Enklast och med förslaget i öfrigt mest öfverensstämmande synes vara att kapitalinkomsten beräknas efter de under nästföregående år verkliga influtna räntor.

3 §.

Deklarationsformuläret angifver icke, att någon summa skall upptagas såsom bruttoinkomst utan talar om »skattskyldigs samtliga bruttointäkter». Det innehåller ej heller, att värdet af ineliggande varulager vid årets början och vid dess slut skall upptagas. Då emellertid det icke kan läggas å beskattningsnämnderna att uppskatta bruttoinkomst och varulagers värde, måste väl här förutsättas att sådant af den skattskyldige uppgifves. Härvid synes emellertid ineliggande varulager böra uppgifvas efter dess bokförda värde. Skulle nämligen en näringsidkare, som i ett års utgående balans upptager sitt varulager efter fulla gångbara värdet, vid taxeringen få detta värde beräknadt till lägre belopp, med hänsyn dertill att bokförda värdet skulle innefatta jemväl antaglig handelsvinst, vore fara därför att sådan näringsidkare undginge taxering för den vinst, som uppstode af lagrets försäljning. Första året skulle nämligen afdrag kunna få ske för denna vinst och då lagret i följande års bokföring inginge med hela dess värde, handelsvinsten inräknad, kunde det årets bokföring komma att visa ingen eller en helt ringa vinst å varornas försäljning.

Det torde vara så mycket större skäl att påfordra, att varulager upptages till sitt bokförda värde som beskattningsnämnderna säkerligen i regel ej kunna vara i stånd att afgöra, hvilket värde eljest skall varulagret åsättas.

4 §.

Såsom förut erinrats, borde föreskrifter gifvas, huru skogs värde skall beräknas i de fall, der skogen ej erhållits genom köp eller dermed jemförligt förvärf, likasom stadgande borde lemnas om grunderna för inkomsts beräkning vid enstaka fastighetsförsäljningar.

5 §.

I stället för uttrycket »sådant förädladt virke» torde måhända rättare böra begagnas »sådant använt virke».

6 §.

Framför ordet »förlust» uti 3:dje raden af denna § torde, i enlighet med hvad vid 13 § i förslaget till bevillningsförordning erinrats, böra inskjutas ordet »bokförd».

12 §.

Enklast och mest öfverensstämmande med förslaget i öfrigt torde vara att allenast ränta, som utbetalts det år, som närmast föregått taxeringen, får afdragas.

Bestämmelser torde äfven vara erforderliga, buru dylikt räntefördrag för en i flere fastigheter gemensamt in-tecknad gäld bör å de särskilda fastigheterna fördelas.

14 §.

Det torde blifva vanskligt att afgöra hvad som bör inbegripas under uttrycket »sådan hans inkomst, för hvilken han icke personligen taxerats», särskildt om derunder må hänföras jemväl afkomsten af innehafdt jordbruksarrende.

Ett förtydligande och närmare bestämmande af hvad här afses torde därför vara erforderligt.

15 §.

Slutmeningen i denna § från och med »börande» torde icke vara förtjent af att till lagbud upphöjas.

Angående de uppgjorda *deklarationsformulären* är ofvan taladt.

I fråga om de föreslagna *formulären till taxeringslängder* må till hvad ofvan blifvit framhållet läggas följande.

Uti formuläret n:o 6 synes kolumn n:o 4 vara obehöflig. Genom dess borttagande kunde tilläfsventyrs utrymme vinnas att sönderdela hvardera af kolumnerna 2 och 3, i analogi med hvad för närvarande är föreskrifvet, uti två, den ena för inkomst, som deltagar i vägunderhåll, och den andra för annan inkomst. De nu föreslagna kolumnerna för summa beskattningsbar inkomst, för hvilken skattskyldig deltar i vägunderhåll, vore i allt fall erforderliga.

Förslagen till ändringar i kommunallagarna.

Dessa förslag sammanhånga med och äro påkallade af komiterades förslag till ändringar i bevillningsförordningen.

Arten af dessa senare ändringar har medfört att icke längre den nu gällande allmänna, enkla grunden för kommunal skattskyldighet, enligt hvilken denna i regel beror af den af en hvar kommunalmedlem erlagda allmänna bevillning till staten, kunnat bibehållas utan bestämmelserna om den kommunala skattskyldigheten måst göras betydligt mer invecklade än de nuvarande.

Någon förändring i den kommunala skattebördans fördelning afser förslagen till ändringar i kommunallagarne icke i regel, men en dylik kan, såsom ofvan erinrats, indirekt följa af de föreslagna ändringarna i bevillningsförordningen.

I fråga om landstingsskatten göres emellertid en sakändring, hvilken, såsom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Elfsborgs län anfört, skulle bereda egare af jordbruksfastighet en viss, i åtskilliga fall måhända ej så litet afsevärd förmån.

I fråga om förslaget i nu förevarande delar torde här allenast böra erinras om följande.

Likasom vissa kronoparker lära äfven kronan tillhöriga öfverloppsmarker och oafvittrade marker böra undantagas från kommunal skattskyldighet.

Genom förslaget att den, som är vid allmän rådstuga röstberättigad, skall ega en röst för hvarje fulla 100 kronor af det inkomstbelopp, för hvilket han bidrager till kommunens utgifter, synes en inskränkning komma att ega rum i den kommunala rösträtten i stad. Sådan rösträtt tillkommer för närvarande, utom fastighetsegare, en hvar, som utgör bevillning till staten, äfven om beskattningsbara inkomstbeloppet ej uppgår till 100 kronor. Då giltiga skäl för en inskränkning icke torde finnas, bör stadgandet i denna del omredigeras.

Slutligen må anmärkas att, om förslaget till bevillningsförordning antages, kommunalförfattningarna lära böra, såsom äfven komiterade framhållit, undergå redaktionsförändringar i åtskilliga andra afseenden än dem, hvarom komiterade framlagt förslag.

*Bevillnings-
förordningens
förhållande
till den kom-
munala be-
skattningen
m. m.*

Att det nu framlagda förslaget till bevillningsförordning kommer att medföra vissa rubbningar i fråga om gällande grunder för väghållningsbesvärets utgörande å landet, ligger i öppen dag och är ofvan i viss mån framhållet. Särskildt skulle inkomst af kapital få utgöra 50 procent högre vägfyrk än annan inkomst.

Härjemte skulle den mening kunna komma att göras gällande, att, då fastighetsegare skulle erlägga bevillning för »inkomst af fast egendom», bidrag till väghållningsbesväret borde af egare till fastighet utgöras ej mindre, såsom nya väglagen stadgar, i förhållande till fastighetens taxeringsvärde, utan äfven för inkomst af fast egendom, hvilken inkomst ju icke enligt samma lag är såsom åtskillig annan från skyldighet att deltaga i väghållningsbesväret befriad.

Det är icke blott beträffande kommunal skattskyldighet som allmänna bevillningen och grunderna för densamma utöfva inflytande, utan bevillningsförordningens inverkan sträcker sig, såsom känt är, jemväl till frågorna om politisk rösträtt samt valbarhet till riksdagsman; och torde här böra erinras att de nu i riksdagsordningens 9 och 14 §§ härom inrymda stadganden icke komma att stå fullt väl tillsammans med de föreslagna nya bestämmelserna om bevillning för inkomst. Särskildt kan tvekan komma att uppstå om »inkomst af fast egendom» må, likasom annan inkomst, få tagas i betraktande vid afgörande af frågor om valrätt vid riksdagsmannaval och om valbarhet till riksdagsman.

Slutligen torde här icke böra lemnas oanmärkt hvad förut flere gånger framhållits nämligen det oegentliga deruti att en så viktig och på en mängd områden ingripande författning som förordningen angående den allmänna bevillningen, icke har karaktären af allmän, af Konung och Riksdag stiftad lag.

Bilagda utdrag af kammarrättens protokoll utvisar de särskilda yttranden, som vid ärendets behandling inom kammarrätten anförts.

Underdånigst:

L. ANNERSTEDT.

A. H. BIÖRKLUND.

J. A. WALLENSTEEN.

HENNING v. UNGE.

JOHAN ÖSTBERG.

C. O. ERICKSON.

OSKAR BODIN.

Föredragande.

J. Kjellén.

Stockholm den 25 April 1895.

---

*Utdrag af Kongl. Maj:ts och rikets kammarrätts protokoll, hållet
i Stockholm den 25 april 1895.*

Närvarande:

Herr presidenten ANNERSTEDT,
Herr kammarrättsrådet BIÖRKLUND,
Herr kammarrättsrådet WALLENSTEEN,
Herr kammarrättsrådet VON UNGE,
Herr kammarrättsrådet ÖSTBERG,
Herr kammarrättsrådet ERICKSON, samt
Herr kammarrättsrådet BODIN.

S. D. Fortsattes och afslutades öfverläggningen om förslag till underdånigt yttrande i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga remiss angående det af särskilde komiterade den 2 november 1894 afgifna betänkande med förslag till förordning rörande inkomstbevilning; och beslöts underdånigt utlåtande af innehåll registraturet utvisar.

Följande särskilda yttranden afgåfvos:

1:o) Herr kammarrättsrådet *Bodin* anförde:

»Om än komiterade möjligen i ett eller annat afseende underskattat den minskning i inkomster, som skulle blifva följderna af vissa ifrågasatta förändringar, så synas komiterade å andra sidan äfven hafva underskattat verkningarna af en del föreslagna förändringar, som böra föranleda inkomstökning. Särskildt torde detta vara händelsen med den obligatoriska själfdeklarationen, hvarom jag får tillfälle att något orda i ett

annat sammanhang. I hvarje fall är svaret på frågan huruvida förslagets finansiella innebörd kan anses tillfredsställande ytterst beroende derpå om detsamma är egnadt att befordra en rättvis och jemn fördelning af den direkta skatten, i hvilket fall denna skatteform på sätt 1892 års urtima riksdag ställt i utsigt skulle kunna i vidsträcktare mån än hittills anlitas för statsbehofvens täckande. Enligt mitt förmenande är komiterades förslag i det hela egnadt att befordra nämnda syftemål om än detsamma i åtskilliga mer eller mindre viktiga delar lärer böra underkastas jemkningar.

I fråga om skogsafkastningens beskattning ansluter jag mig till komiterades förslag, hvilket i hufvudsak öfverensstämmer med hvad som tillförene föreslagits af såväl skatteregleringskomitén som 1891 års bevillningskomité.

Bevillning för inkomst genom afkastning af skog med mera dylikt.

I olikhet med komiterade anser jag dock, att fastighetsegare ej bör vid beräkning af sin inkomst af afverkning eller försäljning af skog njuta afdrag för någon del af fastighetens köpeskilling. Om skogsafverkning, vare sig densamma eger rum årligen eller med längre mellantider, ej öfverskrider antagen normalafkastning af skogsmarken, bör fastighetsegaren vid beräkning af sin behållna inkomst lika litet i detta fall få njuta afdrag för belöpande andel af fastighetens köpeskilling som, derest jemväl det egentliga jordbruket beskattades genom inkomstbevillning, sådant afdrag skulle medgifvas vid beräkning af derifrån härflytande inkomst. Öfverskrider afverkningen åter gränserna för en rationel skogslushållning och faktiskt innebär en delvis skeende realisation af fastigheten, är det väl sant, att vid beskattning af den del af skogsafverkningen, som öfverskrider normalafkastningen, afdrag för köpeskilling borde ur synpunkten af en teoretiskt riktig beskattning medgifvas, men af skäl, som ej torde tarfva närmare utveckling, lärer i detta fall ett undantag från beskattningsprincipernas tillämpning ej böra möta afsevärda betänkligheter, helst exempel på andra liknande undantag kunna anföras. Sålunda medgifves vid beskattning af en mineralfyndighet, som uttömmes på längre eller kortare tid, ej afdrag för den köpeskilling, som erlagts vid fyndighetens förvärfvande.

Afverkar någon skog å annans mark, bör köpeskilling, för hvilken säljaren beskattas, få afdragas vid inkomstberäkningen. Sådant afdrag torde hellre än på det af komiterade i förslaget till instruktion, 4 § 1 mom., föreslagna sättet kunna ske sålunda att å inkomsten för hvarje årsafverkning afräknas den del af köpeskillingen med ränta, som anses derå belöpa, samt att, der afdragen på grund af ofullständig kännedom om skogsbeståndets omfattning under förra delen af afverkningstiden

beräknats för lågt eller för högt, denna felberäkning under återstående afverkningstiden rättas genom ökad eller minskad beskattning.

I fråga om öfriga af fast egendom härflytande förmåner, som komiterade velat undantaga från fastighetsbevilning, ansluter jag mig i princip till förslaget.

Ehuru enligt min uppfattning af 1 § 5 mom. i förslaget till instruktion tydligen framgår, att afkomsten af ej mindre torfmosse än äfven sand- och lertäkt ej skulle beskattas genom inkomstbevilning, anser jag dock, att andra stycket af 5 § 1 mom. i förslaget till förordning bör gifvas en egentligare affattning, som tydligare utmärker, att vid taxeringsvärdets bestämmande hänsyn bör tagas till nämnda, fastighet tillhörande lägenheter.

*Högre skatte-
fot för inkomst
af kapital.*

Att så kallad fonderad inkomst bör underkastas högre beskattning än annan inkomst, är temligen allmänt erkänt i den utländska lagstiftningen. I allmänhet har denna beskattningsnorm fått det uttryck att inkomstskatten kompletterats med en särskild förmögenhetsskatt, men exempel på en med den af komiterade föreslagna kapitalbeskattningen analog anordning saknas ej heller. I Norge utgår skatten för inkomst af förmögenhet med 2 $\frac{3}{4}$ procent men för annan inkomst blott med 2 procent. Då för närvarande utsigter ej lära finnas för införande i vårt skattesystem af en allmän förmögenhetsskatt, anser jag komiterades förslag om kvalificerad beskattning af kapital förtjent af afseende, dock med den modifikation att nämnda beskattning inträder först när den skattskyldiges sammanlagda inkomster öfverstiga 3,000 kronor och att densamma ej får öfva inflytande å andra pålagor än bevillningen.

Att utsträcka den högre inkomstbeskattningen till fonderad inkomst, härflytande af fast egendom, torde under nu rådande jordbrukskris, som ej visar några tecken till återgång, knappast kunna komma i fråga.

*Beskattning af
aktier.*

Då i allmänna föreställningssättet inkomst af aktier torde vara temligen jemnständig med inkomst af kapital, anser jag förstnämnda inkomst böra, jemte det vederbörande bolag beskattas för sin inkomst, göras till föremål för särskild beskattning. Beskattningen af bolagets och aktieegarnes inkomster synes med anslutning till den föreslagna kapitalbeskattningen och då den ort, der bolagets rörelse utfövas, lärer kunna göra anspråk på större kommunala skattebidrag än aktieegarens mantals-skrifningsort, böra ordnas så att bolaget beskattas för hela sin inkomst och aktieegaren för hälften af honom tillfallande utdelning.

*Skuldräntef-
drag.*

Komiterades förslag att medgifva afdrag inom viss gräns för skuld-

ränta, som i 13 § mom. 1 d) sägs, är ett steg i riktning mot en rationel inkomstskatt, hvarför jag tillstyrker förslaget antagande.

En bland de viktigaste uppgifterna för lagstiftningen i vårt land är otvifvelaktigt frågan om åstadkommande af en tillfredsställande inkomsttaxering. Det är ej nog, att denna utgör normen för den direkta skatten till staten, utan å inkomsttaxeringen äro jemväl grundade hela kommunalbeskattningen, landstingsskatten, bidrag till presterskapets aflöning, skjutsningsbesväret, vägunderhållet samt skyldigheten att bygga och underhålla kyrka, sockenstuga, prestgård, tingshus och häradsfängelse.

Det är sålunda högeligen angeläget, att inkomsttaxeringen sker på sådant sätt att densamma lemna garantier för rättvisa och billighet vid skattebördornas fördelning. Att det nuvarande taxeringsförfarandet i nämnda hänseende icke ens tillfredsställer ganska lågt ställda anspråk, synes mig uppenbart.

Undantagsvis är i nu gällande bevillningsförordning ovilkorlig uppgiftsskyldighet, dock utan ansvar för oriktig uppgift, stadgad för vissa verk och bolag, men i öfrigt är skattskyldigheten, när fråga ej är om löntagare, i allmänhet beroende af en oftast skäligen ytlig och på lösa antaganden grundad uppskattning. Denna omständighet leder dertill att taxeringen är i hög grad ojemn samt oftast och isynnerhet hvad angår den högre inkomsten för låg. Man har från flere sakkunniga håll försäkrat, att exempelvis här i Stockholm den verkliga inkomsten ofta många gånger öfverstiger den taxerade.

Genom den nuvarande bevillningslagstiftningen är illa sörjdt för den skattskyldiges värnande mot för hög beskattning. Beskattningsnämndernas taxering anses gälla och måste äfven gälla mot honom såsom full bevisning. Har den skattskyldige blifvit af bemälda nämnder för högt beskattad och han vill söka rättelse i högre instans, åligger det honom att med full laga motbevisning omintetgöra verkan af beskattningsnämndernas taxering. Det kraf, som sålunda ställes på den skattskyldige är i de flesta fall för honom omöjligt att uppfylla.

Om, för att nämna exempel, skattskyldig är taxerad för inkomst af rörelse eller yrke, deröfver han ej är skyldig att föra handelsböcker, eller för kapital och han påstår, att inkomsten ej uppgår till det taxerade beloppet, saknar han snart sagdt hvarje möjlighet att styrka sitt påstående.

Den ofördelaktiga ställning, hvori den skattskyldige sålunda är försatt, har föranledt, att man nödgats slå in på en praxis, som näppeligen har någon hemul i bevillningsförordningens anda och mening.

Öfver skattskyldigs besvär mot pröfningsnämnds beslut infordras förklaring från vederbörande kronoombud. Om kronoombudet på mer eller mindre subjektiva grunder förklarar sig sätta tilltro till den skattskyldiges uppgifter, tillerkännes åt denna kronoombudets uppfattning, som han kanske förgäfvades sökt göra gällande hos pröfningsnämnden, vitsord framför beskattningsnämndernas mening och klaganden får ändring, änskönt han måhända ej förebragt någon bevisning. Bestrider åter kronoombudet ändringssökandet, är möjligheten till ändring nära nog utesluten. Kamarrättens uppgift inskränker sig, då taxeringstvisten ej rör rena principfrågor, i allmänhet till att konstatera om kronoombudet medgifvit ändringssökandet eller ej.

Ett verksamt och nära nog öfverallt i utlandet med framgång försökt medel för ernående af en effektiv och jemlik beskattning är den obligatoriska sjelfdeklarationen.

För att antyda, hvilka resultat, som kunna vinnas genom en klok anordning af detta bevismedel, tillåter jag mig erinra om några siffror rörande förhållandena i Preussen, der den obligatoriska sjelfdeklarationen infördes genom lagen den 24 juni 1891 och vann tillämpning under beskattningsåret den 1 april 1892—den 31 mars 1893. Dessa siffror röra ej föreningar och andra så kallade juridiska personer utan blott enskilde skattskyldige.

De taxerade inkomsterna intill 3,000 mark påverkades minst genom sjelfdeklarationens införande. Från beskattningsåret 1891—1892 till beskattningsåret 1892—1893 ökades nämnda inkomster från 2,386,262,700 till 2,911,981,425 mark.

Inkomsterna öfver 3,000 mark ökades från 1,887,440,517 till 2,812,342,342 mark eller således med nära en milliard.

De största inkomsterna företedde den relativt betydligaste ökningen. Under skatteåret 1891—1892 voro blott 2,760 personer taxerade för inkomst, uppgående till 48,000 mark och deröfver, och den af bemälte personer erlagda skatten utgjorde icke fullt 9 millioner mark. Under skatteåret 1892—1893 steg antalet personer, beskattade för nyssnämnda minimiinkomst, till 5,511 och deras skattskyldighet, beräknad enligt samma skattefot som under nästföregående skatteår, måste skattas till 18—19 millioner mark.

Inom inkomstgruppen öfver 3,000 mark företedde inkomsten af fastighet minsta ökningen eller från 707,219,251 till 755,361,284 mark. Den betydligaste ökningen kommer på inkomsten af kapital, hvilken steg,

i städerna från 470,247,403 till 737,298,425 mark och på landsbygden från 114,201,550 till 174,422,776 mark.

Den obligatoriska sjelfdeklarationen skulle äfven blifva ett synnerligen verksamt försvarsmedel mot för hög beskattning. Det är alldeles gifvet, att beskattningsnämnderna skulle i det öfvervägande antalet fall tillerkänna vitsord åt de i deklARATIONEN på heder och samvete samt vid äfventyr af ansvar för uppsåtlig felaktighet lemnade uppgifterna.

Men äfven i de fall, då beskattningsnämnderna med frångående af deklARATIONEN taxerade den skattskyldige till högre belopp än vederborde, skulle hans utsigter till vinnande af rättelse vara väsentligen större än nu är fallet.

Enligt komiterades förslag, § 33, skulle det åligga beskattningsnämnd, som vid taxering frånginge skattskyldigs uppgift, att angifva skälen därför. Den bevisning, som för vinnande af rättelse i högre instans vore erforderlig, behöfde således blott afse den eller de af vederbörande beskattningsnämnd angifna omständigheter, hvarom nämnden ansett deklARATIONEN ej innefatta tillfyllestgörande utredning. Då deklARATIONEN i de flesta fall äfven i fråga om berörda omständigheter måste anses innefatta ett bevismedel af afsevärd vigt, är det gifvet, att fordringarna på särskild bevisning utöfver deklARATIONEN ej skulle komma att sättas särdeles högt och i allmänhet ej blifva jemförliga med de beviskraf, som nu ställas på den klagande.

Det har invändts mot den obligatoriska sjelfdeklarationen, att densamma skulle vara en från utlandet införd nyhet. Detta är så långt ifrån förhållandet, att fastmera lagstadgad deklARATIONSTVÅNG kan i vårt land spåras redan under medeltiden och sedermera alltjemnt förekommit i större eller mindre omfattning, stundom förenadt med ansvar för origtig uppgift.

Att, såsom blifvit ifrågasatt, låta den skattskyldige välja mellan att deklarerera eller utan rätt till appell underkasta sig beskattningsnämndernas bestämmande synes mig ur synpunkten af det allmännas intresse ej vara tillrådligt. Denna anordning skulle enligt mitt förmenande faktiskt leda till deklARATIONSTVÅNG för alla skattskyldige utom sådana, som vore så oskäligt lågt taxerade, att de ansåge det omöjligt, att taxeringsnämnderna skulle i ett slag höja deras taxering öfver det rätta beloppet.

På af komiterade och här ofvan anförda skäl biträder jag i princip komiterades förslag om obligatorisk sjelfdeklARATION, hvilket jag dock anser i några afseenden tarfva jemkningar.

Komiterade hafva föreslagit, att skattskyldig skulle vara pliktig

att enligt fastställt formulär uppgifva sin bruttoinkomst samt de afdrag, han yrkade att få tillgodonjuta.

Enligt hvad jag från sakkunnigt håll erfarit skulle denna anordning knappast vara användbar för den större affärsverksamheten. Att ur de vidlyftiga handelsböckerna för en större handels- eller fabriksrörelse hopsamla material för de uppgifter, som enligt komiterades förslag borde lemnas, skulle kosta mer arbete än som skäligen kan af den skattskyldige begäras.

Enligt min uppfattning bör därför deklarationstvänet för bokföringspligtige handels- och näringsidkare samt derjemte möjligen för idkare af grufdrift inskränkas till skyldighet att å särskild blankett, som innehölle noggranna anvisningar rörande inkomstens beräkning, uppgifva nettoinkomsten med rätt för vederbörande beskattningsnämnder eller kronoombud att taga del af den skattskyldiges handelsböcker.

Deremot lär deklarationstväng i ungefär den af komiterade föreslagna omfattning kunna utan afsevärd olägenhet åläggas alla andra skattskyldige.

För att bevillningsberedningens ordförande må kunna på nöjaktigt sätt fullgöra sitt magtpåliggande uppdrag, hvilket kommer att kräfvat vana vid expeditionsgöromål och stor noggrannhet, synes det oundgängligen nödvändigt, att han är i besittning af tjänstemannarutin och handlar under tjänstemannaansvar.

Den svenska landsbygden är indelad i 117 fögderier, 526 länsmansdistrikt samt 2,385 kommuner. Under antagande, att hvarje kommun komme att utgöra ett beredningsdistrikt, hvilket på grund af förslaget 36 § långt ifrån skulle blifva händelsen, skulle på hvarje fögderitjänsteman komma något mera än tre beredningsdistrikt. Vid sådant förhållande och då antalet skattskyldige inkomsttagare på landsbygden är jemförelsevis ringa, synes det kunna ifrågasättas, om det ej kunde åläggas kronofogdarne att under tjänstemannaansvar samt mot åtnjutande af andel i bevillningsprocenten och reseersättning tjänstgöra såsom bevillningsberedningarnes ordförande dock med befogenhet för Konungens befallningshafvande att i den mån kronofogdarne ej skäligen kunde åläggas åtaga sig uppdraget i stället dertill förordna lämpliga häradsskrifvare eller länsmän.

För kronofogdarne skulle uppdraget att vara bevillningsberedningsordförande ej medföra så väsentligt ökad besvär, då de i hvarje fall i sin egenskap af kronoombud vid taxeringsnämnderna skulle vara pligtige att granska deklarationsuppgifterna och annan utredning rörande de skattskyldige.

I städerna torde vederbörande uppördstjensemän kunna åläggas att under tjänstemannaansvar fungera såsom ordförande i beredningarne.

För befordrande af sekretess med afseende å deklARATIONERNA synes deras granskning kunna i allmänhet anföras åt förutom kronombuden allenast bevillningsberedningen samt utskott inom taxerings- och pröfningsnämnderna, bestående af exempelvis ordföranden jemte två ledamöter. Endast i det fall att pluraliteten i beredningen eller i något af bemänta utskott eller ock kronans ombud ej kunde godkänna deklARATIONEN, skulle densamma prövas af vederbörande nämnd in pleno. I motsatt fall skulle densamma utan sådan pröfning lända till efterrättelse vid taxeringen, vederbörande kronombud eller kommun obetaget att öfver taxeringen anföra besvär.

Vidare torde det böra åläggas bevillningsberedningens ordförande och andra vid taxeringen biträdande tjänstemän vid äfventyr af ansvar för tjänstefel samt ledamöterna i beskattningsnämnderna vid påföljd af bötesstraff att förtiga deklARATIONERNAS innehåll utom hvad angår slutsumman. I Preussen äro komitéledamöterna för brytande af sin tystnadspligt underkastade bötesstraff intill 1,500 mark eller fängelse i högst 3 månader.

Jag öfvergår härefter till förslaget detaljbestämmelser:

*Förslaget
detaljbestäm-
melser.*

§ 1.

I fråga om mom. c) instämmer jag i herr Holmqvists reservation.

På det att delegare i handelsbolag må komma i åtnjutande af bevillningsfrihet enligt 15 § och politisk rösträtt, torde för bolagets inkomst ej detta utan delegarne böra beskattas. En sådan anordning synes särskildt om komiterades förslag om deklARATIONSTVÅNG vinner afseende ej böra möta några praktiska svårigheter.

§ 3.

Hvad som erhålles genom lif- och olycksfallsförsäkring, utgöres helt eller delvis af återbetalda premier samt kan äfven bestå af ränta å premieinsatsen eller en hasardvinst. Då vid beräkning af andra inkomster afdrag för lif- och olycksfallsförsäkringspremier ej är medgifvet försäkringstagare, bör den del af erhållet försäkringsbelopp, som är att betrakta såsom fonderade premier, ej beskattas, hvaremot intet skäl

finnes, hvarför ej afkastningen å ett hos försäkringsanstalt för förräntning insatt kapital skulle göras till föremål för beskattning, liksom jemväl den del af försäkringssumman, som kan anses såsom hasardvinst, lärer böra beskattas.

Förvärf, som sker genom lif- eller olycksfallsförsäkring, bör således beskattas, dock med rätt för den försäkrade att njuta afdrag för summan af erlagda premier.

§ 4.

Ett närmare angifvande i den af kammarrätten föreslagna rigtning af hvad enligt bevillningsförordningen är att anse såsom fast egendom, lärer så mycket hellre vara af behovet påkalladt, som särskilda i högsta instans meddelade beslut synas kunna gifva anledning till den uppfattning, att fastighetsbegreppet skulle ega vidsträcktare innebörd enligt bevillningslagstiftningen än i civilrätten.

§ 7.

I de anmärkningar, som af kammarrättens pluralitet framställts mot 2 mom. a), utom så vidt angår stadgandets redaktion, kan jag ej instämma.

§ 11.

c) Hvad under 3 § sagts om lifförsäkring, gäller i tillämpliga delar om lifränta och undantagsförmåner, därför valuta erlagts. Det är i hög grad obilligt, att då dylika prestationer betingats för en så ålderstigen person, att desamma hufvudsakligen innefatta blott återbetalning af den erlagda valutan, beskattning af räntans eller förmånernas hela belopp dock skall ega rum.

Beskattningen af dessa prestationer skulle lämpligen kunna ordnas på det sätt att, så länge den erlagda valutan ej blifvit återgulden, de årliga prestationerna ej underkastades beskattning, men att, sedan full betäckning för valutan erhållits, nämnda prestationer beskattades till sitt fulla årliga belopp.

Om, på sätt i 3 § är föreslaget, gifva af lös egendom skall beskattas, lärer komiterades förslag om beskattning af årligt eller tillfälligt understöd jemväl böra antagas.

§ 13.

1 mom. Byggnader, som användas för fabriks- eller annan näringsverksamhet, kunna vara underkastade lika hastig slitning som exempelvis fartyg. Det synes därför oegentligt, att preussiska skattelagens stadganden om rätt till afdrag för sådan slitning ej upptagits af komiterade.

De föreslagna stadgandena om afdrag från inkomster af tjänst lemna liksom nu gällande bestämmelser rum för tvekan, huruvida dermed äfven afses enskild tjänst, hvarför stadgandena böra förtydligas.

I fråga om rätt till afdrag vid beräkning af inkomster genom lif- och olycksfallsförsäkring samt af lifränta och undantagsförmåner återopas hvad jag under 3 och 11 §§ anført.

Vid beräkning af inkomsten af jordbruksfastighets användning till tomt- eller upplagsplats med flere andra ändamål än jordbruk bör afdrag för möjliga kostnader få ega rum.

2 mom. I fråga om afskrifning å bokförda värdet af fast egendom återopas hvad jag anført under 1 mom.

§ 15.

Då grunden för stadgandena om existensminimum och degressiv skattefot för lägre inkomster uppenbarligen är den enskildes konsumtionsbehof, synas dessa stadganden ej böra tillämpas å oskiftadt dödsbo. Det är påtagligen ej riktigt, att exempelvis två personer, som under 10 år ega hvardera 3,000 kronors inkomst af kapital samt tillika under nämnda tid såsom ensamma delegare i ett sterblus deraf njuta en samfäld inkomst af 999 kronor, undgå bevillning för 500 kronor af sistnämnda belopp. Oskiftadt sterblus synes mig böra i omförmälta hänseende likställas med så kallade juridiska personer, hvilka med undantag af bolag enligt nu gällande bevillningsförordning åtnjuta förmånerna af existensminimum och degressiv skattefot, men enligt förslaget med rätta skulle beröfvas samma förmåner.

§ 17.

e) Stadgandet, att den, som »åtnjutit» viss inkomst, vore deklara-

tionsskyldig, skulle kunna tolkas sålunda att frågan, huruvida svensk medborgare, som icke är i riket bosatt, eller om utländing vore deklarationsskyldig, blefve beroende derpå, hvilken inkomst sådan skattskyldig kunde ega utöfver den här i riket beskattningsbara.

Stadgandet torde böra ändras derhän att deklarationsskyldighet skulle åligga blott den, som åtnjutit till visst minimibelopp uppgående inkomst af beskaffenhet att kunna här i riket beskattas.

Komiterades förslag om minimibeloppen anser jag ega företräde framför det af kammarrättens pluralitet framställda.

§ 19.

Då utländsk försäkringsgifvares inkomst här i riket enligt kammarrättens förslag skulle uppskattas till viss procent af nettopremieintægten under nästföregående kalenderår, bör det uttryckligen stadgas, att deklaration för sådan skattskyldig ej behöfver innehålla andra uppgifter än angående antalet försäkringar samt beloppet af influtna premier och utbetalade återförsäkringspremier; och torde stadgandet om nämnda deklarationsskyldighet böra flyttas från 26 § till 19 §, hvarigenom stadgandena i 29 och 31 §§ blefve tillämpliga å försummelser i fråga om deklarationsskyldighetens fullgörande.

I öfrigt har jag mot denna § intet annat att erinra än hvad jag ofvan anfört angående deklarationsskyldighetens ordnande.

Det föreslagna deklarationsformuläret synes mig ej föranleda till annan anmärkning än att stadgandena under 2:o d) om afdrag för »inköpssumma för varor och råämnen» samt »köpeskilling för växande skog» äro vilseledande. Vid beräkning af behållna inkomsten bör från omsättningssumman (i formuläret »bruttointägterna») afdragas icke ovilkorligen utgifterna för under året inköpta varor utan kostnaden för inköp af de under året försålda varorna. Beloppet af nämnda kostnad finnes, om till summan af varubehållningen från nästföregående år lägges inköpssumman för de under året inköpta varorna och från berörda båda summors sammanlagda belopp drages värdet af varubehållningen till nästföljande år. För undvikande af missförstånd i nu antydda hänseenden, läser deklarationsformuläret tarfva förtydligande.

§ 20.

Rörande denna § lemnar jag komiterades förslag, som är tillkommet efter utländska förebilder, utan anmärkning.

§ 21.

Uttrycklig bestämmelse derom att fordringsegarens boningsort skall uppges torde vara nödvändig, helst i saknad af sådan bestämmelse en jemförelse med ordalagen i 26 § 2:o e) skulle gifva stöd åt den tolkning af 21 § att boningsorten ej behöfde uppgifvas, i hvilket fall stadgandet skulle vara nästan betydelselöst.

§ 25.

Rörande denna § biträder jag komiterades förslag.

§ 31.

Då stadgande om preklusionstid för rätt att styrka hinder för deklARATIONSSKYLDIGHETENS fullgörande synes mig innefatta en obillighet mot den skattskyldige, ansluter jag mig härutinnan till komiterades förslag.

§ 35.

Den i 1 mom. stadgade ansvarspåföljd för bedräglig deklARATIONSUPPGIFT torde vara jemförlig med bötesstraff. Att ådöma nämnda ansvarspåföljd efter den brottsliges död lärer följaktligen ej gerna kunna försvaras, utan torde i detta afseende böra stadgas liknande bestämmelser med dem, som i fråga om böter äro meddelade i 5 kapitlet 13 § strafflagen.

Deremot torde beskattning efter den skattskyldiges död så mycket hellre kunna ega rum, som upptäckten af skatteförsvinnning företrädesvis skulle komma att ske genom utredning af dödsbon.

Någon inskränkning af den i 3 mom. stadgade preskriptionstiden anser jag icke vara tillräddig.

§§ 74 och 75.

Besvärsrätten i taxeringsmål synes mig böra ordnas på följande sätt:

Frågan om den beskattade utöfvat sådan verksamhet att deraf kunnat härflyta så beskaffad inkomst som den, hvilken blifvit föremål för beskattning, eller om han haft annan af taxeringsmyndigheterna åsyftad inkomstkälla, bör få prövas direkt af kammarrätten.

Deremot bör frågan om eller till hvilket belopp inkomst tillflutit skattskyldig från en inkomstkälla, som ostridigt stått honom till buds, behandlas i den uti 74 § stadgade ordning.

Att fordra det en person skulle i denna ordning fullfölja talan rörande frågan om en inkomstkällas befintlighet i de fall, der taxering af en obefintlig inkomstkälla egt rum i den beskattades rätta mantalskrifningsort, synes mig innefatta en obillighet. Det är möjligt, att den beskattade ej vetat eller ansett sig hafva anledning antaga, att han skulle blifva mantalsskrifven å den ort, der den obehöriga taxeringen egt rum. Ett misstag härutinnan är så mycket mer ursäktligt, som frågan om rätta mantalsskrifningsorten stundom är ganska svårlöst. Det förefaller mig äfven obilligt, att studerande och andra, som ej hafva minsta anledning antaga, att de skola blifva beskattade, måste granska taxeringslängderna i sin mantalsskrifningsort, vid äfventyr, derest de i följd af någon felaktig upplysning inom nämnderna blifvit beskattade, att förlora sina fatalier.

Den här ofvan utvecklade friare åsigten i besvärfrågan har på senare tider stundom gjort sig gällande i kammarrättens praxis.

Huru klagan skall föras öfver anteckningar i längderna, om dessa, som ej föras å nämndernas vägnar utan af särskilda tjänstemän på eget ansvar, ej öfverensstämman med nämndernas beslut, har varit föremål för tvekan, hvarför stadgande härom torde kunna ifrågasättas.

I fråga om de delar af förslaget, rörande hvilka jag ej särskildt uttalat mig, instämmer jag med kammarrättens pluralitet.

2:o) Herr kammarrättsrådet *Erickson* utlät sig:

Beträffande de principer, som enligt komiterades betänkande skulle ligga till grund för bevillningsförordningen, instämmer jag uti hvad kammarrättsrådet Bodin anført och hemställt i fråga om *dels* bevillning för inkomst genom afkastning af skog med mera dylikt, *dels* högre skattefot för inkomst af kapital, *dels* beskattning af aktier, *dels* skuld-ränteafdrag och *dels* obligatorisk sjelfdeklaration.

I afseende å komiterades öfriga allmänna grunder för bevillningsförordningen samt de anmärkningar, hvartill detaljgranskningen af författningsförslaget föranledt, är jag ense med Kongl. kammarrättens pluralitet.

3:o) Herr kammarrättsrådet *Östberg* yttrade:

Uti nedannämnda delar hysar jag en från kammarrättens pluralitet afvikande uppfattning.

*Bevillning för
inkomst af fast
egendom.*

Sålunda anser jag mig till hvad i kammarrättens utlåtande anföres angående bevillning för fast egendom böra för min del lägga följande. Det synes mig påtagligt att fastighetsbevillningen icke lämpligen bör utsträckas utöfver sitt naturliga område att beskatta den afkomst, fastigheten såsom sådan lemnar d. v. s. arrende eller hyresförmån. Den inkomst, en jordbruksfastighet härutöfver gifver genom det å densamma drifna jordbruk eller annorledes, bör, likasom annan inkomst, genom inkomstbevillning taxeras. Ett dylikt förslag har ock hos oss framstälts af skatteregleringskomitén.

Vid annan fastighet än jordbruksfastighet kan deremot hela afkomsten, som der är af ett enda slag nämligen hyra eller hyresförmån, genom fastighetsbevillningen träffas med skatt.

Fastighetsbevillningen bör, efter min mening, sättas lika för såväl jordbruksfastighet som annan fastighet och bestämmas till 4 eller 5 öre för hvarje fulla 100 kronor af den fasta egendomens taxeringsvärde. Detta senare skulle i regel uppskattas efter verkliga eller beräkneliga behållna hyres- eller arrendesumman för fastigheten.

På detta sätt skulle oegentligheterna i fastighetsbevillningen betydligt mildras samt en reglering af skatteskyldigheten för fast egendom inträda, så mycket betydelsefullare som den skulle sträcka sin inverkan äfven till de kommunala skatterna.

På samma gång skulle emellertid ett vederlag i skatt erhållas genom den skattskyldighet, som skulle inträda för afkomsten af den å en jordbruksfastighet drifna näring eller rörelse. Vid denna senares beskattning skulle afdrag få ske, utom för omkostnader och ränta å gäld, jemväl för viss procent af taxeringsvärdet, motsvarande den, hvarefter fastighetsbevillningen utginge, eller vid arrenden för arrendeafgiften.

Uti komiterades förslag, likasom i den nuvarande bevillningsförordningen, är icke den omständigheten tillbörligt beaktad, att inkomsten vid en jordbruksfastighet vanligen utgör eller kan delas i två skilda delar, den ena den, som fastigheten, om den utarrenderas, lemnar sin egare, den andra den, som fastighetens brukare erhåller genom sitt å fastigheten nedlagda kapital och arbete.

Att genom en enda skatteform sådan som fastighetsbevillningen tillbörligen träffa dessa båda inkomstarter låter sig esomoftast icke göra, i synnerhet icke der, såsom vid ett intensivt jordbruk, driftskapitalet i förhållande till fastighetsvärdet har en mycket stor betydelse eller der,

såsom vid trädgårdsskötsel, den ojemförligt största vigten ligger å det egna arbetet.

Komiterades förslag innebär ock en fullständigt genomförd bevillningsfrihet för arrendatorer af jordbruksfastighet, en skattefrihet, hvilken ej i någon mån kan vara på sin plats och hvilken i öfrigt ju allenast genom möjligheten att öka arrendeafgifterna kommer vederbörande jordegare till godo.

Öfvervinnerliga svårigheter att taxera inkomsten af jordbruksrörelse finnas säkerligen icke. Tvärtem torde man i taxeringsnämnderna å landet härvid hafva att påräkna större sakkunskap än eljest. En dylik taxering behöfde dessutom icke komma i fråga uti så talrika fall, enär med hänsyn dels dertill, att afdrag skulle ega rum för den genom fastighetsbevillningen beskattade procenten af taxeringsvärdet, dels till bestämmelserna om frihet från bevillning vid lägre inkomst-belopp dels ock dertill, att afdrag för skuldräntor och omkostnader finge ske, någon taxering för inkomst af jordbruksrörelse icke, såvida ej särskilda omständigheter dertill föranledde, skulle ega rum, der vederbörande fastighets taxeringsvärde understeg t. ex. 10,000 kronor eller annat skäligt belopp, som lämpligen kunde i sjelfva bevillningsförordningen bestämmas.

Huru betydligt en dylik gräns skulle verka, framgår deraf, att enligt komiterades statistiska uppgifter af de år 1879 befintliga 296,281 enskilda skattskyldiga egare till jordbruksfastighet med taxeringsvärde intill 50,000 kronor allenast 36,992 innehade fastighet med taxeringsvärde af 10,000 kronor och deröfver.

Egare af smärre jordbruk, hvilka ej drefve detsamma under särskildt gynsamma förhållanden så att de derigenom erhöle en större inkomst, skulle således allenast utgöra fastighetsbevillning, bestämd till det lägre belopp, som ofvan antydts. I alla andra fall skulle jemväl sådan bevillning utgå, men dessutom, der omständigheterna dertill föranledde, inkomstbevillning inträda.

Fastighetsbevillningen kunde på detta sätt sägas erhålla den kompletterande karakter, som komiterade ansett kunna inrymmas åt en afkastningsskatt vid sidan af inkomstskatten.

Komiterades förslag har sökt råda bot å en del oegentligheter, som medfölja den nuvarande fastighetsbevillningen, derigenom att från dess område skulle undantagas åtskilliga adpertinsener till fast egendom såsom skog, fiske, kalk- och stenbrott etc., i afseende å hvilka förmåner inkomstbevillning i stället skulle inträda.

Såväl med hänsyn till fastighetskrediten som med afseende å flere

andra förhållanden torde ett dylikt särskiljande icke vara ändamålsenligt, utan man i stället böra äfven beträffande lithörande förmåner välja den ofvan antydda utvägen, så att allt hvad som tillhör en fastighet och är att såsom fast egendom anse inbegripes i taxeringsvärdet samt förty underkastas en viss lägre fastighetsbevillning, men härutöver, der någon drager större förmåner af sin fasta egendom än som kunna anses genom fastighetsbevillningen beskattade, inkomstbevillning med hänsyn härtill inträder.

Uti en jordbruksfastighets taxeringsvärde bör derfor äfven värdet af derå befintlig skog inbegripas och bevillning härför erläggas af vederbörande egare eller innehafvare. Drifver denne afverkning för annat ändamål än husbehof eller egen förädlingsrörelse, således för försäljning, och erhåller han härigenom, vare sig enbart eller i förening med det af honom å fastigheten drifna jordbruk, större inkomst af fastigheten, än som bör anses beskattad genom fastighetsbevillningen, bör han, efter vederbörligt afdrag med hänsyn till denna senare, derest inkomsten uppgår till beskattningsbart belopp, för denna underkastas inkomstbevillning.

Skedde försäljning af skogsområde, borde vederbörande fastighets-egare, likasom efter komiterades förslag vid hvarje fastighetsförsäljning blefve fallet, vara underkastad bevillning för den behållna inkomsten af sådan försäljning, hvarvid naturligen något afdrag med hänsyn till fastighetsbevillningen icke kunde ifrågakomma.

Vid taxering af inkomst af träförädlingsrörelse borde afdrag ske, utom för ränta å gäld, vare sig in-tecknad eller icke, för ett belopp, motsvarande den procent af de till förädlingsrörelsen hörande skogsområdenas taxeringsvärden, i förhållande till hvilka fastighetsbevillning utginge, samt om virke hemtades från skogsområden, för hvilka den, som drefve förädlingsindustrien, icke vore pliktig erlägga bevillning, för köpeskillingen för virket.

Den oegentlighet, som kunde finnas ligga deruti att en fastighets-egare, om han något år företoge en större afverkning å sin fastighet, skulle, efter hvad ofvan föreslagits, vid taxering för inkomsten häraf få afdraga allenast en viss procent af fastighetens taxeringsvärde, torde utjemnas deraf att, såsom nämnts, afkomsten af hela fastigheten skulle beräknas såsom ett helt och å denna summa afdrag ske, utom för skuld-ränta och omkostnader, med hänsyn till hela fastighetens taxeringsvärde. Det enda fall, då en å detta system grundad beskattning kunde sägas komma att verka mera strängt, vore der någon inköpte en fastighet för att afverka derå befintlig skog och omedelbart derefter försälja den,

men för dylika fall torde något undantag af lagstiftningen icke böra göras.

I öfrigt skulle såväl vid sågverks beskattning för deras rörelse, skogsbruket deri inbegripet, som vid den enskilde fastighetsegarens beskattning kombinationen af fastighetsbevilning och bevilning för inkomst äfven i fråga om skogs afkastning komplettera hvarandra på enahanda sätt som i fråga om jordbruksrörelse här ofvan framhållits.

Samma skulle förhållandet blifva med afseende å öfriga med en jordbruksfastighet förenade förmåner och man skulle på detta sätt erhålla ett enhetligt, för olika fall användbart beskattningssystem.

Vid beräkning af den inkomst från jordbruksfastighet, för hvilken vederbörande skulle utgöra inkomstbevilning, borde hänsyn tagas till så väl kontanta inkomster som natura förmåner, men bland dessa senare kunde lämpligen uteslutas förmånerna af bostad och af skog till husbehof, enär dessa förmåner kunde anses genom fastighetsbevilningen behörigen beskattade.

Det är sjelffallet att, om arrendatorer sålunda göras skattskyldige för sin inkomst af jordbruk, de böra befrias från den dem nu åliggande skattskyldigheten till kommunen för arrenderad fastighet.

*Utvidgning af
inkomst-
begreppet*

Komiterades förslag i hvad det afser en utvidgning af nuvarande bevilningsförordnings inkomstbegrepp så att vinst af tillfälliga affärstransaktioner såsom försäljning af fastighet, aktier och dylikt, äfven om föremålet ej förvärfvats i spekulationssyfte, skulle blifva bevilning underkastad, anser jag för min del befogadt. Något egentligt skäl hvarför icke dylik vinst skulle beskattas torde icke finnas. Säkerligen varder den ock redan nu mången gång taxerad. Vid affattningen af hithörande stadgande torde emellertid böra tillses, att af stadgandet uttryckligen framgår att allenast, der den skattskyldige under det år, som taxeringen afser, haft vinst å hithörande affärer, beskattning skall inträda, så att han icke taxeras, om han under året gjort vinst å en försäljning, men förlust å en annan, hvilken förlust uppväger vinsten.

*Progressiv
skatt.*

I stället för den af komiterade valda vägen att införa en slags progressiv skatt för en viss art af inkomst, nämligen ränteinkomst, hade, enligt min mening, i förslaget bort upptagas en progressiv skatteform för högre inkomst, så att skattefoten måttligen höjdes med stigande inkomstbelopp. Att lämpa en dylik skatteform till bevilningsförordningens öfriga bestämmelser torde icke möta ööfvervinnerliga svårigheter.

*12 § i för-
slaget till be-
villnings-
förordning och
10 § i för-
slaget till*

Den af komiterade omfattade principen att inkomsttaxeringen skall afse behållna inkomsten under året näst före det, då taxeringen eger rum, synes mig leda till största enkelhet och reda vid taxeringsförrättningarne samt ega företräde framför nuvarande bestämmelser, hvilka

visat sig i talrika fall medföra missförstånd och svårigheter. Principen torde emellertid, för att medföra det fulla gagnet, böra utsträckas att gälla äfven i fråga om fast lön och pension.

*instruktion för
taxerings-
myndig-
heterna.*

Å andra sidan erfordrar principen flere kompletterande bestämmelser än komiterades förslag innehåller och af hvilka en del i kammarrättens utlåtande angifves. Särskildt torde närmare böra bestämmas hvem som skall anses såsom skattskyldig i de fall, der inkomsten, såsom komiterade föreslagit, taxeras »året efter det, då den upphört», såvida detta upphörande har sin grund i en persons död, ett bolags upplösning eller dylikt.

En eftertaxering varder dessutom gifvetvis i många fall vanskelig och ifrågasättas kan, om man icke lämpligast borde afstå derifrån, åtminstone der inkomsten på grund af dödsfall upphört och skattekällan icke heller längre finnes kvar i dens eller deras hand, som skulle blifva ansvariga för de på grund af eftertaxeringen utgående skatterna.

Uti skatteregleringskomiténs förslag till bevillningsförordning hemställdes, att besvär uti taxeringsmål icke skulle få dragas under Kongl. Maj:ts pröfning. Flera skäl synas mig ock tala för instansordningens förkortande uti hithörande mål och, isynnerhet om obligatorisk sjelfdeklaration införes, torde det kunna bestämmas att ändring i kammarrättens utslag icke får sökas; en anordning, som i öfrigt har sin motvarighet i den nya preussiska inkomstskattelagen.

*82 § af för-
slaget till
bevillnings-
förordning.*

4:o) Herr kammarrättsrådet *von Unge* anförde:

I fråga om innehållet af 12 § i komiterades förslag till bevillningsförordning och af 10 § i förslaget till instruktion för taxeringsmyndigheterna instämmer jag i hvad kammarrättsrådet Östberg härom anført.

I afseende å öfriga delar af komiterades förslag instämmer jag i det af kammarrätten beslutade underdåniga utlåtandet i ärendet.

5:o) Herr kammarrättsrådet *Biörklund* yttrade:

Såsom kammarrätten i sitt underdåniga utlåtande anført, hafva komiterade, i fråga om lämpligaste sättet för beskattning af skogens afkastning, i allt väsentligt upptagit det af 1891 års bevillningskomité i detta ämne afgifna förslag. Vid behandling i kammarrätten den 12 maj

*Beskattning
för skog.*

1892 af berörda förslag har jag redan angifvit min åsigt, i hvilken utsträckning inkomstbevällning skulle kunna användas för dylik beskattning samt att användningen af en dylik beskattningsform *icke* borde föranleda dertill att i fastighetens taxeringsvärde icke skulle, såsom hittills, inbegripas fastighetens skogstillgång, utan endast dertill att vid taxering för inkomst genom virkesfångst afdrag egde rum för ett belopp, motsvarande den procent af taxeringsvärdet å skogsområdet, som genom fastighetsbevällning beskattas.

*Sjelfdeklara-
tion.*

Beträffande det föreslagna deklarationstvånget anser jag för min del, att detsamma icke bör utsträckas utöfver hvad för närvarande är i detta afseende stadgadt. Till stöd för denna mening åberopar jag hvad angående detta ämne länsstyrelserna i Jönköpings, Malmöhus, Vestmanlands, Hallands och Jemtlands län anfört i de af dem afgifna yttranden. Särskildt de två sistnämnda länsstyrelsernas yttranden synas mig fullständigt ådagalägga olämpligheten af komiterades förslag i denna del. Den s. k. obligatoriska sjelfdeklarationen skulle, enligt min åsigt, otvifvelaktigt för den samvetsgranne skattskyldige medföra obehag och svårigheter, sannolikt för den mindre samvetsgranne eller oredlige underlätta bemödandet att undandraga sig tillbörlig beskattning. Att den skulle tillskynda det allmänna större säkerhet för en riktig beskattning än som derförutan för närvarande eger rum finner jag föga antagligt.

Vidkommande komitéförslaget i öfrigt instämmer jag i det underdåniga utlåtande, som af pluraliteten beslutats.

År och dag som ofvan.

Efter befallning
Gustaf Hernmarck.